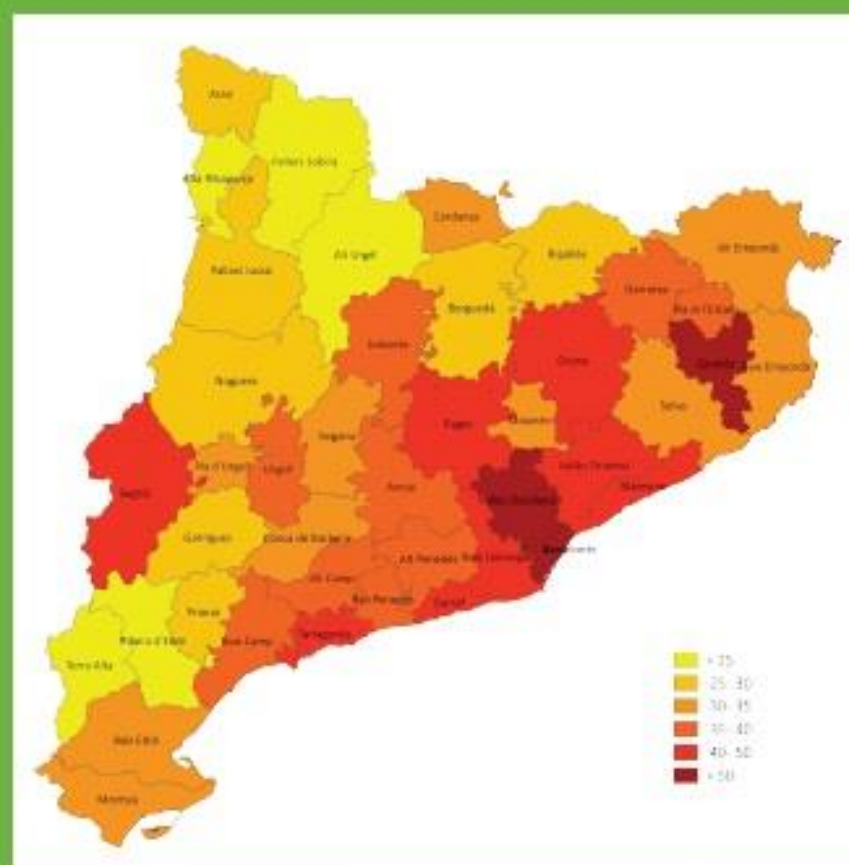

Índex FEGP 2018

de competitivitat territorial

L'Índex FEGP s'ha concebut des d'un inici sota el criteri fonamental de ser entenedor, fiable i útil.

Aquest informe analitza els principals canvis en els factors de competitivitat de les comarques catalanes. A partir d'aquests factors i els indicadors que en formen part, s'ofereix un rànquing comarcal de competitivitat.

#index_competitivitat

El treball proporciona la posició que ocupen les 42 comarques catalanes en relació a un rànquing global de competitivitat i també en cadascun dels factors analitzats

Presentació

Ens plau presentar-vos una edició més de l'índex de competitivitat territorial **Índex FEGP**. Amb aquesta edició del 2018 sumem de forma consecutiva 14 edicions des que el 2005 es va publicar el primer número i esdevé una de les publicacions deganes de l'anàlisi socioeconòmic comarcal català. Enguany, però, la denominació passa a ser **Índex FEGP**, deixant enrere l'anterior d'Índex ADEPG. El motiu d'aquest canvi es fruit de la integració efectiva de les dues patronals del territori, la Unió Empresarial del Penedès (UEP) i l'Associació d'Empresaris de l'Alt Penedès, el Baix Penedès i el Garraf (ADEPG), que ha donat peu a la creació de la Federació Empresarial del Gran Penedès (FEGP), que és qui a partir d'ara donarà la denominació a l'índex.

En els darrers anys hem vist com l'economia catalana ha registrat un procés d'internacionalització important, on les exportacions de béns i serveis i les inversions estrangeres han esdevingut elements clau per sortir reforçats de la crisi econòmica anterior. El creixement que registra tant de l'ocupació com el producte interior brut els darrers anys, per sobre de la mitjana espanyola, és resultat d'aquest esforç col·lectiu per la millora de la competitivitat de la nostra economia, basada en bona part en el reforç de les externalitats que ofereix el territori a les empreses que s'hi localitzen: mà d'obra qualificada, ecosistema d'innovació i de suport a l'emprenedoria, serveis empresarials de suport, disponibilitat de sòl, etc.

L'Índex FEGP és un instrument dissenyat per tal d'aproximar-se a les condicions (o externalitats) que presenten els territoris, en aquest cas comarques, per a competir en una economia globalitzada i basada en un creixement intel·ligent a partir de la innovació i la digitalització dels processos productius i sostenible, tant des de la perspectiva social com mediambiental.

L'Índex FEGP permet definir quin és el paper que ha de tenir la comarca en relació al seu model de desenvolupament econòmic, quines han de ser les prioritats i quines les seves estratègies de cara a reforçar les seves fortaleces i minimitzar els punts febles. L'instrument està pensat per tal que les comarques disposin de les informacions necessàries per tal de poder fer una primera diagnosi integral i al mateix temps poder-se comparar amb la resta de comarques del seu entorn o de similars característiques amb la idea que els serveixi per a definir una estratègia pròpia que reforci la seva posició competitiva. L'Índex està conformat per 50 indicadors agrupats en 10 dimensions, on tots reflecteixen una valoració objectiva i suficientment àmplia dels elements analitzats.

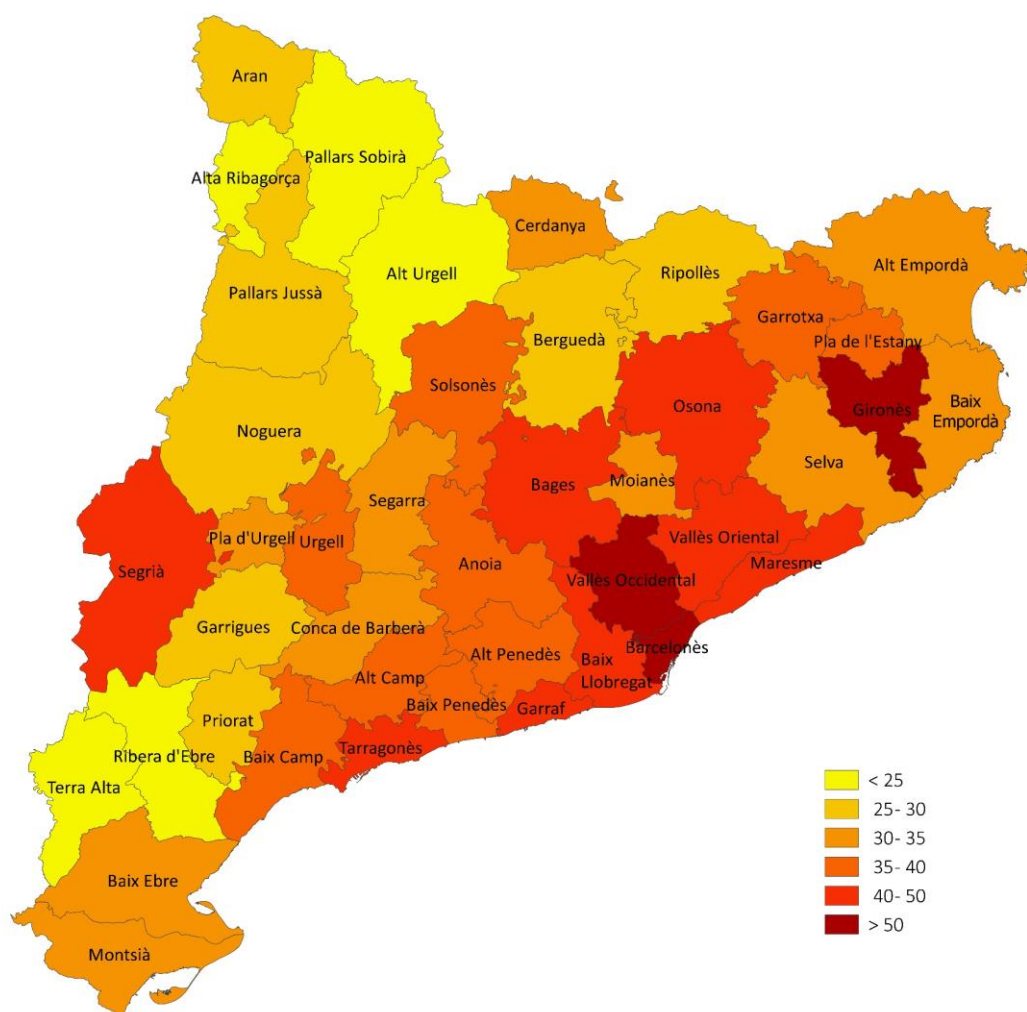
En l'informe es presenta la posició competitiva de les 42 comarques catalanes, així com la posició que ocupen en cadascuna de les dimensions en les que s'ha operativitzat el concepte de competitivitat i s'analitzen breument la situació de les 10 comarques que obtenen un millor resultat.

En una segona part, s'entra en l'anàlisi de la competitivitat de les comarques penedesenques i s'apunten algunes recomanacions per tal que les institucions implicades en el desenvolupament competitiu d'aquestes comarques, puguin prioritzar i definir millor les seves intervencions.

En un tercer apartat, es desenvolupa des del punt de vista conceptual la competitivitat i els factors que engloba, i s'explica com s'acaba operativitzant en un índex sintètic, detallant-ne els indicadors i la seva interpretació.

El treball ha estat portat a terme per l'equip Actíva Prospect i rep la col·laboració de CaixaBank i el suport institucional de la Diputació de Barcelona i de l'Agència de Desenvolupament Comarcal Node Garraf.

Resultats: Índex 2018 de competitivitat territorial

Comarca	Índex	Ranq/42	Comarca	Índex	Ranq/42
Barcelonès	75,5	1	Selva	34,1	22
Vallès Occidental	56,2	2	Pla d'Urgell	33,3	23
Gironès	52,1	3	Segarra	32,6	24
Baix Llobregat	48,8	4	Baix Ebre	32,4	25
Tarragonès	47,4	5	Baix Empordà	31,8	26
Segrià	45,4	6	Cerdanya	31,3	27
Vallès Oriental	43,4	7	Moianès	31,2	28
Maresme	42,9	8	Montsià	31,1	29
Osona	42,5	9	Conca de Barberà	30,5	30
Garraf	41,1	10	Noguera	29,6	31
Bages	40,7	11	Priorat	28,3	32
Alt Penedès	39,3	12	Berguedà	28,1	33
Solsonès	39,0	13	Ripollès	28,0	34
Garrotxa	38,8	14	Garrigues	26,8	35
Baix Camp	38,7	15	Pallars Jussà	26,8	36
Pla de l'Estany	38,2	16	Aran	26,2	37
Alt Camp	37,6	17	Alt Urgell	24,8	38
Baix Penedès	36,2	18	Alta Ribagorça	24,1	39
Anoia	36,1	19	Ribera d'Ebre	23,3	40
Urgell	35,1	20	Pallars Sobirà	22,7	41
Alt Empordà	34,4	21	Terra Alta	22,0	42

Entre les comarques amb un millor context per la competitivitat hi ha les de l'àmbit metropolità, les comarques que són capital de demarcació, així com una representació de les Comarques Centrals i del Penedès.

En l'edició 2018 es manté la posició de les 7 comarques capdavaneres tot i que el Vallès Occidental, el Gironès, el Baix Llobregat i el Maresme registren avenços importants.

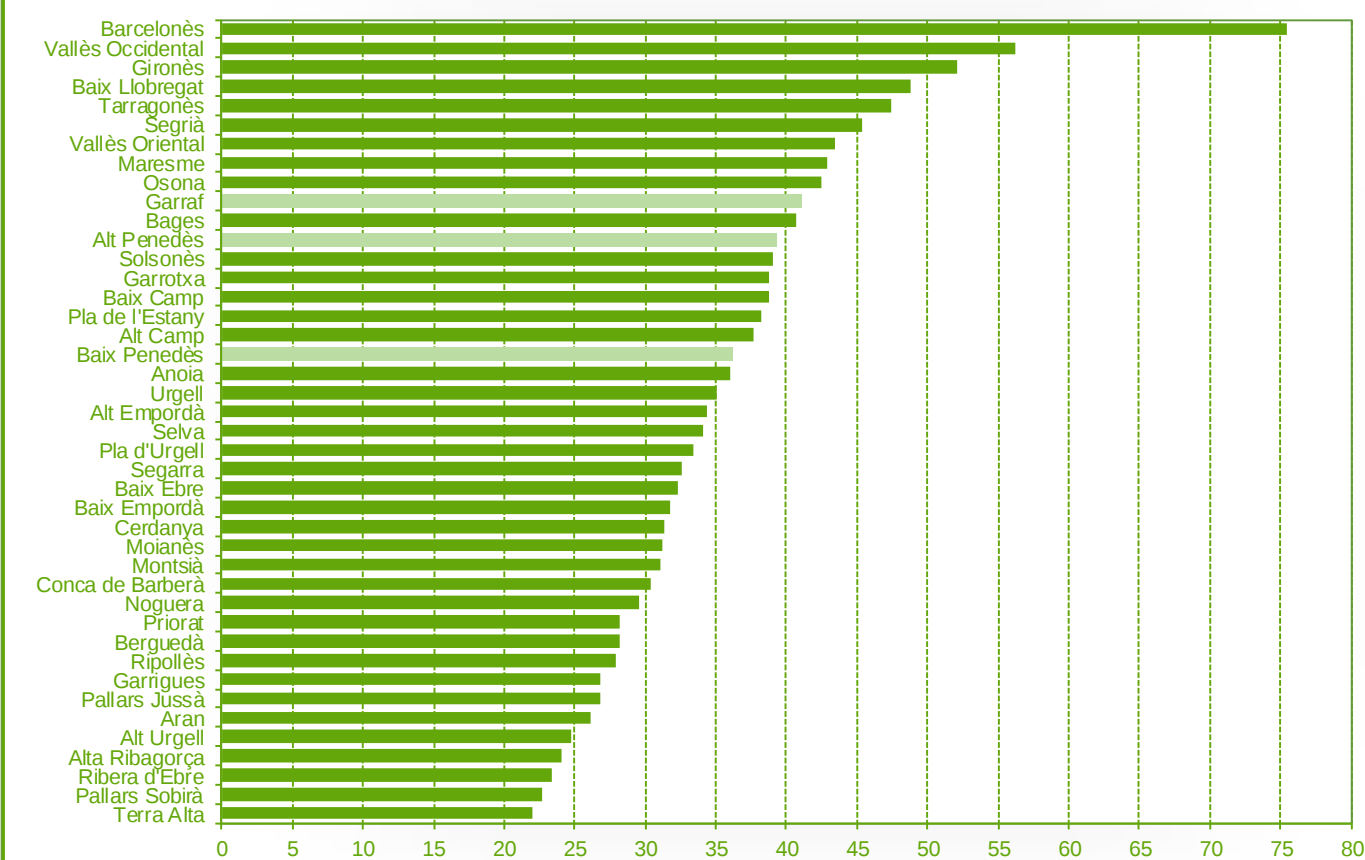
RÀNKING COMARCAL DE COMPETITIVITAT

En aquesta secció es presenta la posició de les 42 comarques catalanes en relació a la posició que ocupen en el rànking. Entre les 10 comarques millor posicionades en relació a un context internacional de producció de béns i serveis intensius en coneixement i tecnologia i condicions per a la sostenibilitat social i mediambiental del seu model de desenvolupament econòmic hi figuren totes les comarques de l'àmbit metropolità (Barcelonès, Vallès Occidental, Baix Llobregat, Vallès Oriental i Maresme). També hi figuren les comarques que són capitals de demarcació, Girona (comarques gironines), Tarragona (Camp de Tarragona) i Segrià (Ponent). Finalment, en aquest grup també hi figuren Osona (Comarques Centrals) i Garraf (Penedès). Per contra, no hi figura cap comarca de les Terres de l'Ebre – la primera en aparèixer en el rànking és Baix Ebre en la 25a posició – ni de d'Alt Pirineu i Aran, on la Cerdanya ocupa la 27a posició.

Respecte a l'edició 2017 no es registren canvis en la posició relativa de les set comarques més ben situades en l'índex. Així, Barcelonès, Vallès Occidental, Gironès, Baix Llobregat, Tarragonès, Segrià i Vallès Oriental mantenen en ordre descendent la posició que ocupaven l'any passat. No obstant això, les tres comarques més competitives Barcelonès, Vallès Occidental i Gironès, mostren un balanç més positiu en l'evolució dels seus factors de competitivitat respecte al punt més àlgid de la crisi l'any 2009, augmentant la distància amb la resta de comarques que les segueixen. D'entre aquestes tres, l'evolució més destacable és la del Vallès Occidental, que augmenta en 1,7 punts el valor de l'índex, reduint lleugerament la seva distància respecte el Barcelonès. En segon lloc destaca el Gironès, que manté la 3a posició aconseguida el 2017 malgrat el també bon comportament registrat pel Baix Llobregat. El Maresme, és l'altra comarca entre les líders que registra una millora important, amb un increment d'1,2 punts en l'índex. Finalment, el Garraf, tot i la pèrdua d'un punt manté la desena posició, tot i que el Bages s'aproxima al seu nivell global de competitivitat.

La majoria de canvis en el rànking se situen en la part intermèdia i baixa, on les comarques presenten nivells globals de competitivitat similars. La pèrdua més important de posicions la registra el Moianès que passa de la 23a a la 28a posició, aquest canvi es degut en part a motius metodològics, ja que s'han anat substituint estimacions per dades reals arran de la constitució de la comarca el 2015 i la disponibilitat progressiva d'estadístiques.

Puntuació obtinguda en l'Índex FEGP 2018

Les comarques són puntuades de 0 a 100.

Nota: Amb la mètrica utilitzada en la construcció de l'Índex, una comarca que presentés els millors paràmetres possibles en tots els indicadors obtindria una puntuació final de 100 en l'Índex i la que menys un 0. La resta es mouen entre aquests dos valors en funció de la distància a cadascuna d'elles.

La comarca del Barcelonès és la que presenta millors condicions, tot i que la congestió que registra genera externalitats negatives com l'escassetat de sòl i reptes importants quant a l'impacte mediambiental i la cohesió social

El Vallès Occidental reforça la seva posició competitiva i situa les seves fortaleeses en la diversificació de la seva economia, la disponibilitat de sòl i la sofisticació de la demanda

Les bases de competitivitat del Gironès i els reptes són similars a les del Barcelonès, tot i que a una escala i intensitat diferent

L'altra comarca que perd posicions és el Baix Camp que passa de la 11a a la 15a posició, el seu pitjor registre des de 2004. L'explicació d'aquesta davallada se situa en el baix dinamisme registrat tant en l'ocupació, el teixit empresarial com demogràfic.

Entre les comarques que escalen més posicions hi ha el Bages i el Baix Ebre, amb tres posicions cadascuna. En el cas del Bages, la seva millora competitiva se situa en un factor conjuntural com és l'evolució de l'ocupació (amb el 2n millor increment a Catalunya l'any 2017, del 6,1%) i una evolució demogràfica més favorable. En el cas del Baix Ebre l'avenç s'ha situat altra cop en l'ocupació (molt per sobre de la mitjana catalana, del 4,8%), en el dinamisme empresarial (tant en la creació neta d'empresa com en l'evolució de les societats constituïdes) i en la protecció de les innovacions.

En la part baixa del rànquing la Terra Alta torna a situar-se en la darrera posició. En part degut a la pèrdua de competitivitat global (d'1,7 punts), però també per l'evolució positiva del Pallars Sobirà, que escala 1,9 punts. Amb tot, la comarca manté el nivell de competitivitat guanyat en l'edició anterior i respecte el 2009, és la comarca que registra una millor evolució d'entre les que ocupen una posició menys competitiva. L'altra comarca a destacar és l'Alta Ribagorça que augmenta en 2,0 punts i obté un guany de gairebé 4 punts respecte el 2009, el seu valor més alt en l'índex.

LES 10 COMARQUES MÉS COMPETITIVES

El **Barcelonès** segueix sent un any més la comarca més ben posicionada en l'índex. És a dir, és la comarca catalana que presenta una millor combinació de condicions per a les empreses que operen en un context internacional de béns i serveis intensius en coneixement i tecnologia i un model de desenvolupament econòmic sostenible des de la perspectiva social i mediambiental. La puntuació que obté en l'índex és de 75,5 punts sobre 100, 2 dècimes superior a l'obtinguda en l'edició de 2017 i 19,4 punts més que els obtinguts per la comarca que la segueix en el rànquing – el Vallès Occidental. Les seves fortaleeses se situen en factors de producció com la qualificació de la mà d'obra i els serveis formatius, en les infraestructures de transport i serveis de mobilitat i en els serveis de suport a l'activitat econòmica. En aquest àmbit destaca per ser la comarca on hi ha més presència de titulats universitaris, on hi ha un major desenvolupament dels serveis formatius, on es reben les majors inversions en la xarxa viària i hi ha una major cobertura tant del transport públic ferroviari com de les xarxes d'internet d'alta capacitat. També la que presenta un major desenvolupament dels serveis de suport a l'activitat econòmica i dels serveis TIC necessaris per a la digitalització del teixit productiu. En els factors distributius destaca de nou per ser la comarca amb un millor accés als mercats, tant internacionals, com regionals i a les infraestructures logístiques que afavoreixen el transport de mercaderies i persones vers aquests mercats. Pel que fa als factors de demanda destaca en dos àmbits com la innovació i el desenvolupament tecnològic (on presenta una demanda exigent sobretot en l'àmbit terciari i un desenvolupament important dels serveis d'R+D+i) i en el volum de mercat i activitat. Per contra, les febleses se situen en aspectes que tenen a veure amb les deseconòmies que es produeixen fruit de la concentració d'activitat (que es tradueix en una menor disponibilitat de sòl i el consegüent encariment d'aquest recurs) i en la sostenibilitat del model de desenvolupament. D'una banda, la sostenibilitat que es deriva de l'impacte de l'activitat residencial i productiva en termes mediambientals i en menor mesura la sostenibilitat social per l'elevat impacte de la desocupació fruit dels processos d'exclusió i vulnerabilitat social urbans (barris desafavorits).

El **Vallès Occidental** repeteix un any més la 2a posició en el rànquing, encadenant set anys consecutius en el mateix lloc. És la comarca, entre les que lideren el rànquing, que registra un major increment en l'índex respecte l'edició de l'any passat, d'1,7 punts. En una perspectiva més àmplia, després del Barcelonès, és la que experimenta un millora més important des de 2009, impulsada sobretot els darrers anys. Aquesta evolució ha comportat que s'anés distanciant del Baix Llobregat, que ha registrat un cert estancament en la seva competitivitat global. Respecte al Gironès, que ha ocupat recentment la tercera posició, la separen 4 punts. Pel que fa als factors de competitivitat, és després del Barcelonès, la comarca que presenta més avantatges competitius, sent els més rellevants els que fan referència a la disponibilitat de sòl per a l'activitat econòmica (on ocupa el 1r lloc), els serveis de suport a l'activitat econòmica i les infraestructures i serveis de transport, pel que fa als factors de producció. També destaca en les condicions de la demanda, tant pel que fa al volum de mercat i d'activitat com en la demanda de serveis sofisticats intensius en innovació i tecnologia, on destaca per l'elevada diversificació de la seva economia (la 2a més diversificada de Catalunya). Per contra, els factors on presenta un pitjor comportament és en la sostenibilitat tant social com mediambiental. D'una banda, per l'impacte de l'activitat productiva i la gestió dels residus que genera i de l'altra coincideix amb el Barcelonès en l'elevada incidència de l'atur.

El **Gironès** manté la 3a posició guanyada l'edició anterior. Igual que el Barcelonès i el Vallès Occidental és de les comarques que mostra un millor comportament amb un increment d'1,1 punts en l'índex i un guany acumulat de 7,2 punts respecte el 2009. Tot i el bon comportament del Baix Llobregat, que se situa just per sota en el rànquing, manté una distància de 3,3 punts. La seva millora radica en el manteniment de la majoria de factors que havien estat claus en edicions anteriors, i en la millora de factors destacats, com ara el volum de mercat i d'activitat i l'esperit emprenedor, el dinamisme empresarial i l'accés als mercats. Entre els factors analitzats la comarca destaca per la sostenibilitat social i mediambiental del seu model de desenvolupament, que garanteix un bon equilibri entre l'activitat productiva i residencial i un impacte i gestió de l'activitat residencial quant a consum

Les forteses del Baix Llobregat se situen en els avantatges distributius: les infraestructures i serveis de transport i l'accés als mercats

El Tarragonès presenta importants avantatges per les empreses amb requeriments logístics importants, gràcies a la disponibilitat de sòl i les infraestructures de transport

El Segrià presenta bons resultats en els factors de producció, però en canvi és menys competitiu en relació als avantatges distributius i les condicions de la demanda

El principals atractius del Vallès Oriental se situen en la disponibilitat de sòl, la important diversificació de la seva economia i l'existència d'una indústria altament competitiva

de recursos i generació de residus menor que en la majoria de comarques catalanes. Entre els factors de competitivitat destaca per les seves forteses en dimensions com els serveis de suport a l'activitat econòmica, amb un important desenvolupament dels serveis financers, serveis TIC i serveis empresarials avançats. Els altres avantatges competitiu rau en la qualificació de la mà d'obra i en l'accés als mercats. L'important desenvolupament dels serveis educatius i la presència de titulats universitaris són dos dels aspectes on està més ben posicionada. Els factors que afecten de forma més negativa a la competitivitat de la comarca estan relacionats, un any més, amb la disponibilitat de sòl i espai per a l'activitat econòmica, per la reduïda disponibilitat de sòl urbà vacant i de sòl susceptible de ser transformat en urbanitzable, i per la poca activitat de compravenda d'habitatges.

El **Baix Llobregat** repeteix per segon any consecutiu la 4a posició en el rànquing. Malgrat manté la posició relativa, augmenta en 1,2 punts la seva valoració global en l'índex, consolidant la recuperació que ve registrant els darrers anys, després que perdés competitivitat en la darrera etapa de la crisi econòmica anterior. Així, els 48,8 punts del 2018 representa un màxim en la sèrie històrica, 1,2 punts per sobre de l'obtingut el 2009. On la comarca presenta majors externalitats és en les infraestructures de transport i comunicacions, on ocupa la 2a posició. I en segon lloc, amb l'accés als mercats, amb la 3a posició. Pel que fa a la demanda, la principal fortalesa se situa en el volum del seu mercat i d'activitat. Com en el cas del Barcelonès i el Vallès Occidental, els principals reptes se situen en la sostenibilitat del model de desenvolupament, amb l'atur com a principal preocupació social i la gestió de l'impacte de l'activitat residencial i productiva en l'àmbit mediambiental. Pel que fa a l'evolució dels principals factors, les millores se situen en la dimensió de la innovació, amb un creixent desenvolupament dels serveis intensius en coneixement i de la protecció de les innovacions. Per contra, perd cert dinamisme respecte a l'edició anterior, tant des de la perspectiva de l'ocupació com demogràfica, tot i que es manté en ritmes superiors a la mitjana catalana.

El **Tarragonès** manté la 5a posició i consolida la pèrdua d'un lloc registrat l'edició 2017. La valoració global de la comarca es manté gairebé invariable respecte un any abans i augmenta la distància amb el Baix Llobregat, que se situa a 1,4 punts. Tot i la posició perduda, la posició global de la comarca es manté en un dels valors més alts, 47,4 i representa una situació positiva respecte al registrat els anys anteriors (respecte el 2009 representa un guany de 3,2 punts). Les principals externalitats que presenta la comarca se situen en la disponibilitat de sòl, en les infraestructures de transport i serveis de mobilitat i en la qualificació de la mà d'obra. També presenta una bona posició respecte al desenvolupament dels serveis que donen suport a l'activitat econòmica i l'accés als mercats. Per contra, on presenta pitjors indicadors és en l'àmbit de l'emprenedoria i en la sostenibilitat mediambiental del model de desenvolupament econòmic, amb un elevat impacte i escassa valorització dels residus industrials i elevat consum de recursos, que també es dona en l'àmbit residencial. Des de la perspectiva de la sostenibilitat social els reptes se situen en l'elevada incidència de l'atur.

El **Segrià** registra pocs canvis en la posició global respecte a un any abans, mantenint la 6a posició en el rànquing i una puntuació gairebé igual en l'índex: l'increment ha estat de tan sols 2 dècimes de punt. No obstant això, la seva evolució des de 2009 ha estat positiva, amb un increment de 4,2 punts en l'índex. La distància que la separa respecte a la següent comarca que la segueix en el rànquing - el Vallès Oriental - és força important, de 2 punts. En relació als factors de competitivitat la comarca presenta importants externalitats en tots els factors de producció: la qualificació dels recursos humans i recursos per a l'educació i la formació professional, les Infraestructura de transport i comunicacions, la disponibilitat de sòl i espai per a l'activitat econòmica i els serveis de suport a l'activitat econòmica. Dimensions en les que situa entre les 4-5 primeres posicions. Per contra, on presenta pitjors resultats és en les condicions de la demanda, sobretot en relació al volum de mercat i d'activitat i l'esperit emprenedor i dinamisme empresarial, degut a la lleugera pèrdua de població i la baixa activitat constructora, que contrasta amb l'evolució positiva que registra al conjunt del Principat. Amb tot, durant el 2017 el Segrià recupera el dinamisme en relació a la creació d'ocupació, amb un increment interanual del 3,7%.

El **Vallès Oriental** registra un lleuger avanç tot i que manté la 7a posició en el rànquing. Respecte a l'edició anterior l'índex obté una puntuació 4 dècimes superior, situant-se en els 43,4 punts. Aquesta puntuació és la més elevada registrada des de 2009 i l'increment acumulat se situa en els 3,1 punts. Malgrat aquesta tendència positiva, si es compara amb la resta de comarques que estan en la part intermèdia-alta del rànquing, el Vallès Oriental se situa entre les que registren una millora més moderada. La principal fortalesa de la comarca se situa en la disponibilitat de sòl i espai per a l'activitat econòmica, àmbit on ocupa la 3a posició. On també destaca és en les condicions de la demanda, sobretot en relació a la innovació i el desenvolupament tecnològic així com en volum de mercat i d'activitat. En aquests aspectes cal assenyalar l'elevada diversificació de la seva economia on ocupa la 1a posició i la destacada presència d'indústria intensiva en tecnologia que es trasllada en una elevada protecció de les innovacions (patents). Pel que fa al mercat és també una de les comarques amb major concentració empresarial que registra un elevat dinamisme en termes d'ocupació. La principal feblesa de la comarca se situa en la qualificació dels recursos humans i els serveis formatius, on ocupa la 21a posició. En aquest punt, la pitjor puntuació l'obté en la presència de titulats universitaris i en el seguiment dels estudis professionalitzadors per part dels joves. Pel que fa a la sostenibilitat del model de desenvolupament econòmic, els reptes se situen en la reducció de l'atur i en l'impacte i gestió dels residus derivats de l'activitat residencial i productiva. Pel que fa a l'evolució

El Maresme consolida durant el 2017 un elevat dinamisme empresarial situant aquest factor com el seu principal atractiu

Osona s'ha situat en pocs anys entre les comarques més competitives de Catalunya, l'elevat dinamisme que registra n'és la causa

El Garraf es manté entre les comarques més competitives per 3r any consecutiu, tot i el retrocés registrat

dels principals indicadors, el 2017 es caracteritza per una moderació d'alguns dels indicadors dels factors de demanda, menor creixement demogràfic, menor creació d'ocupació i de teixit empresarial.

El **Maresme** avança dues posicions en el rànquing durant el 2017. La puntuació global de la comarca registra un increment d'1,4 punts, que juntament amb el retrocés del Garraf i el menor avenç registrat per Osona, situen el Maresme en la 8a posició, recuperant les dues posicions perdudes durant el 2016. Aquesta millora es deu principalment al bon comportament registrat per l'ocupació durant el 2017, on la comarca se situa en 4a posició amb una variació interanual del 5,7%. Les principals fortaleses de la comarca se situen en els factors relacionats amb la demanda, on destaca el volum de mercat i d'activitat i l'esperit emprenedor i dinamisme empresarial. Pel que fa al mercat, els principals actius són l'elevada renda familiar disponible, la concentració empresarial i l'evolució positiva de l'activitat constructora residencial i demogràfica. D'altra banda, el dinamisme empresarial se situa en l'elevada emprenedoria i creació d'ocupació i teixit empresarial registrat durant el 2017. Els altres àmbits on presenta importants externalitats positives són en la qualificació dels recursos humans i serveis formatius i en factors relacionats amb els avantatges distributius: les infraestructures i serveis de transport i l'accés als mercats. Entre aquests, on treu una millor valoració és en el capítol del transport públic i en l'accés als mercats (excepte en l'accés als mercats extracomunitaris per la menor accessibilitat de la comarca als principals pols de distribució de mercaderies). Entre els factors de competitivitat, els que obtenen pitjor valoració són la disponibilitat de sòl i d'espai per l'activitat econòmica i la innovació i desenvolupament tecnològic. En aquest sentit cal assenyalar la pressió que exerceix la vocació residencial de la comarca vers aquest factor de producció, sent una de les comarques on té un cost més elevat i on hi ha una menor disponibilitat. Pel que fa a la innovació, les febleses se situen en l'escassa presència de l'activitat industrial i la menor diversificació econòmica, configurant una clara especialització en l'activitat terciària. Com en la majoria de comarques metropolitanes on es registra una elevada concentració d'activitat residencial i productiva, els reptes se situen en la sostenibilitat del model, tant social (problema de l'atur) com mediambiental (gestió i consum de recursos i residus).

Osona perd una posició en el rànquing respecte el 2016, tot i que registra una millora en la seva competitivitat global. La comarca obté el seu millor registre amb una puntuació de 42,5, 4 dècimes més que l'any anterior. Malgrat tot, l'important avenç registrat pel Maresme fa perdre una posició a la comarca. Fent balanç, des de 2009 Osona ha incrementat la seva puntuació global en 6,2 punts, fet que l'ha permès escalar entre 5-6 posicions en el rànquing i situar-se recentment entre les comarques més competitives de Catalunya. Respecte al Garraf, la comarca que la segueix en el rànquing, la separen 1,5 punts i només 4 dècimes del Maresme, la seva precursora. Entre els factors de competitivitat, les fortaleses de la comarca se situen en el volum de mercat i d'activitat i l'esperit emprenedor i dinamisme empresarial, on indicadors com l'evolució demogràfica i l'activitat constructora residencial tiren de la demanda. També destaca per l'important creació d'ocupació, esdevenint - amb un increment interanual del 5,7%- la 3a comarca catalana més dinàmica de Catalunya. Altres factors que representen un cert avantatge competitiu per la comarca són la disponibilitat de sòl i espai per a l'activitat econòmica i els serveis de suport a l'activitat econòmica. En aquests punts els aspectes més ben valorats són, d'una banda, la disponibilitat de sòl urbà qualificat per a l'activitat econòmica i la capacitat per a garantir sòl en el futur i, de l'altra, l'important desenvolupament de serveis avançats i serveis TIC que donen suport al teixit productiu. De fet, en els serveis TIC se situa en 4a posició. Cal assenyalar també en positiu la combinació de certs elements que situen la comarca en un context favorable per al desenvolupament d'activitats intenses en coneixement i tecnologia, àmbit on obté un bon registre i un equilibri important entre indústria i terciari. Aquests elements són l'important desenvolupament dels serveis educatius i el seguiment dels estudis professionalitzadors per part dels joves. Amb tot, hi ha certs aspectes que frenen el desenvolupament d'aquest model, i és que la comarca encara té una població activa comparativament menys formada, un menor desenvolupament dels serveis d'R+D+i i la seva economia cada cop és menys diversificada.

El **Garraf** és entre les comarques més competitives, l'única que ha registrat un retrocés important en la seva competitivitat global. Amb una puntuació global de 41,1 retrocedeix en 1 punt respecte el 2016 i perd una posició en el rànquing global, quedant en 10a posició. Amb tot, el balanç respecte el 2009 és força positiu ja que la comarca ha passat de posicions força discretes abans de la crisi a liderar la competitivitat a Catalunya (l'increment en l'índex és de 5,5 punts). L'explicació d'aquest retrocés se situa en l'evolució de l'ocupació i en menor mesura en la moderació demogràfica. I és que la comarca liderava el 2016 la creació d'ocupació (la 3a), mentre el 2017 cau a les últimes posicions (35a). A assenyalar que aquest és degut a problemes amb els registres administratius i no tant a l'evolució de l'ocupació. Pel que fa als factors de competitivitat, la principal fortalesa de la comarca se situa en la proximitat als mercats i en menor mesura en la qualificació dels recursos humans, àmbit on destaca per ser la 2a comarca de Catalunya amb més titulats universitaris entre la seva població. Cal assenyalar que malgrat el pitjor comportament de l'ocupació, la comarca porta uns anys registrant un elevat dinamisme del seu teixit empresarial i també de l'emprenedoria. Pel que fa a les externalitats negatives, aquestes se situen en la disponibilitat de sòl i espai per a l'activitat econòmica, característica comuna de les comarques amb major vocació residencial que productiva. També rep una valoració negativa en l'àmbit de la innovació, fruit de l'escassa diversificació econòmica existent, menor desenvolupament de serveis d'R+D+i d'activitat intensiva en coneixement i tecnologia.

Posició relativa en cadascuna de les dimensions de les 10 comarques més competitives de Catalunya

Factors i dimensions		Subdimensions	Barcelonès	Vallès Occider	Gironès	Baix Llobrega	Tarragonès	Segrià	Vallès Orienta	Maresme	Osona	Garraf
FACTORS DE SOSTENIBILITAT		Sostenibilitat social	1	14	2	16	10	9	24	33	11	39
		Sostenibilitat medi ambiental	34	29	4	26	40	11	19	27	1	25
FACTORS DE COMPETITIVITAT	FACTORS DE PRODUCCIÓ	Qualificació dels recursos humans i recursos per a l'educació i la formació professional	1	8	4	17	3	5	21	10	14	6
		Infraestructura de transport i comunicacions	1	3	6	2	4	5	11	8	16	13
		Disponibilitat de sòl i espai per a l'activitat econòmica	40	1	23	4	2	5	3	26	8	38
		Disponibilitat de pols de desenvolupament i infraestructures	1	2	3	6	5	4	16	12	8	11
		Accés als mercats de clients i proveïdors, accés a la informació	1	4	5	3	6	13	8	9	18	2
	CONDICIONS DE LA DEMANDA	Innovació, desenvolupament tecnològic	1	2	6	8	7	14	5	18	16	23
		Volum de mercat i d'activitat	1	3	6	2	15	14	9	4	10	8
		Esperit emprenedor i dinamisme empresarial	3	14	10	22	26	21	13	11	5	7
	AVANTATGES DISTRIBUTIUS											

Nota: Els colors responen a un índex semafòric, on el verd significa que la comarca es troba entre les 10 primeres amb millor comportament, en groc en el grup 11-20, en vermell en el grup 21-30 i negre entre 31-41.

Índex FEGP 2003-2017

	Rànquing/42																	Índex (0-100)									
	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	Var.	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017		
							[1]							[2]	[3]	2017-16	[1]							[2]	[3]		
Barcelonès	2	3	2	1	6	2	1	1	1	1	1	1	1	1	1	-	66,5	66,9	65,2	66,5	61,7	60,5	63,2	75,3	75,5		
Vallès Occidental	1	1	1	2	1	1	3	3	2	2	2	2	2	2	2	-	47,6	48,2	47,3	47,4	46,5	46,1	52,7	54,5	56,2		
Gironès	4	4	6	3	3	5	4	5	4	5	6	6	5	3	3	-	44,9	45,1	43,2	44,8	45,5	43,5	44,6	51,0	52,1		
Baix Llobregat	5	6	4	5	4	4	2	2	3	3	3	5	3	4	4	-	47,6	48,2	46,3	45,8	46,3	43,8	45,9	47,6	48,8		
Tarragonès	3	2	3	4	2	3	5	4	5	4	4	4	4	5	5	-	44,2	45,5	42,6	45,5	46,0	44,3	44,7	47,6	47,4		
Segrià	6	5	5	6	5	6	6	6	7	7	5	3	6	6	6	-	41,2	41,5	38,4	40,3	45,7	44,5	40,9	45,2	45,4		
Vallès Oriental	7	7	7	8	7	7	7	7	6	9	7	9	7	7	7	-	40,3	41,3	41,5	38,5	41,9	38,2	39,3	43,0	43,4		
Maresme	11	12	10	11	12	12	10	9	8	8	8	11	8	10	8	-2	37,2	39,1	38,1	39,8	41,6	37,5	37,8	41,5	42,9		
Osona	10	11	12	13	13	11	12	13	14	14	11	8	11	8	9	1	36,3	36,4	34,2	36,5	39,7	38,6	36,5	42,1	42,5		
Garraf	17	16	17	19	18	16	14	12	12	13	14	12	9	9	10	1	35,5	37,0	35,9	36,6	36,0	35,9	36,7	42,1	41,1		
Bages	8	9	9	9	9	9	15	15	16	17	16	13	13	14	11	-3	33,2	34,2	33,2	34,6	35,5	35,0	33,9	38,7	40,7		
Alt Penedès	12	10	11	10	10	10	13	14	13	11	17	14	14	13	12	-1	35,8	36,1	35,8	37,2	35,0	33,5	33,7	39,0	39,3		
Solsonès	25	26	24	27	27	28	26	25	18	18	20	18	21	12	13	1	27,6	29,1	32,3	34,3	33,0	32,2	30,8	40,0	39,0		
Garrotxa	18	19	20	20	23	19	17	18	20	20	19	22	20	15	14	-1	32,0	32,5	30,6	32,6	33,2	31,0	31,1	38,2	38,8		
Baix Camp	9	8	8	7	8	8	11	10	10	10	9	10	11	15	4		36,6	38,9	36,6	37,5	40,3	37,8	36,5	40,1	38,7		
Pla de l'Estany	19	20	18	17	19	18	9	8	11	12	12	15	18	17	16	-1	37,2	39,5	36,6	36,9	37,5	33,4	31,9	36,9	38,2		
Alt Camp	15	13	13	12	11	13	8	11	9	6	10	7	12	16	17	1	37,8	38,2	37,4	41,2	40,0	39,2	34,6	37,6	37,6		
Baix Penedès	23	22	22	22	24	23	21	21	23	24	22	19	16	20	18	-2	31,2	31,4	29,6	30,7	32,5	31,7	32,7	34,2	36,2		
Anoia	14	15	15	14	16	17	20	19	19	21	25	25	23	18	19	1	31,3	31,7	30,8	31,8	30,8	29,6	30,3	35,6	36,1		
Urgell	21	18	19	18	17	14	19	22	21	19	18	20	22	22	20	-2	31,6	31,4	30,5	33,3	33,8	31,3	30,6	33,4	35,1		
Alt Empordà	13	14	14	15	14	15	18	17	17	16	13	17	17	19	21	2	31,7	32,7	32,6	34,9	36,6	32,3	32,5	35,6	34,4		
Selva	16	17	16	16	15	22	16	16	15	15	15	16	15	21	22	1	32,9	33,4	33,5	35,6	36,0	32,8	32,8	33,6	34,1		
Pla d'Urgell	28	24	27	24	21	20	25	30	28	27	26	26	26	25	23	-2	28,2	26,5	26,3	29,6	30,0	29,5	28,6	32,0	33,3		
Segarra	32	27	28	26	25	24	24	26	26	29	28	28	29	24	24	-	28,3	28,7	26,8	29,3	28,9	28,4	27,0	32,5	32,6		
Baix Ebre	22	21	23	23	20	25	27	24	25	26	27	24	19	28	25	-3	27,4	29,3	28,5	30,3	30,0	30,4	31,2	30,7	32,4		
Baix Empordà	20	23	21	21	22	21	32	29	27	28	23	21	24	26	26	-	25,2	26,7	26,8	29,4	32,3	31,2	29,1	31,7	31,8		
Cerdanya	26	28	25	25	26	27	35	31	30	25	30	29	27	29	27	-2	23,8	25,7	25,7	30,3	28,5	28,0	27,4	30,4	31,3		
Moianès	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	35	23	28	5	-	-	-	-	-	-	24,4	32,7	31,2		
Montsià	30	30	31	31	28	31	34	36	34	38	33	35	31	31	29	-2	23,8	23,7	24,4	23,6	25,9	24,9	26,0	28,5	31,1		
Conca de Barberà	33	32	32	32	31	29	23	23	22	22	21	23	25	27	30	3	29,6	30,4	29,7	31,1	32,6	30,8	28,6	31,4	30,5		
Noguera	31	29	29	29	30	26	31	34	31	30	29	27	28	30	31	1	25,5	24,8	25,3	27,8	28,6	28,5	27,2	29,0	29,6		
Priorat	40	40	41	41	41	41	38	39	40	40	39	39	41	33	32	-1	21,2	20,6	18,6	21,6	19,0	20,4	17,5	27,4	28,3		
Berguedà	27	33	30	30	32	32	30	27	29	33	31	31	36	32	33	1	25,9	26,9	25,9	27,0	27,0	25,8	23,4	27,9	28,1		
Ripollès	24	25	26	28	29	30	22	20	24	23	24	30	33	34	34	-	29,9	31,6	29,4	31,1	30,8	26,5	25,0	27,2	28,0		
Garrigues	35	35	35	37	37	34	39	38	36	35	36	37	38	37	35	-2	21,0	21,0	21,5	25,0	24,5	23,7	21,9	25,3	26,8		
Pallars Jussà	37	37	38	35	34	36	28	28	32	32	37	32	32	35	36	1	27,1	26,9	25,2	27,4	24,2	25,8	25,4	26,8	26,8		
Aran	34	34	34	34	35	35	37	35	38	36	34	34	30	38	37	-1	23,0	24,2	20,1	24,8	25,7	25,2	26,1	24,6	26,2		
Alt Urgell	29	31	33	33	33	33	33	32	35	31	32	33	34	36	38	2	25,2	25,6	24,3	27,5	26,6	25,6	24,5	26,2	24,8		
Alta Ribagorça	39	38	39	39	38	40	40	40	37	39	38	38	39	41	39	-2	20,2	19,3	21,3	22,9	21,7	21,7	19,7	22,1	24,1		
Ribera d'Ebre	36	39	37	36	36	37	29	33	33	34	35	36	37	39	40	1	26,1	24,8	24,6	25,7	24,6	23,8	23,1	24,2	23,3		
Pallars Sobirà	38	36	36	38	39	38	36	37	41	37	40	40	40	42	41	-1	23,3	22,4	18,4	24,3	18,8	20,1	18,6	20,8	22,7		
Terra Alta	41	41	40	40	40	39	41	41	39	41	41	41	42	40	42	2	17,9	17,9	18,8	21,6	18,0	16,5	16,0	23,7	22,0		

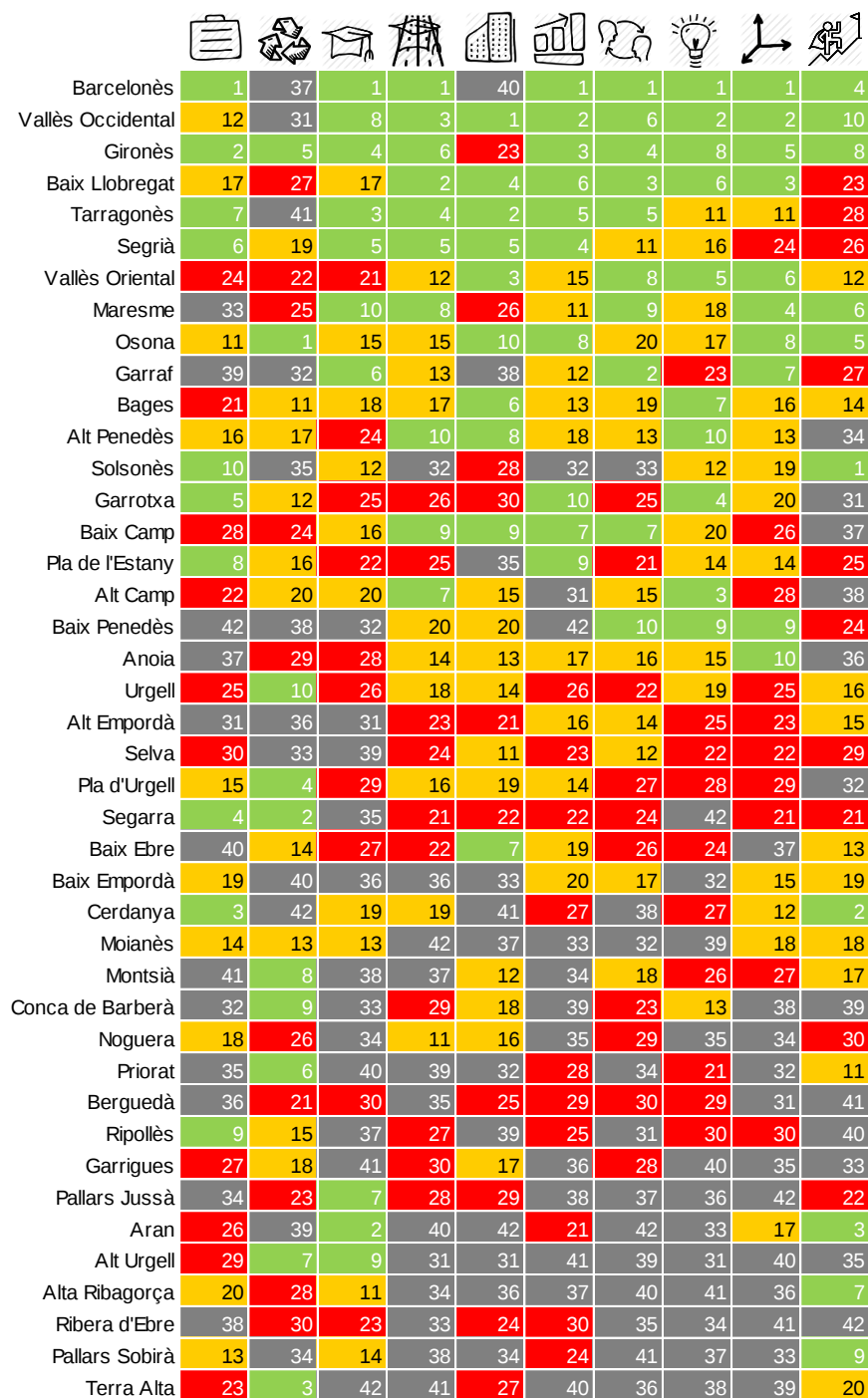
[1] Trencament de la sèrie degut a la revisió, [2] El Moianès esdevé comarca, [3] S'introdueixen diverses variables

Es presenten les puntuacions obtingudes de les 42 comarques catalanes en cadascun dels 10 factors analitzats, de forma que es pot identificar en quins àmbits presenten avantatges competitius i en quins no

PERFILS COMARCALS

En el següent gràfic es pot visualitzar el comportament de cada comarca en relació als 10 factors de competitivitat analitzats.

1	Sostenibilitat social		6	Disponibilitat de pols de desenvolupament i infraestructures	
2	Sostenibilitat mediambiental		7	Accés als mercats de clients i proveïdors, accés a la informació	
3	Qualificació dels recursos humans i recursos per a l'educació i la formació professional		8	Innovació, desenvolupament tecnològic	
4	Infraestructura de transport i comunicacions		9	Volum de mercat i d'activitat	
5	Disponibilitat de sòl i espai per a l'activitat econòmica		10	Esperit emprenedor i dinamisme empresarial	

1r quartil 2n quartil 3r quartil 4t quartil

RANQUING PER CADASCUN DELS FACTORS

Puntuació obtinguda en cadascun dels factors

	FACTORS DE SOSTENIBILITAT				FACTORS DE COMPETITIVITAT							
					Factors de producció							
rànk	Sostenibilitat social		Sostenibilitat medi ambiental		Qualificació dels recursos humans i recursos per a l'educació i la formació professional		Infraestructura de transport i comunicacions		Disponibilitat de sòl i espai per l'activitat econòmica		Grup	
1	Barcelonès	82,9	Osona	78,1	Barcelonès	86,7	Barcelonès	98,7	Vallès Occidental	76,6	Alt	
2	Gironès	76,3	Segarra	76,9	Aran	63,9	Baix Llobregat	58,2	Tarragonès	63,5		
3	Cerdanya	76,0	Terra Alta	76,2	Tarragonès	61,8	Vallès Occidental	49,9	Vallès Oriental	60,9		
4	Segarra	75,8	Pla d'Urgell	75,9	Gironès	61,7	Tarragonès	46,8	Baix Llobregat	56,2		
5	Garrotxa	73,4	Gironès	74,7	Segrià	55,9	Segrià	41,0	Segrià	54,5		
6	Segrià	70,3	Priorat	74,3	Garraf	53,8	Gironès	39,6	Bages	46,8		
7	Tarragonès	69,0	Alt Urgell	72,8	Pallars Jussà	53,3	Alt Camp	36,5	Baix Ebre	45,7		
8	Pla de l'Estany	68,9	Montsià	72,6	Vallès Occidental	52,9	Maresme	35,0	Alt Penedès	44,0		
9	Ripollès	68,1	Conca de Barberà	72,4	Alt Urgell	47,5	Baix Camp	35,0	Baix Camp	43,5		
10	Solsonès	67,4	Urgell	71,6	Maresme	47,3	Alt Penedès	34,5	Osona	43,3	Intermedi-Alt	
11	Osona	66,6	Bages	71,5	Alta Ribagorça	42,9	Noguera	33,4	Selva	43,0		
12	Vallès Occidental	63,0	Garrotxa	71,2	Solsonès	42,6	Vallès Oriental	33,3	Montsià	42,8		
13	Pallars Sobirà	63,0	Moianès	69,9	Moianès	42,5	Garraf	32,1	Anoia	42,6		
14	Moianès	62,1	Baix Ebre	69,7	Pallars Sobirà	42,2	Anoia	28,7	Urgell	42,1		
15	Pla d'Urgell	61,2	Ripollès	69,7	Osona	42,1	Osona	28,4	Alt Camp	41,0		
16	Alt Penedès	59,9	Pla de l'Estany	69,4	Baix Camp	41,5	Pla d'Urgell	28,0	Noguera	40,1		
17	Baix Llobregat	59,7	Alt Penedès	69,2	Baix Llobregat	39,7	Bages	26,0	Garrigues	38,7		
18	Noguera	58,7	Garrigues	69,0	Bages	38,6	Urgell	25,2	Conca de Barberà	38,0		
19	Baix Empordà	58,3	Segrià	68,6	Cerdanya	34,4	Cerdanya	24,1	Pla d'Urgell	38,0		
20	Alta Ribagorça	58,3	Alt Camp	67,7	Alt Camp	34,1	Baix Penedès	23,5	Baix Penedès	37,8		
21	Bages	57,7	Berguedà	66,9	Vallès Oriental	33,8	Segarra	22,9	Alt Empordà	37,6		Intermedi-Baix
22	Alt Camp	57,2	Vallès Oriental	66,6	Pla de l'Estany	33,1	Baix Ebre	22,5	Segarra	36,3		
23	Terra Alta	56,9	Pallars Jussà	65,6	Ribera d'Ebre	32,3	Alt Empordà	22,4	Gironès	35,5		
24	Vallès Oriental	56,0	Baix Camp	64,3	Alt Penedès	32,2	Selva	21,2	Ribera d'Ebre	35,4		
25	Urgell	55,2	Maresme	64,1	Garrotxa	30,6	Pla de l'Estany	20,4	Berguedà	34,4		
26	Aran	54,7	Noguera	63,5	Urgell	29,3	Garrotxa	17,7	Maresme	33,8		
27	Garrigues	54,6	Baix Llobregat	63,3	Baix Ebre	28,4	Ripollès	16,8	Terra Alta	33,3		
28	Baix Camp	52,8	Alta Ribagorça	63,1	Anoia	27,1	Pallars Jussà	14,4	Solsonès	33,2		
29	Alt Urgell	52,5	Anoia	63,1	Pla d'Urgell	26,6	Conca de Barberà	13,4	Pallars Jussà	31,6		
30	Selva	52,2	Ribera d'Ebre	63,0	Berguedà	25,9	Garrigues	12,7	Garrotxa	31,5		
31	Alt Empordà	51,8	Vallès Occidental	61,4	Alt Empordà	23,1	Alt Urgell	10,7	Alt Urgell	29,2		
32	Conca de Barberà	51,4	Garraf	60,7	Baix Penedès	22,3	Solsonès	9,7	Priorat	29,0		
33	Maresme	50,0	Selva	59,4	Conca de Barberà	21,7	Ribera d'Ebre	9,5	Baix Empordà	28,9		
34	Pallars Jussà	49,5	Pallars Sobirà	59,1	Noguera	21,7	Alta Ribagorça	8,1	Pallars Sobirà	28,4		
35	Priorat	48,3	Solsonès	59,0	Segarra	21,7	Berguedà	8,0	Pla de l'Estany	28,1		
36	Berguedà	45,1	Alt Empordà	58,0	Baix Empordà	20,7	Baix Empordà	6,1	Alta Ribagorça	27,6	Baix	
37	Anoia	41,8	Barcelonès	57,5	Ripollès	19,9	Montsià	5,7	Moianès	27,3		
38	Ribera d'Ebre	41,7	Baix Penedès	56,7	Montsià	19,3	Pallars Sobirà	4,8	Garraf	25,3		
39	Garraf	40,9	Aran	53,7	Selva	18,8	Priorat	3,9	Ripollès	23,1		
40	Baix Ebre	39,6	Baix Empordà	49,7	Priorat	15,9	Aran	3,1	Barcelonès	16,0		
41	Montsià	31,2	Tarragonès	45,9	Garrigues	12,9	Terra Alta	0,6	Cerdanya	13,8		
42	Baix Penedès	27,8	Cerdanya	44,6	Terra Alta	8,4	Moianès	0,3	Aran	9,6		

Puntuació obtinguda en cadascun dels factors (cont.)

	FACTORS DE COMPETITIVITAT										
	Factors de producció		Avantatges distributius		Condicions de la demanda						
ranking	Disponibilitat de pols de desenvolupament i infraestructures		Accés als mercats de clients i proveïdors, accés a la informació		Innovació, desenvolupament tecnològic		Volum de mercat i d'activitat		Esperit emprenedor i dinamisme empresarial		Quartil
1	Barcelonès	98,6	Barcelonès	100,0	Barcelonès	53,2	Barcelonès	84,6	Solsonès	69,2	Alt
2	Vallès Occidental	56,6	Garraf	92,4	Vallès Occidental	45,9	Vallès Occidental	46,0	Cerdanya	46,9	
3	Gironès	50,3	Baix Llobregat	90,5	Alt Camp	42,4	Baix Llobregat	44,0	Aran	43,6	
4	Segrià	40,5	Gironès	88,0	Garrotxa	39,5	Maresme	34,3	Barcelonès	40,8	
5	Tarragonès	31,7	Tarragonès	87,5	Vallès Oriental	39,3	Gironès	32,5	Osona	39,7	
6	Baix Llobregat	28,3	Vallès Occidental	87,4	Baix Llobregat	36,7	Vallès Oriental	30,9	Maresme	39,3	
7	Baix Camp	26,1	Baix Camp	86,9	Bages	36,5	Garraf	29,9	Alta Ribagorça	37,8	
8	Osona	20,5	Vallès Oriental	85,7	Gironès	36,5	Osona	27,5	Gironès	37,0	
9	Pla de l'Estany	18,9	Maresme	85,0	Baix Penedès	36,0	Baix Penedès	27,2	Pallars Sobirà	36,7	
10	Garrotxa	17,6	Baix Penedès	84,8	Alt Penedès	35,6	Anoia	25,5	Vallès Occidental	35,4	Intermedi-Alt
11	Maresme	16,2	Segrià	84,2	Tarragonès	34,8	Tarragonès	25,0	Priorat	35,0	
12	Garraf	14,3	Selva	84,0	Solsonès	31,9	Cerdanya	24,3	Vallès Oriental	34,5	
13	Bages	14,2	Alt Penedès	83,5	Conca de Barberà	30,4	Alt Penedès	23,6	Baix Ebre	34,0	
14	Pla d'Urgell	13,5	Alt Empordà	83,0	Pla de l'Estany	29,5	Pla de l'Estany	23,1	Bages	33,7	
15	Vallès Oriental	12,8	Alt Camp	82,6	Anoia	29,4	Baix Empordà	23,1	Alt Empordà	32,8	
16	Alt Empordà	12,2	Anoia	80,4	Segrià	29,1	Bages	22,9	Urgell	32,3	
17	Anoia	12,1	Baix Empordà	79,5	Osona	28,6	Aran	22,7	Montsià	31,8	
18	Alt Penedès	11,2	Montsià	79,2	Maresme	25,7	Moianès	21,0	Moianès	31,5	
19	Baix Ebre	9,9	Bages	79,2	Urgell	24,6	Solsonès	20,9	Baix Empordà	31,2	Intermedi-Baix
20	Baix Empordà	9,0	Osona	78,9	Baix Camp	24,4	Garrotxa	20,7	Terra Alta	30,5	
21	Aran	8,9	Pla de l'Estany	78,7	Priorat	23,8	Segarra	20,0	Segarra	30,4	
22	Segarra	8,8	Urgell	78,4	Selva	23,4	Selva	19,8	Pallars Jussà	30,4	
23	Selva	8,8	Conca de Barberà	77,7	Garraf	22,1	Alt Empordà	17,7	Baix Llobregat	30,2	
24	Pallars Sobirà	8,6	Segarra	77,5	Baix Ebre	21,0	Segrià	15,7	Baix Penedès	30,2	
25	Ripollès	8,5	Garrotxa	76,9	Alt Empordà	20,6	Urgell	14,4	Pla de l'Estany	29,6	
26	Urgell	8,4	Baix Ebre	76,4	Montsià	20,5	Baix Camp	14,2	Segrià	29,6	
27	Cerdanya	8,4	Pla d'Urgell	75,1	Cerdanya	19,2	Montsià	13,9	Garraf	28,4	
28	Priorat	8,1	Garrigues	72,8	Pla d'Urgell	19,0	Alt Camp	12,6	Tarragonès	28,4	Baix
29	Berguedà	7,9	Noguera	71,2	Berguedà	18,5	Pla d'Urgell	12,0	Selva	28,0	
30	Ribera d'Ebre	7,8	Berguedà	69,8	Ripollès	17,1	Ripollès	11,5	Noguera	27,9	
31	Alt Camp	7,7	Ripollès	66,7	Alt Urgell	17,1	Berguedà	10,4	Garrotxa	27,6	
32	Solsonès	7,4	Moianès	65,1	Baix Empordà	15,6	Priorat	9,9	Pla d'Urgell	27,4	
33	Moianès	7,0	Solsonès	60,1	Aran	13,3	Pallars Sobirà	8,6	Garrigues	26,1	
34	Montsià	6,6	Priorat	60,1	Ribera d'Ebre	13,1	Noguera	8,5	Alt Penedès	23,9	
35	Noguera	6,0	Ribera d'Ebre	60,0	Noguera	13,1	Garrigues	7,9	Alt Urgell	22,9	
36	Garrigues	5,7	Terra Alta	49,7	Pallars Jussà	13,1	Alta Ribagorça	6,4	Anoia	21,9	
37	Alta Ribagorça	5,0	Pallars Jussà	46,4	Pallars Sobirà	11,6	Baix Ebre	5,1	Baix Camp	20,9	
38	Pallars Jussà	4,9	Cerdanya	45,2	Terra Alta	10,9	Conca de Barberà	4,5	Alt Camp	18,8	
39	Conca de Barberà	4,5	Alt Urgell	38,7	Moianès	9,4	Terra Alta	3,2	Conca de Barberà	18,4	
40	Terra Alta	4,0	Alta Ribagorça	31,4	Garrigues	9,4	Alt Urgell	1,7	Ripollès	17,9	
42	Baix Penedès	3,4	Aran	11,2	Segarra	7,2	Pallars Jussà	0,3	Ribera d'Ebre	4,5	

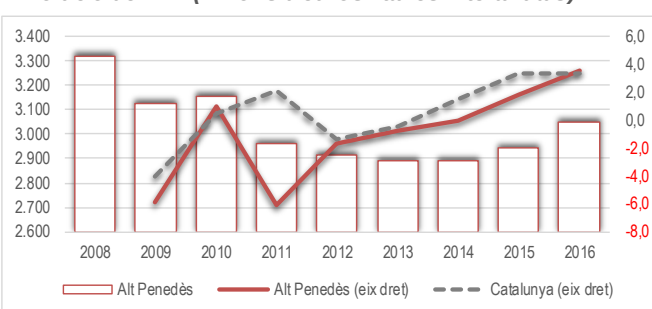
Alt Penedès

Perfil econòmic

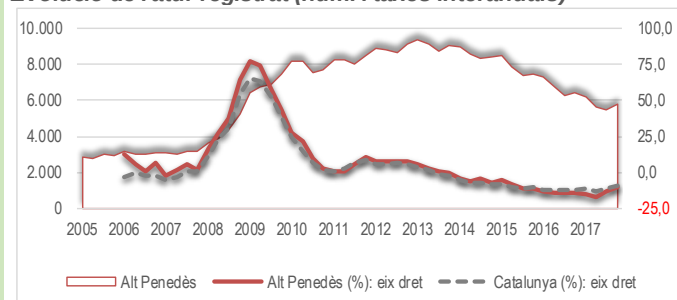
Indicadors clau

	Valor	Rànq/42
Població 2017 (hab.)	106.930	17
PIB pm 2016 (milions €)	3.048,7	14
PIB pm 2016-2008 (%)	-8,2	31
RFDB 2014 (milions €)	1.684,9	17
RFDB per habitant 2014 (milers €)	16,0	6

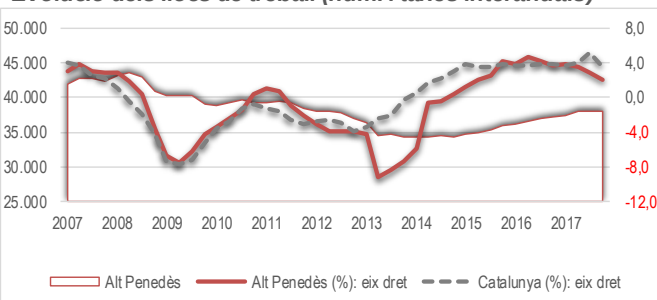
Evolució del PIB (milions d'euros i taxes interanuals)

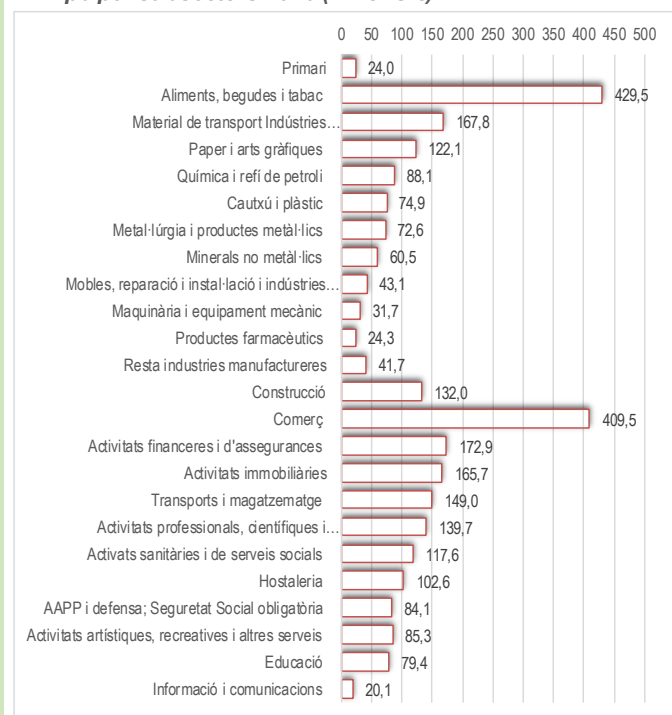
Evolució de l'atur registrat (núm. i taxes interanuals)

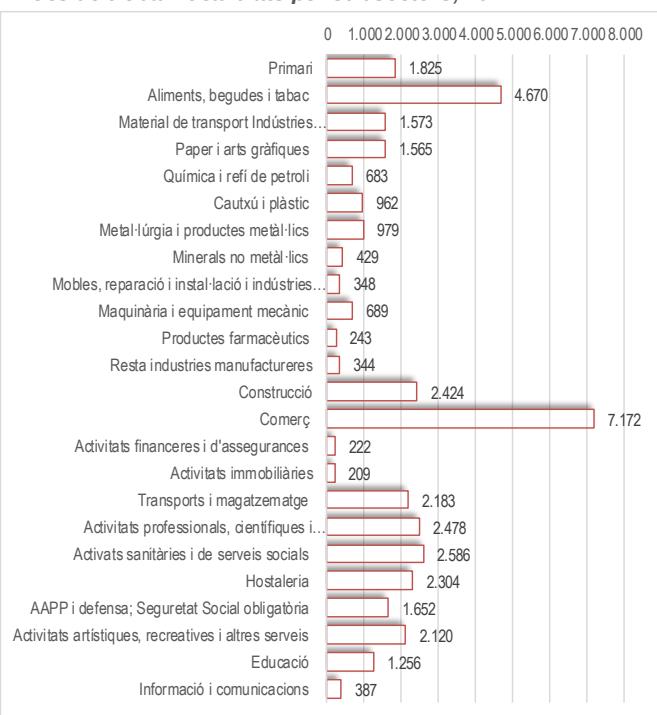
Evolució dels llocs de treball (núm. i taxes interanuals)

VAB pb per subsectors 2016 (milions €)

Llocs de treball localitzats per subsectors, 2017

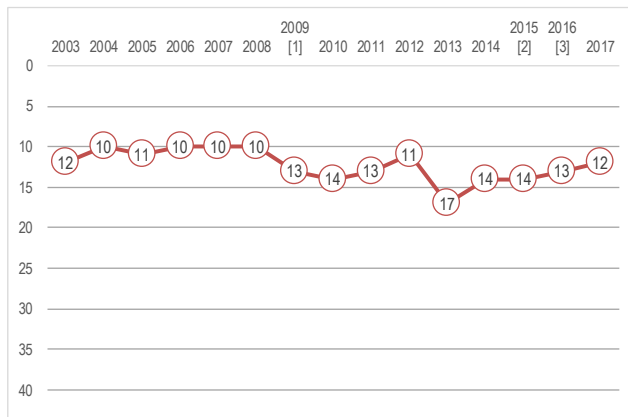
Activitats amb elevada especialització i concentració de teixit empresarial i ocupació 2017

Activitat econòmica (CCEAE2009)	Establiments		Llocs de treball				
	Núm.	Núm.	Llocs%	Acum%	Í.Esp.	CAT%	RànqCAT
11-Fabricació de begudes	172	3.344	8,8	8,8	30,9	36,9	1
10-Indústries de productes alimentaris	66	1.327	3,5	12,3	1,5	1,8	16
17-Indústries del paper	29	1.022	2,7	15,0	7,4	8,9	6
22-Fabricació de productes de cautxú i matèries plàstiq...	26	962	2,5	17,6	3,5	4,1	5
45-Venda i reparació de vehicles de motor i motociclete...	129	938	2,5	20,1	1,5	1,8	14
01-Agricultura, ramaderia, caça i activitats dels serve...	38	815	2,2	22,2	2,2	2,7	12
25-Fabricació de productes metàl·lics, excepte maquinàr...	82	787	2,1	24,3	1,3	1,5	14
33-Reparació i instal·lació de maquinària i equips	46	376	1,0	25,3	1,8	2,1	12
16-Indústria de la fusta i del suro, excepte mobles; ci...	22	158	0,4	25,7	1,4	1,7	17
Total	3.804	37.825	100,0	100,0	-	1,2	15

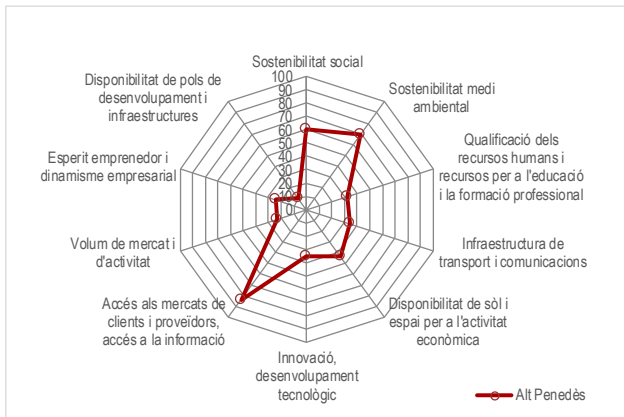
Alt Penedès

Perfil competitiu

Evolució en el rànquing global

Puntuació en cadascun dels factors

Puntuació en cadascun dels factors

	Ranq/42	índex (0-100)
Sostenibilitat social	16	59,9
Sostenibilitat mediambiental	17	69,2
Qualificació dels recursos humans i recursos per a l'educació i la formació professional	24	32,2
Infraestructura de transport i comunicacions	10	34,5
Disponibilitat de sòl i espai per a l'activitat econòmica	8	44,0
Disponibilitat de pols de desenvolupament i infraestructures	18	35,6
Accés als mercats de clients i proveïdors, accés a la informació	13	83,5
Innovació, desenvolupament tecnològic	10	23,6
Volum de mercat i d'activitat	13	23,9
Esperit emprenedor i dinamisme empresarial	34	11,2

La comarca recupera progressivament les posicions perdudes durant la crisi

TENDÈNCIES I PRINCIPALS CANVIS REGISTRATS

El 2017 la comarca de l'Alt Penedès torna a recuperar part de la competitivitat perduda durant la crisi econòmica, i escala una posició respecte l'any anterior, situant-se com la 12a comarca amb més avantatges competitius. La reestructuració del sistema financer espanyol i la conjunció amb la crisi econòmica van restar notablement la competitivitat de la comarca, que l'any 2013 va passar de la 11a posició a la 17a. La valoració competitiva global se situa per sota de les comarques del Garraf i el Bages, i justament per sobre del Solsonès i la Garrotxa. La puntuació obtinguda en l'índex de competitivitat per al 2017 ha estat de 39,3 sobre 100, 0,3 punts més que un any enrere i el valor més alt en la sèrie iniciada el 2009 (el balanç és d'un increment de 3,5 punts). La millora en el seu posicionament dins del rànquing s'explica més directament per la caiguda de puntuació del Solsonès, que ha estat d'un punt.

En aquesta darrera edició, la comarca de l'Alt Penedès experimenta una millora en tres de les deu subdimensions analitzades. Aquestes millores, però, es mostren discretes, escalant cadascuna d'elles una posició respecte l'exercici anterior. L'evolució més positiva es dona dins dels factors de producció, en els factors relacionats amb la disponibilitat de sòl i espai per a l'activitat econòmica, on la comarca presenta un avantatge competitiu en la disponibilitat de sòl urbà qualificat per a activitat econòmica, i per la presència de sòl urbanitzable i sòl urbà vacant. A més, es tracta del factor millor posicionat respecte a la resta, ocupant la 8a posició al rànquing comarcal, millorant en una posició respecte l'any 2016. S'avança també una posició en els factors d'Innovació i desenvolupament tecnològic fins a la 10a posició, entrant en el grup capdavanter entre totes les comarques, beneficiada pel millor comportament de les patents. La tercera millora s'ha registrat en la sostenibilitat social, explicada per la reducció de l'atur, l'augment dels llocs de treball en relació a la població activa i sobretot per la reducció en la incidència de la sinistralitat laboral. Així, en aquest factor passa a ocupar la 16a posició al rànquing.

Igual que els que registren un avançament, també són tres els factors que resten en la mateixa posició respecte l'any anterior. Entre aquests, el millor posicionament s'obté en els factors d'Infraestructura

Durant el 2017 la comarca registra una pèrdua de dinamisme tant en la creació d'ocupació com de teixit empresarial

Els principals avantatges competitius de la comarca se situen en la disponibilitat de sòl i espais per l'activitat econòmica i les infraestructures de transport i comunicacions, als que s'ha de sumar la seva bona posició respecte els mercats

Pel que fa a la producció de béns i serveis intensius en coneixement i tecnologia, la comarca destaca en innovació comercial (protecció de marques), la diversificació de la seva economia i la presència d'indústria de mitjana-alta tecnologia. No obstant, la innovació de procés i producte és feble i la escassa presència de titulats universitaris representa un fre a l'adopció i el desenvolupament d'innovacions

de transport i comunicacions, on l'Alt Penedès es manté dins de les comarques capdavanteres, ocupant el 10è lloc. Dins de les condicions de la demanda, també es veuen inalterables els factors de volum de mercat i d'activitat, que ocupa la 13a posició en relació a totes les comarques catalanes.

Per altra banda, i a diferència de l'evolució positiva registrada a la majoria de factors l'exercici anterior, en aquest darrer any es produeix un retrocés en quatre àmbits. Sens dubte, el cas més destacat es dona entre les condicions de la demanda, concretament en l'esperit emprenedor i el dinamisme empresarial, on la comarca cau 15 posicions en un any, fins a situar-se com la 34a comarca, motivada principalment per la desacceleració en la creació d'ocupació i de teixit empresarial, així com en la constitució de societats. Un altre àmbit que registra un retrocés important és el de la sostenibilitat mediambiental, que retrocedeix fins la 17a posició del rànquing, després de caure quatre posicions en el darrer any, perdent tota la millora guanyada el 2016. El factor que explica la davallada es troba en la gestió dels residus, tant els municipals com els industrials, que cau respecte anys anteriors. Els avantatges distributius també han experimentat un lleuger retrocés, en aquest cas descendeix dues posicions al rànquing comarcal, i ocupa la 13a. I finalment també es produeix una lleugera davallada en l'àmbit de la qualificació dels recursos humans i recursos per a l'educació i la formació professional, deguda a la moderació en l'expansió dels llocs de treball de l'ensenyament.

DETERMINANTS DE LA COMPETITIVITAT I SOSTENIBILITAT COMARCAL

L'Alt Penedès té en la disponibilitat de sòl i espais per a l'activitat econòmica el seu principal avantatge competitiu respecte a la majoria de comarques catalanes. Dins d'aquest factor, destaca la presència de sòl urbà qualificat per a l'activitat econòmica, on l'Alt Penedès es configura com la 8a comarca amb major presència, el 3,5%. Tot i que en menor mesura, incideixen positivament la presència de sòl urbà vacant, del 38,7%, que la situa en la 11a posició del rànquing, i la disponibilitat de sòl susceptible de ser transformat en urbanitzable, on se situa en el 12è lloc. Tanmateix, el preu dels habitatges contraresta el potencial en el factor, ja que l'augment considerable del preu per metre quadrat construït ha provocat que perdi competitivitat en front a la resta de comarques, passant del 21è lloc l'any 2016 al 24è lloc el darrer 2017. La comarca també se situa entre les capdavanteres en dos factors més, en la infraestructura de transport i comunicacions i en la innovació i desenvolupament tecnològic, on l'Alt Penedès se situa la 10a posició en ambdós factors. La primera, igual que la disponibilitat de sòl i espai per a l'activitat econòmica, es troba dins dels factors de producció, on l'augment de l'oferta de transport públic de passatgers per carretera (autobús) esdevé el seu principal avantatge competitiu, amb la 9a oferta més àmplia. A aquest aspecte, també cal afegir un bon posicionament pel que fa a la incidència de l'ocupació en transport i comunicacions, que amb 209,6 llocs de treball per cada 10.000 habitants, arriba al seu màxim, si bé la seva evolució és més moderada que a altres comarques, i se situa en la 11a posició, una per sota de l'any anterior. La resta d'indicadors d'aquest factor mantenen una bona posició, si bé no representen un avantatge competitiu per a la comarca, però tampoc li resten competitivitat, com ara l'accés a la xarxa ferroviària (12a), les inversions públiques en matèria d'infraestructures (15a), i la cobertura de fibra òptica (14a). En el cas del factor d'innovació i desenvolupament tecnològic, la comarca torna a situar-se en el grup capdavanter ocupant la 10a posició, després de situar-se per sota entre els anys 2013 i 2016. Sens dubte, l'element més destacat dins d'aquesta categoria se situa en la innovació comercial a través de la protecció de marques, on l'Alt Penedès es manté com la segona comarca més competitiva. Gran part d'aquest avantatge competitiu s'explica per la destacada producció vitivinícola i la presència d'importants grups corporatius, i que cerquen el posicionament comercial dels seus productes a través de les marques. Un altre element destacable és la presència d'indústries de mitjana-alta tecnologia, que amb 242,1 llocs de treball per cada 10.000 habitants gairebé recupera el nivell registrat l'any 2009, i es consolida com la 6a comarca més competitiva en aquest indicador. Alhora la comarca torna a ser la 7a amb una major diversificació productiva, que conjuntament amb els dos factors esmentats resulten els indicadors bàsics que mantenen la competitivitat en relació a la innovació i el desenvolupament tecnològic. En canvi, hi ha dos indicadors que li resten competitivitat, la baixa presència d'ocupació en serveis intensius en coneixement, i la protecció de les innovacions de procés i producte a l'àmbit industrial (a través de patents), on ocupa una discreta 22a i 25a posició, respectivament.

En relació als avantatges distributius, aquests resulten en el seu conjunt ben posicionats, però sense destacar com a avantatge competitiu sobre la resta de comarques (13a). El seu punt fort radica en la distància i l'accés a eixos viaris principals (autopistes i autovies). La comarca es troba en mig de la cruïlla configurada per l'Autopista del Mediterrani (AP-7), que discorre d'est a oest, i per l'Eix Diagonal (C-15), que creua de nord a sud i uneix la Catalunya Central amb la costa. La distància al mercat final català és un dels altres indicadors destacats. Respecte a Barcelona, que és la centralitat d'aquest mercat final català, hi ha una distància mitjana de 55,9 minuts, la 6a comarca més propera. Contràriament, la fragmentació del mercat comarcal, on el 62,7% de la població viu en municipis de 5.000 habitants o més, representa una feblesa important (23è lloc al rànquing), i que entre altres és palpable en la cobertura de les tecnologies mòbils avançades (LTE 4G), on se situa en una discreta 22a posició al rànquing comarcal.

La comarca repeteix en la mateixa posició, la 13a, en el factor de volum de mercat i d'activitat. Després del canvi de tendència en l'evolució de la població que es va registrar el 2016, aquest 2017 es referma el seu creixement, i es converteix en la 6a comarca amb un increment més intens, del 0,6% interanual. Com a contrapunt, l'activitat constructora, que havia experimentat un repunt el passat 2016, torna a

La comarca és cada cop més atractiva per aquelles activitats amb requeriments logístics importants

La recuperació de l'economia i de l'ocupació se sustenta en el teixit empresarial existent

La indústria és el nou motor de la recuperació econòmica, una indústria cada cop més competitiva que requereix de la innovació i de la tecnologia per operar el entorns altament exigents

En el nou context econòmic esdevé clau la innovació, la provisió de serveis estratègics per a les empreses i la qualificació de la mà d'obra

caure aquest 2017, i fa perdre 17 posicions respecte la resta de comarques, i se situa en el 29à lloc. Mentrestant, l'indicador de renda familiar i el pes de les empreses del territori es manté estable.

La disponibilitat de pols de desenvolupament i infraestructures, que dona serveis a la producció, manté el 18è lloc al rànquing comarcal, una posició discreta que ocupa des de fa quatre anys, després de la reestructuració del sistema financer que va perjudicar notablement els serveis a la producció de l'Alt Penedès. Precisament els serveis financers mostren símptomes d'una sensible recuperació que representa un punt d'inflexió a la caiguda sostinguda d'aquestes activitats. Actualment la comarca es troba en una posició intermèdia entre totes les comarques (21a), però resta molt lluny de les posicions capdavanteres que ocupava abans de la reestructuració del sector. Amb una discreta 15a posició, els serveis de tecnologies de la informació són els serveis a la producció més desenvolupats en l'actualitat. Els serveis empresarials avançats registren un lleuger avenç, amb la creació d'ocupació, que fa que escali 3 posicions respecte l'any anterior fins a ocupar el 21è lloc d'enguanç.

Sens dubte, un dels elements que llastra la competitivitat a l'Alt Penedès i que es presenta com una externalitat negativa és el factor de qualificació dels recursos humans i dels recursos per a l'educació i la formació professional, on la comarca ocupa la 24a posició al rànquing comarcal. L'indicador on obté una millor valoració és la presència de població amb estudis postobligatoris, que és del 52,8% (16a). En canvi, la taxa específica d'escolarització als 17 anys continua sent l'aspecte més negatiu d'aquest factor, ocupant la 33a posició entre totes les comarques. Cal assenyalar que les activitats d'ensenyament creen ocupació, però ho fan a un menor ritme que el conjunt de la resta de comarques, i li fan perdre dos llocs de competitivitat en front a la resta, ocupant la 18a posició.

Entre tots els factors de competitivitat, l'esperit emprenedor i el dinamisme empresarial s'erigeix com el factor competitiu més negatiu de tots els analitzats. L'any 2016 es va produir una recuperació important d'aquests indicadors, però el 2017 torna a caure, i perd 15 posicions, el retrocés més destacat entre tots els factors, i situa a l'Alt Penedès com el 34è lloc del rànquing. Tots els indicadors que el componen han registrat un comportament negatiu, i comparativament es mantenen en la mateixa situació o perden posicions. El cas més clar és el de la variació en l'ocupació, que tot i ser positiva (3,0% interanual) és molt inferior a moltes altres comarques, i fa perdre 16 llocs al rànquing fins a situar-se en la 26a posició. Un fet similar s'ha produït en la variació del teixit empresarial, que aprofundeix l'alentiment de la fase expansiva que ja es va registrar el 2016, i que situa a la comarca en la 24a posició, 7 per sota que un any abans. Estructuralment, la comarca presenta una densitat empresarial baixa, i poc desenvolupament del treball autònom, que es relaciona també amb un discret grau d'emprenedoria de la seva població.

Entre els factors de sostenibilitat, la social és la que obté un millor posicionament, ja que ocupa el 16è lloc al rànquing comarcal, el que significa una millora d'una posició respecte l'any 2016. De nou el capítol amb millor comportament es troba en l'ocupació estable, és a dir, el pes de les persones ocupades assalariades amb contracte indefinit, on l'Alt Penedès es troba entre les comarques amb major percentatge d'ocupació estable, el 82,9%, la 5a més elevada. Però són dos altres indicadors els que expliquen la millora de posicionament del factor, per una banda la reducció de la incidència de la sinistralitat laboral, que disminueix després del repunt de l'any anterior, i situa a la comarca en la 15a posició, recuperant 6 llocs en relació a un any enrere. I per altra, l'evolució positiva de la taxa d'atur, que se situa en el 10,9%, i passa del 31è lloc al rànquing al 28è d'enguanç.

En el cas de la sostenibilitat mediambiental, presenta una tendència negativa, ja que perd 3 posicions respecte un any enrere. En aquest àmbit la principal fortalesa de la comarca es troba en el consum domèstic d'aigua, que és de 47,7 m³ per habitant i any, el 9è valor més reduït entre totes les comarques, tot i haver augmentat lleugerament respecte l'any anterior. La situació és comparativament molt més negativa pel que fa a la producció de residus, especialment els industrials, on ocupa la 36a posició, al fet que s'ha de sumar un retrocés en la gestió d'aquests, tant dels domèstics a través de la recollida selectiva, com dels industrials. També es dona un desenvolupament dels serveis ambientals inferior a moltes altres comarques (la 30a).

CONCLUSIONS I ORIENTACIONS ESTRATÈGIQUES

Les quotes de dinamisme de l'activitat econòmica que va registrar la comarca durant el 2016, presenten una important moderació al llarg de l'any 2017, especialment a partir de la segona meitat de l'any, obeint a la dinàmica produïda al conjunt de l'economia catalana, però en el cas de l'Alt Penedès la moderació és més significativa. Aquesta evolució és extensible tant a l'ocupació com al teixit empresarial, i és en aquest darrer on s'evidencia de forma més notable. La moderació, però, no ha estat un impediment per continuar amb la recuperació de l'ocupació i la reducció de la taxa d'atur, que s'estructura sobre el teixit empresarial existent, que mostra una notable estabilitat en front a les fluctuacions de l'activitat econòmica. En conseqüència, la base principal en que es fonamenta el desenvolupament econòmic de la comarca a curt termini és la competitivitat interna del teixit empresarial existent, i en menor mesura en la recuperació econòmica.

El darrer any 2017 es de consolidació dels avantatges competitiu que ofereix la comarca per a les activitats econòmiques que tenen importants requeriments logístics, gràcies a la destacada

disponibilitat de sòl i espai per a l'activitat econòmica, i per la proximitat d'infraestructures de comunicació i que faciliten l'accessibilitat als mercats. La proximitat a l'àrea metropolitana, però amb uns preus del sòl comparativament més baixos, i les bones comunicacions generen externalitats positives que poden guanyar rellevància a mesura que es recupera la inversió industrial, s'internacionalitza l'economia catalana i s'intensifica l'activitat logística (e-commerce). Per a un aprofitament òptim d'aquestes externalitats, és necessària una millora de la comunicació amb els principals pols de distribució de serveis i mercaderies i en aquest sentit, el desenvolupament de plataformes logístiques intermodals esdevindria un factor de millora competitiva clau pel desenvolupament econòmic de la comarca ja que incidiria clarament en l'accés als mercats.

Precisament l'activitat industrial té un paper molt important dins de l'estructura econòmica de l'Alt Penedès, i es manté com una de les comarques més industrials de Catalunya. El reflex de la importància del sector és la intensitat de l'ocupació en la indústria de mitjana-alta tecnologia, on se situa entre les comarques capdavanteres en aquest indicador i també l'elevada diversificació econòmica que presenta la comarca. La intensitat tecnològica industrial, però, no queda reflectida en la protecció de la innovació, on la figura de les patents, una de les més utilitzades per la indústria, va entrar en declivi durant la crisi econòmica i continua sent comparativament baixa respecte moltes altres comarques. Alhora, els serveis avançats de suport a l'activitat econòmica i la producció han experimentat aquest darrer any un sensible desenvolupament, tot i això encara estan lluny de suposar una externalitat positiva. En aquest sentit, seria convenient impulsar actuacions de creixement i consolidació d'aquestes activitats, com són el màrqueting, els serveis informàtics, el suport a la internacionalització, els assajos tècnics, l'assessorament empresarial, etc. Les polítiques de desenvolupament econòmic han de focalitzar-se a la indústria i als serveis empresarials i a la producció més estratègics, donant resposta als reptes de la innovació per un costat, i per l'altre a l'adaptació dels recursos humans als nous requeriments que es deriven de la incorporació de les innovacions i de la transformació digital dels processos productius.

Per tant, un dels principals reptes que afronta la comarca, atesa l'escassa puntuació que obté aquest apartat, té a veure amb la qualificació de la mà d'obra i el desenvolupament dels serveis formatius. És necessari donar un major impuls als serveis educatius/formatius, que han perdut competitivitat en aquest any, i dirigir les polítiques d'educació i qualificació tant a la població jove, com a la més senyor que també està afectada de ple pels canvis en els models de producció, la internacionalització de l'activitat i la transformació digital. Tanmateix, es requereix una tasca de sensibilització a la ciutadania, especialment entre els joves, sobre la necessitat de qualificació professional en aquelles especialitats professionals que requereix el teixit empresarial del territori per millorar la seva competitivitat. Alhora, s'hauria d'aprofundir en el foment de la iniciativa i l'emprenedoria entre la població, sobretot entre els universitaris, que continua mostrant valors comparativament baixos, i que podria repercutir en un increment dels serveis que donen suport a la competitivitat del teixit productiu (disseny, enginyeries, màrqueting, consultoria empresarial, TIC, etc.).

Nota: Les posicions relatives corresponen a la metodologia vigent en cada edició. És adir, els canvis metodològics no representen una revisió dels períodes anteriors.

Alt Penedès												
Factors i dimensions		Subdimensions	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2017-2016
Factors de sostenibilitat		Sostenibilitat social	17	13	13	14	15	20	17	17	16	▲ 1
		Sostenibilitat medi ambiental	24	26	26	24	21	21	16	13	17	▼ -4
Factors de competitivitat	Factors de producció	Qualificació dels recursos humans i recursos per a l'educació i la formació professional	28	28	27	23	23	23	24	23	24	▼ -1
		Infraestructura de transport i comunicacions	13	14	13	7	9	10	12	10	10	▬ 0
		Disponibilitat de sòl i espai per a l'activitat econòmica	16	16	17	15	19	17	18	9	8	▲ 1
		Disponibilitat de pols de desenvolupament i infraestructures	5	6	4	6	8	18	18	18	18	▬ 0
	Avantatges distribuïts	Accés als mercats de clients i proveïdors, accés a la informació	13	12	11	17	19	16	20	11	13	▼ -2
	Condicions de la demanda	Innovació, desenvolupament tecnològic	9	6	6	7	11	13	13	11	10	▲ 1
		Volum de mercat i d'activitat	13	22	18	20	16	11	19	13	13	▬ 0
		Esperit emprenedor i dinamisme empresarial	27	27	17	26	40	41	31	19	34	▼ -15

Alt Penedès

Evolució de les posicions relatives en cadascun dels indicadors

Factors de competitivitat		Indicador (veure referències temporals per cadascun en annex)	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2017-2016	2017-2009
Factors de sostenibilitat	Sostenibilitat social	Llocs de treball sobre població 15-64 anys.	13	15	12	13	15	18	18	18	19	↓	↓
		Taxa d'atur registral.	25	29	28	28	28	30	31	31	28	↑	↓
		Percentatge de persones ocupades assalariades amb contracte fix (%).	1	1	1	1	1	4	5	5	5	→	↓
		Índex d'incidència d'accidents en jornada de treball amb baixa (Per cada 100.000 treballadors/es).	26	13	18	18	16	22	16	21	15	↑	↑
	Sostenibilitat medi ambiental	Llocs de treball en activitats medi ambientals per cada 10.000 habitants.	34	34	36	32	33	33	33	32	30	↑	↑
		Consum domèstic d'aigua per habitant (m3).	22	17	15	17	10	10	10	9	9	→	↑
		Consum industrial i de serveis d'aigua per establiment (m3).	33	29	28	26	28	28	26	26	25	↑	↑
		Coefficient de generació de residus municipals per habitant i dia (kg/hab/dia).	27	24	24	25	26	25	25	24	22	↑	↑
		Percentatge de recollida selectiva de residus municipals (%).	12	17	24	22	16	15	17	16	19	↓	↓
		Residus industrials per Km2 (Tn).	35	34	35	35	35	36	36	36	36	→	↓
		Percentatge de residus industrials valoritzats (%).	10	10	13	13	13	18	11	14	15	↓	↓
Factors de competitivitat	Factors de producció	Qualificació dels recursos humans i recursos per a l'educació i la formació professional	20	14	10	11	12	15	17	16	18	↓	↑
		Taxa específica d'escolarització als 17 anys.	33	33	36	35	32	32	33	33	33	→	→
		Percentatge de titulats superiors (%).	28	28	18	17	17	20	21	21	21	→	↑
		Percentatge de població amb estudis postobligatoris (%).	29	29	29	29	29	15	16	16	16	→	↑
		Percentatge de directius, tècnics i professionals i científics (%).	13	13	13	13	13	21	22	22	22	→	↓
		Llocs de treball de transport i comunicacions per cada 10.000 habitants.	9	14	11	11	12	13	11	10	11	↓	↓
		Infraestructura de transport i comunicacions	14	14	13	13	13	12	12	12	12	→	↑
		Inversions del DPTOP per comarques i km2 (milers euros).	18	14	14	24	24	24	20	15	15	→	↑
		Cobertura de fibra òptica FTTH.	-	-	-	-	-	-	21	14	14	→	→
		Autobusos per Km2.	11	11	11	11	11	10	11	9	9	→	↑
	Disponibilitat de sòl i espai per a l'activitat econòmica	Percentatge de sòl susceptible de ser transformat en urbanitzable (%).	12	12	12	12	12	13	12	12	12	→	→
		Percentatge de sòl urbanitzable (%).	18	18	18	18	18	18	17	17	16	↑	↑
		Percentatge de sòl urbà vacant (%).	-	-	-	-	14	10	12	12	11	↑	↓
		Sòl urbà qualificat per a activitat econòmica (ha.).	-	-	-	7	8	9	8	9	8	→	→
		Compravendes habitatges registrats (preu/m2 construït).	-	-	-	-	22	17	20	21	24	↓	↓
	Disponibilitat de pols de desenvolupament i infraestructures	Llocs de treball en serveis empresarials avançats per 10.000 habitants.	27	26	27	26	26	26	23	24	21	↑	↑
		Llocs de treball en serveis de tecnologies de la informació per 10.000 habitants.	9	10	10	12	15	16	15	15	15	→	↓
		Llocs de treball en serveis financers per 10.000 habitants.	2	2	2	2	6	12	22	23	21	↑	↓
	Avantatges distribuïts	Accés als mercats de clients i proveïdors, accés a la informació	21	21	11	16	18	12	19	18	18	→	↑
		Distància mínima als pols de distribució de serveis i mercaderies (Km).	1	1	1	1	1	1	1	1	1	→	→
		Distància mitjana al mercat final català (Km).	6	6	6	6	6	6	6	6	6	→	→
		Densitat de població (habitants/Km2).	12	12	12	12	12	12	12	12	12	→	→
		Percentatge de població en municipis de 5.000 o més habitants (%).	23	23	23	23	24	23	23	24	23	↑	→
		Cobertura de xarxes mòbils LTE (4G).	-	-	-	-	-	-	27	22	22	→	→
	Condicions de la demanda	Llocs de treball en recerca i desenvolupament per 10.000 habitants.	18	15	18	14	13	15	13	13	14	↓	↑
		Llocs de treball en indústries de mitjana-alta tecnologia per 10.000 habitants.	7	7	6	7	7	7	7	6	6	→	↑
		Llocs de treball en serveis intensius en coneixement per 10.000 habitants.	7	7	6	6	15	20	22	22	22	→	↓
		Índex de diversificació productiva.	5	1	2	3	6	7	7	7	7	→	↓
		Núm. sol·licituds de patents per milió d'habitants.	-	-	12	12	21	27	33	28	25	↑	↓
		Núm. sol·licituds de marques per milió d'habitants.	-	-	2	2	2	2	2	2	2	→	→
		Renda familiar disponible bruta (milions d'euros).	-	-	17	17	17	17	17	17	17	→	→
		Percentatge d'empreses (%).	16	16	16	16	16	16	16	16	16	→	→
		Variació de la població (interanual) (%).	7	26	7	12	11	5	14	14	6	↑	↑
		Habitatges iniciats per 1.000 habitants.	20	10	26	28	18	13	28	12	29	↓	↓
		Número d'empreses per 1.000 habitants.	28	27	28	28	28	29	30	28	28	→	→
		Número de treballadors autònoms per 1.000 habitants.	31	30	30	30	31	31	32	32	34	↓	↓
		Societats constituïdes per cada 10.000 habitants de 16-64 anys.	23	21	28	19	22	21	24	23	28	↓	↓
		Variació en l'ocupació (interanual) (%).	15	11	4	20	41	41	31	10	26	↓	↓
		Variació en les empreses (interanual) (%).	26	25	9	15	15	29	10	17	24	↓	↑

Alt Penedès

Evolució dels indicadors

Factors de competitivitat		Indicador (veure referències temporals per cadascun en annex)	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2017-2016	Evolució
Factors de sostenibilitat	Sostenibilitat social	Llocs de treball sobre població 15-64 anys.	56,2	55,6	55,3	53,3	49,8	49,3	50,8	52,9	54,2		
		Taxa d'atur registrat.	13,8	16,2	16,5	17,9	18,4	17,5	15,6	13,3	10,9		
		Percentatge de persones ocupades assalariades amb contracte fix (%).	87,4	87,4	87,4	87,4	87,4	82,9	82,9	82,9	82,9		
		Índex d'incidència d'accidents en jornada de treball amb baixa (Per cada 100.000 treballadors/es).	6.770,5	4.511,4	4.551,5	3.860,1	3.673,0	4.042,9	3.884,6	4.272,8	4.156,9		
	Sostenibilitat medi ambiental	Llocs de treball en activitats medi ambientals per cada 10.000 habitants.	3,5	3,8	4,4	4,7	4,4	4,4	4,8	5,8	6,4		
		Consum domèstic d'aigua per habitant (m3).	57,7	53,7	52,1	52,2	50,3	48,0	47,5	47,4	47,7		
		Consum industrial i de serveis d'aigua per establiment (m3).	495,7	461,7	453,4	438,6	690,9	690,9	638,7	683,5	665,5		
		Coefficient de generació de residus municipals per habitant i dia (kg/hab/dia).	1,6	1,5	1,5	1,4	1,4	1,3	1,3	1,4	1,3		
		Percentatge de recollida selectiva de residus municipals (%).	28,9	37,1	31,5	37,2	40,0	40,3	40,7	42,2	40,6		
		Residus industrials per Km2 (Tn).	316,9	289,3	240,4	282,2	281,8	302,6	293,5	281,5	255,0		
		Percentatge de residus industrials valoritzats (%).	81,7	81,7	85,8	83,8	84,0	83,4	86,1	85,8	83,4		
		Llocs de treball de l'ensenyament per cada 10.000 habitants.	99,2	109,4	125,3	121,8	119,3	107,1	107,8	115,5	117,5		
Factors de competitivitat	Qualificació dels recursos humans i recursos per a l'educació i la formació professional	Taxa específica d'escolarització als 17 anys.	54,3	54,3	60,1	64,7	68,9	68,9	68,9	68,9	68,9		
		Percentatge de titulats superiors (%).	10,0	10,0	19,7	21,7	21,7	18,4	18,4	18,4	18,4		
		Percentatge de població amb estudis postobligatoris (%).	32,8	32,8	32,8	32,8	32,8	52,8	52,8	52,8	52,8		
		Percentatge de directius, tècnics i professionals i científics (%).	21,1	21,1	21,1	21,1	21,1	17,4	17,4	17,4	17,4		
	Infraestructura de transport i comunicacions	Llocs de treball de transport i comunicacions per cada 10.000 habitants.	203,2	185,3	185,5	180,3	176,5	175,7	192,1	205,4	209,6		
		Percentatge de població amb accés a la xarxa ferroviària (%).	66,6	66,4	68,9	69,1	69,2	69,6	69,8	69,9	69,9		
		Inversions del DPTOP per comarques i km2 (milers euros).	280,3	232,3	232,4	95,6	95,6	95,6	118,5	88,3	88,3		
		Cobertura de fibra òptica FTTH.	-	-	-	-	-	-	5,0	45,7	45,7		
	Disponibilitat de sòl i espai per a l'activitat econòmica	Autobusos per Km2.	6,1	6,1	6,3	6,3	6,3	6,3	6,3	8,3	8,7		
		Percentatge de sòl susceptible de ser transformat en urbanitzable (%).	3,8	3,8	3,8	3,8	3,8	3,8	3,8	3,9	3,9		
		Percentatge de sòl urbanitzable (%).	2,5	2,5	2,5	2,5	2,5	2,4	2,5	1,9	2,8		
		Percentatge de sòl urbà vacant (%).	-	-	-	-	44,3	45,5	45,2	42,6	38,7		
	Disponibilitat de pols de desenvolupament i infraestructures	Sòl urbà qualificat per a activitat econòmica (ha.).	-	-	-	3,6	3,5	3,5	3,5	3,5	3,5		
		Compravendes habitatges registrats (preu/m2 construït).	-	-	-	-	1.172,3	1.061,9	1.032,2	1.087,0	1.193,8		
		Llocs de treball en serveis empresarials avançats per 10.000 habitants.	46,6	46,8	46,6	45,1	48,1	49,2	54,8	58,9	63,1		
		Llocs de treball en serveis de tecnologies de la informació per 10.000 habitants.	21,0	20,0	22,2	20,4	18,4	18,4	19,3	21,5	21,9		
	Avantatges distributius	Llocs de treball en serveis financers per 10.000 habitants.	239,9	229,3	206,1	191,1	68,4	24,5	19,9	19,6	20,8		
		Distància mínima als pols de distribució de serveis i mercaderies (Km).	41,0	41,0	31,0	32,0	32,0	21,6	29,4	29,1	29,1		
		Distància en minuts a l'eix viari principal.	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0		
		Distància mitjana al mercat final català (Km).	71,3	71,4	51,5	49,7	49,1	49,0	54,1	55,1	55,9		
	Condicions de la demanda	Densitat de població (habitants/Km2).	176,0	176,4	178,3	179,3	179,3	179,3	179,1	179,3	180,4		
		Percentatge de població en municipis de 5.000 o més habitants (%).	61,8	61,6	61,7	61,9	62,1	62,4	62,6	62,7	62,7		
		Cobertura de xarxes mòbils LTE (4G).	-	-	-	-	-	-	47,9	80,1	80,1		
		Llocs de treball en recerca i desenvolupament per 10.000 habitants.	3,4	4,0	3,7	4,9	6,3	6,8	8,2	8,6	8,3		
	Innovació, desenvolupament tecnològic	Llocs de treball en indústries de mitjana-alta tecnologia per 10.000 habitants.	245,0	235,5	234,0	219,4	204,8	207,0	209,6	236,4	242,1		
		Llocs de treball en serveis intensius en coneixement per 10.000 habitants.	605,6	614,8	600,1	577,8	445,5	380,7	382,1	399,3	415,6		
		Índex de diversificació productiva.	24,9	24,8	25,1	24,9	23,8	23,0	23,1	23,3	23,6		
		Núm. sol·licituds de patents per milió d'habitants.	-	-	248,6	208,2	141,2	112,9	94,1	103,6	94,1		
	Volum de mercat i d'activitat	Núm. sol·licituds de marques per milió d'habitants.	-	-	6.004,5	5.309,0	5.599,9	5.722,8	5.862,9	5.896,3	6.455,0		
		Renda familiar disponible bruta (milers d'euros).	-	-	1.764,0	1.764,0	1.733,8	1.759,1	1.703,0	1.683,9	1.684,9		
		Percentatge d'empreses (%).	1,3	1,3	1,4	1,4	1,4	1,3	1,4	1,4	1,3		
		Variació de la població (interanual) (%).	2,6	0,2	1,0	0,6	0,0	0,0	-0,1	0,1	0,6		
	Esperit emprenedor i dinamisme empresarial	Habitatges iniciats per 1.000 habitants.	1,9	2,9	0,8	0,4	0,2	0,3	0,4	1,0	0,5		
		Número d'empreses per 1.000 habitants.	33,7	32,8	32,0	31,1	30,5	30,6	31,6	32,3	32,2		
		Número de treballadors autònoms per 1.000 habitants.	74,4	73,4	72,3	70,7	69,8	70,3	71,1	71,7	71,2		
		Societats constituïdes per cada 10.000 habitants de 16-64 anys.	18,3	18,7	17,5	20,5	22,5	23,2	23,0	29,7	22,2		
		Variació en l'ocupació (interanual) (%).	-6,2	-1,7	-0,3	-3,7	-7,2	-1,7	2,5	4,1	3,0		
		Variació en les empreses (interanual) (%).	-7,0	-2,6	-1,3	-2,5	-2,0	0,3	3,2	2,2	0,4		

Nota: En negreta els indicadors que no s'han actualitzat respecte al període anterior. És el cas d'alguns indicadors que en el moment de la publicació no està la informació actualitzada i dels que s'actualitzen puntualment.

A partir del 2012 les distàncies es calculen en minuts en lloc de kilòmetres.

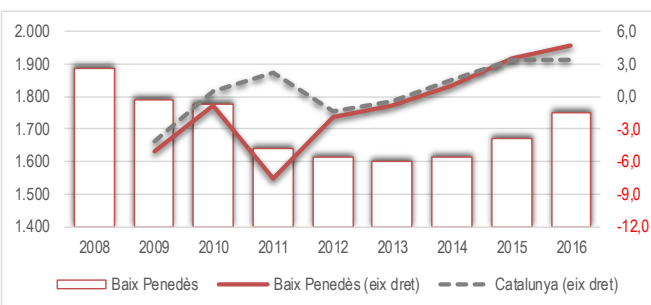
Baix Penedès

Perfil econòmic

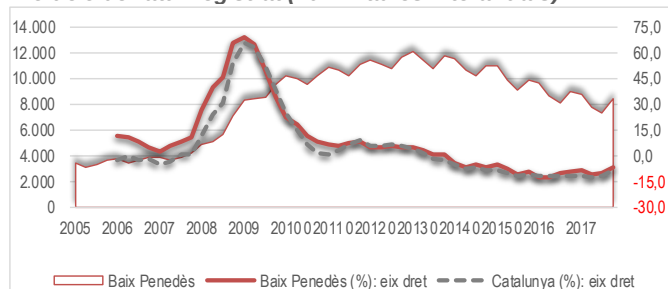
Indicadors clau

	Valor	Rànq/42
Població 2017 (hab.)	100.850	18
PIB pm 2016 (milions €)	1.749,0	19
PIB pm 2016-2008 (%)	-7,3	29
RFDB 2014 (milions €)	1.337,8	18
RFDB per habitant 2014 (milers €)	13,5	35

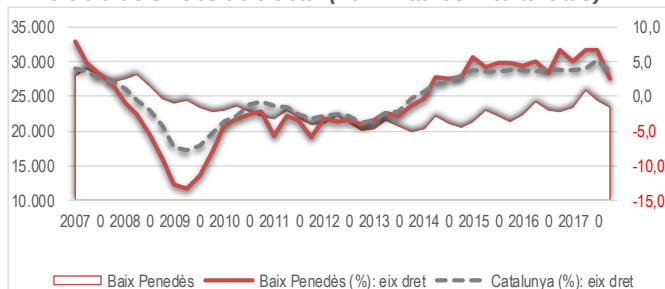
Evolució del PIB (milions d'euros i taxes interanuals)

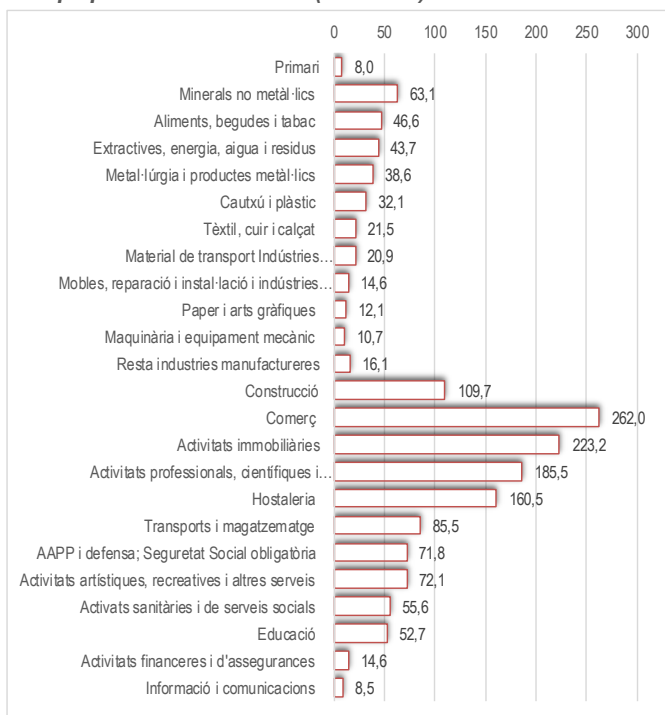
Evolució de l'atur registrat (núm. i taxes interanuals)

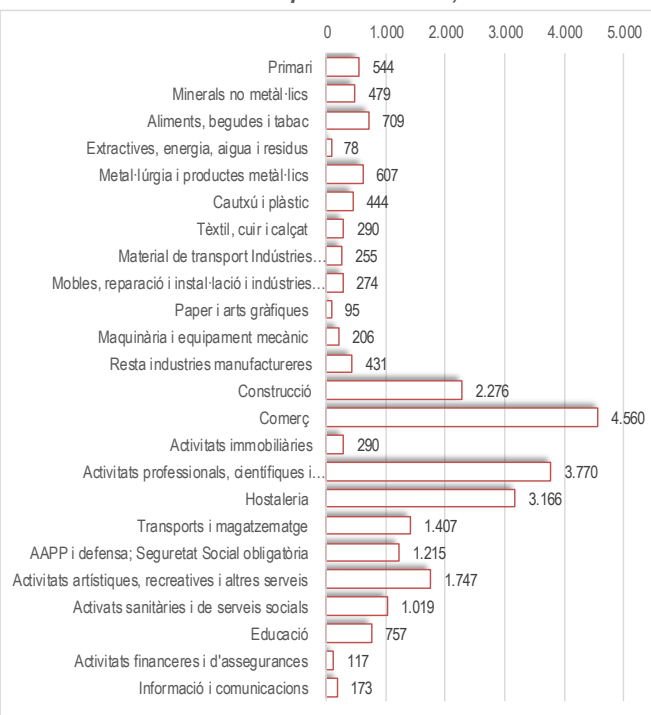
Evolució dels llocs de treball (núm. i taxes interanuals)

VAB pb per subsectors 2016 (milions €)

Llocs de treball localitzats per subsectors, 2017

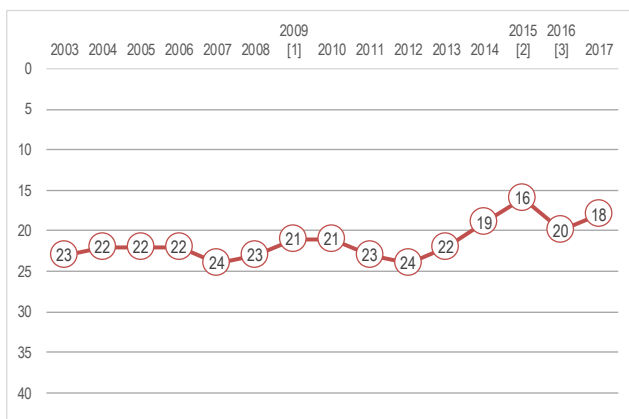
Activitats amb elevada especialització i concentració de teixit empresarial i ocupació 2017

Activitat econòmica (CCAIE2009)	Establiments		Llocs de treball				RànqCAT
	Núm.	Núm.	Llocs%	Acum%	Í.Esp.	CAT%	
56-Serveis de menjar i begudes	398	2.503	10,3	10,3	1,5	1,2	16
43-Activitats especialitzades de la construcció	181	1.356	5,6	15,9	1,5	1,1	18
41-Construcció d'immobles	125	828	3,4	19,3	1,7	1,3	18
Total	2.833	24.348	100,0	100,0	-	0,8	18

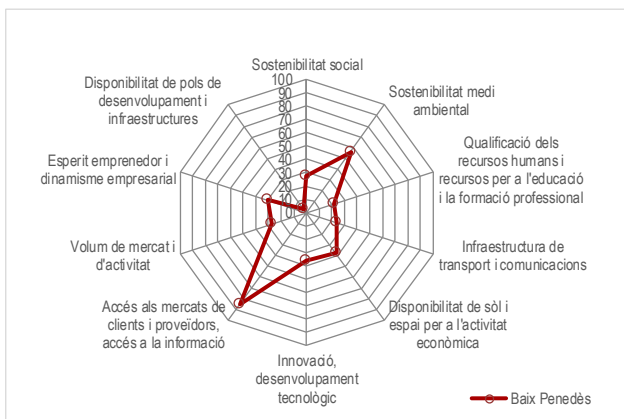
Baix Penedès

Perfil competitiu

Evolució en el rànquing global

Puntuació en cadascun dels factors

Puntuació en cadascun dels factors

	Rang/42	Índex (0-100)
Sostenibilitat social	42	27,8
Sostenibilitat mediambiental	38	56,7
Qualificació dels recursos humans i recursos per a l'educació i la formació professional	32	22,3
Infraestructura de transport i comunicacions	20	23,5
Disponibilitat de sòl i espai per a l'activitat econòmica	20	37,8
Disponibilitat de pols de desenvolupament i infraestructures	42	36,0
Accés als mercats de clients i proveïdors, accés a la informació	10	84,8
Innovació, desenvolupament tecnològic	9	27,2
Volum de mercat i d'activitat	9	30,2
Esperit emprenedor i dinamisme empresarial	24	3,4

TENDÈNCIES I PRINCIPALS CANVIS REGISTRATS

El Baix Penedès se situa de nou en la part intermèdia-alta de les comarques més competitives

L'augment de població i l'important creació d'ocupació registrada el 2017 són els elements que incideixen positivament en les condicions de la demanda

La comarca del Baix Penedès guanya dues posicions al rànquing de competitivitat, i se situa en la 18a posició, el 2n millor registre de la sèrie iniciada el 2003. Durant bona part del període analitzat, entre 2003 i 2013 la comarca s'ha situat per sobre de la 20a posició, amb el 2007 i 2012 en 24a posició, sent el pitjor registre. Des de 2014 s'inicia una millora de la seva posició competitiva. Tanmateix la recuperació no ha estat només en la classificació, sinó que també s'ha donat un increment en la competitivitat global. L'índex per a l'any 2017 se situa en 34,2 punts sobre 100, el que representa 2 punts més que l'any 2016, el major creixement experimentat per les comarques que se situen en un nivell de competitivitat intermedi. Respecte el 2009 l'índex ha registrat una millora de 5 punts, altre cop un dels majors increments en les comarques del seu segment. Se situa per sota de les comarques del Pla de l'Estany i l'Alt Camp, i per sobre de l'Anoia i l'Urgell. Respecte l'any 2016, s'ha produït una millora comparativa en cinc dels deu factors de competitivitat, mentre quatre s'han mantingut en la mateixa posició, i només un ha davallat.

La comarca mostra una evolució positiva en gairebé tots els factors de competitivitat, amb especial incidència sobre els factors de condicions de la demanda. Dels avanços, el més destacat és el del volum de mercat i d'activitat, on la comarca se situa entre les capdavanteres (9a) després d'escalar 8 posicions. Aquest indicador suma dos anys de recuperació, que si bé el darrer any es donava per l'augment de l'activitat constructora residencial, aquest cop es produeix per l'increment de població, la més intensa entre totes les comarques. El segon indicador que experimenta una millora comparativa més intensa és l'esperit emprenedor i el dinamisme empresarial. En aquest cas la comarca ocupa un discret 24è lloc, però està tres posicions per sobre que l'any anterior, explicat pel fet que ha registrat un dels increments d'ocupació més elevats del país. Tot i així, la baixa activitat emprenedora manté la comarca en una posició comparativa a la meitat baixa de la taula.

També dins dels factors de condicions de la demanda, el tercer factor, el d'innovació i desenvolupament tecnològic també experimenta un avenç d'una posició respecte un any enrere, i se situa en la 9a posició, consolidant al Baix Penedès entre les comarques més competitives en aquest

En els darrers dos anys la comarca ha registrat una important diversificació de la seva economia

Malgrat la intensa creació d'ocupació ha reduït la taxa d'atur en 10 punts, la incidència de l'atur segueix sent la més elevada de Catalunya

Els serveis al suport de la producció segueixen sent la principal feblesa de la comarca

Els avantatges competitius de la comarca són l'accessibilitat als mercats i la innovació i desenvolupament tecnològic, al que s'hi suma el volum de mercat i d'activitat en aquesta darrera edició

La presència d'IDIADA manté a la comarca com la capdavantera en R+D+i, però no es trasllada a la innovació i la tecnologia en la resta d'activitats, especialment en la protecció de la innovació, que resulta especialment baixa

àmbit. Recupera una posició respecte a 2016, quan va caure tres posicions. Per cinquè any consecutiu el Baix Penedès s'erigeix com la comarca més competitiva en matèria d'R+D+i a Catalunya, beneficiada per la presència de l'IDIADA. També hi influeix de forma positiva l'augment de la diversificació productiva, que ha experimentat una evolució molt positiva els darrers anys.

Dos factors més han tingut una evolució positiva respecte el 2016. Per una banda, els indicadors d'infraestructura de transport i comunicacions escalen una posició, fins ocupar la 20a. Part d'aquesta millora s'explica pel fet que la comarca es manté entre les més competitives pel que fa a l'accés a la xarxa de transport públic, i pel desenvolupament de les activitats de transport i comunicació. L'altre factor que també registra la millora d'una posició ha estat la disponibilitat de sòl i espai per a l'activitat econòmica, que també ocupa la 20a posició, una per sobre que l'any 2016, gràcies a una major disponibilitat comparativa de sòl urbanitzable i de sòl urbà vacant.

Un altre gruix important de factors s'ha mantingut inalterable respecte un any enrere. Entre els factors de competitivitat s'han mantingut en la mateixa posició respecte un any abans els avantatges distributius, que es manté en la 10a posició, i on tots els indicadors mantenen el mateix posicionament competitiu que l'any anterior. Tampoc s'ha produït cap variació entre els indicadors de qualificació dels recursos humans i recursos per a l'educació i la formació professional, que a més situen a la comarca en una posició desavantajosa en front de moltes altres, ocupant la 32a posició. Per un altre costat, els factors de sostenibilitat es mantenen inalterables, on els factors de sostenibilitat mediambiental ocupen la 38a posició, i els factors de sostenibilitat social ocupen la darrera posició entre totes les comarques (42a). Pel que fa a la sostenibilitat mediambiental, al llarg de la sèrie la comarca s'ha caracteritzat per tenir un dels models econòmics menys sostenible mediambientalment, especialment pel que fa als indicadors de consum i de generació i recuperació de residus domèstics, i en menor mesura del consum i generació i recuperació de residus de l'activitat econòmica. Si bé el model es mostra poc sostenible mediambientalment, el desenvolupament de les activitats mediambientals que s'està produint pot marcar un canvi de tendència. En l'àmbit social, el model socioeconòmic del Baix Penedès torna a ser el menys sostenible. Les millores registrades en matèria d'ocupació que s'han produït han estat en la línia a les del conjunt català, fent que no variï la seva posició competitiva davant la resta de comarques. Així, tot i que la taxa d'atur es redueix del 26,8% l'any 2013 al 16,9% enguany, segueix sent la més elevada de Catalunya. D'altra banda, la comarca registra en paral·lel un augment significatiu dels accidents laborals incidint negativament en la dimensió social.

Finalment, la comarca registra un retrocés d'una posició en el factor on presenta majors febleses: els serveis de suport a l'activitat econòmica. Durant tota la sèrie el Baix Penedès ha registrat en aquesta dimensió un dels pitjors valors entre totes les comarques, i en aquest darrer any cau una posició, i ocupa el darrer lloc al rànquing comarcal (42a). Tanmateix s'observa un lleuger avenç en termes absoluts, com ara en el desenvolupament dels serveis empresarials i els serveis financers, però aquests continuen estant clarament per sota del conjunt català.

DETERMINANTS DE LA COMPETITIVITAT I LA SOSTENIBILITAT COMARCAL

Els avantatges competitius en els que s'assenta l'economia comarcal són dos: l'accessibilitat als mercats i la innovació i el desenvolupament econòmic (on ocupen la 10a i 9a posició respectivament). Tanmateix, en aquesta edició s'hi incorpora un tercer factor de competitivitat que té un caràcter més conjuntural que estructural, el volum de mercat i d'activitat (que se situa en la 9a posició). En el 2016 i 2017 aquesta factor ha registrat una millora significativa, influenciat pel bon comportament en el 2016 de l'activitat constructora i en el 2017 per la represa en el creixement demogràfic de la comarca.

Els millors resultats comparatius i que suposen un avantatge competitiu de la comarca es troben dins dels factors de condicions de la demanda. En l'àmbit de la Innovació i desenvolupament tecnològic, on se situa com la 9a comarca amb major avantatges competitius, bona part d'aquests es donen gràcies a la presència en el territori d'IDIADA, un dels principals centres de recerca i desenvolupament de Catalunya, orientat a la indústria automobilística. Aquest fet posiciona al Baix Penedès com la comarca amb major desenvolupament en les activitats d'R+D+i, fet al que s'ha de sumar que aquestes activitats no han deixat de créixer durant la sèrie analitzada, a partir de 2009. Aquest desenvolupament, però, no es trasllada a la resta d'indicadors que formen part del factor, i s'observa un baix desenvolupament de les activitats intensives en coneixement i tecnologia, que tot i incrementar-se la seva intensitat, ho fa a un ritme menor que el conjunt de comarques catalanes. Això afecta directament sobre el nivell de protecció de la innovació, tant en patents com en marques, on la comarca ocupa una molt discreta posició (la 26a i la 31a respectivament), i retrocedeixen posicions respecte l'any anterior. En el cas de les patents aquesta evolució és més significativa, ja que retrocedeix quatre posicions, perdent totes les posicions guanyades un any enrere. En canvi, sí s'observa un avanç destacat en la diversificació productiva els darrers dos anys, passant de la 21a posició el 2015 a la 13a el 2017.

També dins de les condicions de la demanda, el volum de mercat i d'activitat s'ha convertit enguany en un altre dels pilars de la competitivitat comarcal. Ja el 2016 va registrar un important avenç, que es manté el 2017 i situa a la comarca en la 9a posició del rànquing. El Baix Penedès manté una

Dins de les condicions de la demanda, l'esperit emprenedor i el dinamisme empresarial continuen sent un punt feble a la comarca

L'enllaç entre l'AP-7, l'AP-2 i la C-32 proporcionen accés tant al mercat nacional com a l'internacional, i suposen un punt geoestratègic per a les activitats logístiques

La qualificació de la mà d'obra i els recursos per l'educació continuen estan molt per sota de la mitjana catalana, i influeixen directament en la baixa disponibilitat de serveis a les empreses

Es mitiga sensiblement el desequilibri entre la vocació residencial i la productiva, així com l'atur, però el repunt de la sinistralitat propicia que el model de la comarca torni a ser el menys sostenible socialment

En l'àmbit mediambiental, l'activitat domèstica genera comparativament un major impacte que no pas l'activitat econòmica

posició discreta pel que fa a la renda disponible i a la presència d'empreses (18a i 19a respectivament). Alhora, l'activitat constructora residencial, que semblava que es reprenia el 2016, torna a caure el 2017 (la 34a). Així, l'indicador que explica l'evolució positiva d'enguany ve arrel de l'augment de la població de la comarca. El creixement ha estat de l'1,0% interanual, i converteix el Baix Penedès en la comarca que registra un increment més intens, actuant de motor del factor de volum de mercat i d'activitat, i que podria tenir efectes remarcables sobre la demanda.

Dins dels factors de condicions de la demanda, l'àmbit de l'esperit emprenedor i dinamisme empresarial, tot i la millora registrada en el darrer any, continua sent un dels punts febles de la competitivitat de la comarca (la 24a). La recuperació econòmica generalitzada que s'està donant, té especial impacte al Baix Penedès, que registra un augment interanual de l'ocupació del 5,3%, la 6a més elevada entre totes les comarques. Però en canvi, s'ha moderat considerablement el creixement del teixit empresarial, que passa de la 5a posició el 2015 a la 26a d'enguany, amb un sensible increment del 0,3% interanual. Mentrestant, l'escassa emprenedoria registrada (la 30a) i la baixa densitat empresarial i presència del treball autònom (la 42a i 40a respectivament), llastren la competitivitat de la comarca en aquest àmbit.

El tercer factor clau en la competitivitat comarcal, els avantatges distributius, manté l'estabilitat en tots els indicadors, o bé evolucionen al mateix ritme que el conjunt català, ja que mantenen les mateixes posicions que el 2016. L'accessibilitat a la xarxa viària principal és l'actiu més destacat, gràcies a l'enllaç entre vies de gran capacitat de caràcter nacional i internacional. L'autopista del Mediterrani (AP-7) proporciona accés als mercats del llevant espanyol i al mercat europeu, mentre l'autopista del Nord-oest (AP-2) dona accés al mercat interior i del nord de la península. Finalment, l'autopista Pau Casals (C-32) connecta la comarca amb el mercat metropolità de Barcelona. L'enllaç proper entre totes tres vies fan que la comarca sigui un dels punts geoestratègics més rellevants per a la distribució de mercaderies per carretera amb destí a tots aquests mercats. Amb tot, es manté en la 10a posició pel que fa a la distància mitjana al mercat català, mentre el seu mercat intern continua sent atractiu per la densitat de població (8a). També l'àmplia cobertura territorial de les dades mòbils d'alta capacitat, que arriba al 89,4% de la població (9a), ajuda a reforçar la competitivitat de la comarca. En un segon terme, mantenen una bona posició, però no destaquen sobre la resta l'accessibilitat als pols de distribució de serveis i mercaderies (16a) i la concentració de la població en nuclis mitjans (14a).

Pel que fa als factors de producció, cap d'ells proporciona per si mateix un factor de competitivitat positiu per al Baix Penedès. El dos factors que resulten més ben posicionats són l'àmbit de la infraestructura de transport i comunicacions i la disponibilitat de sòl i espai per a l'activitat econòmica, on obté la 20a posició en ambdós casos. Entre la infraestructura de transport i comunicacions, les fortaleses de la comarques les proporciona l'accés a la xarxa de transport públic, que arriba al 78,3% del total en el cas de la xarxa ferroviària (la 6a), mentre hi ha 6,5 autobusos per km² (la 11a), així com la inversió en xarxa de carreteres (la 8a). En canvi, els seus registres són força més discrets en el desenvolupament dels serveis de transport i comunicacions (la 23a), i en la cobertura territorial de la banda ampla, que només arriba al 8,7% de la població (la 27a). En l'àmbit de la disponibilitat de sòl i espai per a l'activitat econòmica, la comarca millora el seu posicionament en disponibilitat de sòl urbanitzable, el sol urbà qualificat per a activitat econòmica i de sòl urbà vacant, on ocupa la 12a, la 14a i la 16a posició, però sense suposar un avantatge comparatiu important.

Els altres dos factors de producció, la qualificació de la mà d'obra i els recursos per l'educació (32a) i la disponibilitat de pols de desenvolupament i infraestructures (42a), no registra canvis que reverteixin en la seva millora respecte l'edició anterior, i continuen sent dos dels punts febles de la competitivitat comarcal. Tot i el desenvolupament dels recursos d'ensenyament, aquest es dona en una proporció similar a la del conjunt català, i no suposa una millora comparativa respecte a la resta. La proporció de població amb estudis postobligatoris, i la taxa d'escolarització postobligatòria continuen en valors discrets, situació que s'agreuja en el cas de la presència de població amb estudis superiors, així com treballadors qualificats, on el Baix Penedès no arriba al 15% en cap dels dos casos. Molt relacionat amb aquest perfil de qualificació de la població, s'evidencia un baix desenvolupament dels serveis a la producció, com els empresarials avançats (41a), els serveis TIC (32a) i els serveis financers (38a), que tot i créixer tímidament, ho fan a un ritme inferior al del conjunt de comarques, i comporta una pèrdua efectiva de competitivitat.

Sens dubte, el repte més destacat de la comarca se situa en el capítol de la sostenibilitat, en especial la sostenibilitat social del seu model socioeconòmic, on el Baix Penedès esdevé la comarca amb el model menys sostenible socialment. Tot i l'evolució positiva d'alguns indicadors, com la taxa d'atur o de la ràtio de llocs de treball/població en edat activa, la comarca presenta un important desequilibri entre la vocació residencial i la productiva en benefici de la primera. És a dir, les oportunitats laborals són comparativament molt baixes, ja que la relació entre llocs de treball i població en edat activa se situa en el 37,2% (40a), fruit dels processos migratoris viscuts durant l'etapa de bonança econòmica, que no es van veure acompanyats en la mateixa mesura del desenvolupament de l'activitat econòmica. Alhora, es tracta de la comarca amb major incidència de l'atur, amb una taxa del 16,9%, fet que s'ha de sumar a un repunt de la sinistralitat laboral (25a).

En l'esfera mediambiental, el model de competitivitat de la comarca torna a ser un dels menys sostenibles (38a). Si bé, el Baix Penedès té com a punt fort la recuperació dels residus industrials, on

La comarca viu un procés d'industrialització important que exigeix reforçar tots aquells aspectes que són clau per la seva internacionalització i competitivitat

El context de globalització del comerç, el creixement exponencial del comerç electrònic i la congestió que pateixen les comarques metropolitanes, porten a un reforç dels factors locals com a estratègia de desenvolupament

És necessari impulsar noves activitats que revertixin el desequilibri actual entre activitat productiva i residencial i que corregin l'escàs desenvolupament d'alguns serveis

es valoritza el 92,1% (5a), no oculta un lleuger augment de la generació de residus industrials (33a). En l'esfera domèstica, tant el consum d'aigua com la generació de residus resulten comparativament alts (37a i 38a respectivament) i la seva posterior recuperació resulta reduïda (39a). Per altra banda, en els darrers anys s'ha vingut donant un lleuger desenvolupament de les activitats mediambientals, que es consolida aquest darrer any, on escala fins la 18a posició, tres per sobre de l'any 2016, i set per sobre del 2015.

CONCLUSIONS I ORIENTACIONS ESTRATÈGIQUES

En l'edició 2017 s'assenyalava l'incipient però intens canvi que s'observava respecte el paper que prenia la indústria com a principal motor econòmic de l'economia comarcal. Durant aquest darrer any aquesta dinàmica s'ha vist reforçada situant la indústria en el principal factor explicatiu del dinamisme econòmic que registra la comarca i de canvi de model de desenvolupament. Un dels efectes positius d'aquesta industrialització del teixit productiu comarcal és la progressiva diversificació de la seva economia, que comporta un canvi en les condicions de la demanda, afavorint l'emergència de noves activitats i la transferència tecnològica i de coneixements entre els diferents sectors productius. En aquest context esdevé necessari reforçar tots aquells aspectes que generen externalitats positives a la indústria i que ja s'apuntaven en l'anterior informe, sobretot aquells que incideixen en la seva internacionalització i competitivitat, com són les infraestructures i els serveis de transport i la connexió amb els agents d'innovació. Tanmateix, hi ha aspectes que requereixen d'una atenció especial ateses les condicions desfavorables que presenta la comarca en àmbits com la qualificació de la mà d'obra i els serveis educatius i en el desenvolupament dels serveis de suport a l'activitat productiva. També, tot i que segurament en condicions similars a d'altres comarques, en l'adequació i dotació dels espais per a l'activitat econòmica als nous requeriments de la indústria actual: la major mobilitat de mercaderies i l'ús intensiu de les tecnologies.

El procés d'internacionalització que viu l'economia mundial i en especial la catalana i l'impuls que ha registrat el comerç electrònic els darrers anys, situen els factors locals com un dels elements clau de la competitivitat de les empreses. La bona posició de la comarca vers els mercats i la seva accessibilitat vers les principals infraestructures logístiques són la principal fortalesa del Baix Penedès i un dels elements que fa més atractiva la comarca de cara als empresaris que analitzen el possible emplaçament de la seva activitat i les inversions immobiliàries. Les externalitats negatives que genera l'excessiva concentració d'activitat productiva i residencial a les comarques subjectes a les dinàmiques metropolitanes (escassetat i augment del preu del sòl, retencions, etc.) representen un avantatge competitiu per a la resta, que s'aprofiten d'un millor posicionament vers aquests factors. En conseqüència, l'estratègia de desenvolupament comarcal ha de passar per reforçar aquesta fortalesa que a més representa una oportunitat de futur clara. Així, la comarca ha de seguir treballant per reforçar la seva posició vers els mercats i les principals infraestructures logístiques – dotant-la d'infraestructures intermodals, garantint l'accessibilitat a la xarxa ferroviària i viària d'alta capacitat, reduint els costos dels peatges, etc.

Tot i que l'elevat dinamisme que registra la comarca en la nova etapa expansiva de l'economia representa un reajustament en el desequilibri existent entre l'activitat productiva i la residencial, aquest està sent insuficient per solucionar el principal problema de la comarca, l'elevada incidència de l'atur, que tot i que s'ha reduït considerablement (en 10 punts percentuals), encara situa a la comarca al capdavant de l'atur a Catalunya. En conseqüència cal cercar fórmules per crear més ocupació a la comarca. En aquest sentit el baix desenvolupament d'algunes activitats s'explicaria pel fet que el Baix Penedès ha registrat un creixement demogràfic que no va anar acompanyat de la dotació de serveis conseqüent. Per tant, l'altre estratègia comarcal de desenvolupament passa per seguir apostant per l'emergència d'iniciatives mercantils però també socials que abordin i garanteixin la cobertura de les necessitats de les llars i del teixit empresarial local, en àmbits com el comerç, la sanitat, l'educació, la cultura i l'entreteniment. Aquesta estratègia no s'ha de veure només com un factor de desenvolupament econòmic i d'ocupació, sinó també com un element de vertebració territorial i social atès el nombre important de població nouvinguda i la gran dispersió urbanística existent, incidint en aspectes com l'urbanisme però també en el teixit associatiu.

Nota: Les posicions relatives corresponen a la metodologia vigent en cada edició. És a dir, els canvis metodològics no representen una revisió dels períodes anteriors.

Baix Penedès

Factors i dimensions		Subdimensions	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2017-2016
Factors de sostenibilitat		Sostenibilitat social	41	41	41	40	40	41	42	42	42	0
		Sostenibilitat medi ambiental	39	40	40	40	38	37	36	38	38	0
Factors de competitivitat	Factors de producció	Qualificació dels recursos humans i recursos per a l'educació i la formació professional	34	34	38	38	37	33	32	32	32	0
		Infraestructura de transport i comunicacions	14	15	15	18	14	14	16	21	20	1
		Disponibilitat de sòl i espai per a l'activitat econòmica	15	15	19	18	18	20	17	21	20	1
		Disponibilitat de pols de desenvolupament i infraestructures	39	38	40	39	40	40	41	41	42	-1
		Accés als mercats de clients i proveïdors, accés a la informació	14	11	12	16	14	15	10	10	10	0
	Condicions de de la demanda	Innovació, desenvolupament tecnològic	5	9	12	11	7	8	7	10	9	1
		Volum de mercat i d'activitat	7	18	5	25	18	26	27	17	9	8
		Esperit emprenedor i dinamisme empresarial	41	40	41	36	36	34	18	27	24	3

Baix Penedès

Evolució de les posicions relatives en cadascun dels indicadors

Factors de competitivitat		Indicador (veure referències temporals per cadascun en annex)	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2017-2016	2017-2009
Factors de sostenibilitat	Sostenibilitat social	Llocs de treball sobre població 15-64 anys.	41	40	41	40	40	41	41	40	40	0	↑
		Taxa d'atur registral.	41	41	41	41	41	41	42	42	42	0	↓
		Percentatge de persones ocupades assalariades amb contracte fix (%).	30	30	30	30	30	31	32	32	32	0	↓
		Índex d'incidència d'accidents en jornada de treball amb baixa (Per cada 100.000 treballadors/es).	32	16	19	29	14	19	23	16	25	9	↑
	Sostenibilitat medi ambiental	Llocs de treball en activitats medi ambientals per cada 10.000 habitants.	31	31	30	28	27	26	25	21	18	3	↑
		Consum domèstic d'aigua per habitant (m3).	39	39	39	39	37	36	37	37	37	0	↑
		Consum industrial i de serveis d'aigua per establiment (m3).	30	40	38	38	22	24	22	18	17	1	↑
		Coefficient de generació de residus municipals per habitant i dia (kg/hab/dia).	38	38	38	38	38	37	37	37	38	-1	↓
		Percentatge de recollida selectiva de residus municipals (%).	38	38	38	39	38	38	38	38	39	-1	↓
		Residus industrials per Km2 (Tn).	28	32	33	31	31	32	31	33	33	0	↓
Factors de competitivitat	Qualificació dels recursos humans i recursos per a l'educació i la formació professional	Percentatge de residus industrials valoritzats (%).	7	7	17	11	8	17	6	4	5	1	↑
		Llocs de treball de l'ensenyament per cada 10.000 habitants.	34	34	32	33	34	34	36	34	34	0	↓
		Taxa específica d'escolarització als 17 anys.	38	38	37	24	24	24	25	25	25	0	↑
		Percentatge de titulats superiors (%).	34	34	41	41	41	39	40	40	40	0	↓
		Percentatge de població amb estudis postobligatoris (%).	26	26	26	26	26	23	24	24	24	0	↑
		Percentatge de directius, tècnics i professionals i científics (%).	28	28	28	28	28	34	35	35	35	0	↓
	Infraestructura de transport i comunicacions	Llocs de treball de transport i comunicacions per cada 10.000 habitants.	27	27	26	26	26	24	22	23	23	0	↑
		Percentatge de població amb accés a la xarxa ferroviària (%).	7	7	6	6	6	6	6	6	6	0	↑
		Inversions del DPTOP per comarques i km2 (milers euros).	9	12	12	13	13	13	10	8	8	0	↑
		Cobertura de fibra òptica FTTH.	-	-	-	-	-	-	17	27	27	0	↑
	Disponibilitat de sòl i espai per a l'activitat econòmica	Autobusos per Km2.	9	10	10	10	10	11	10	11	11	0	↓
		Percentatge de sòl susceptible de ser transformat en urbanitzable (%).	23	23	23	23	23	25	25	26	25	1	↓
		Percentatge de sòl urbanitzable (%).	13	13	13	14	16	17	15	15	12	3	↑
		Percentatge de sòl urbà vacant (%).	-	-	-	-	9	14	17	23	16	7	↑
		Sòl urbà qualificat per a activitat econòmica (ha.).	-	-	-	18	16	16	15	14	14	0	↑
		Compravendes habitatges registrats (preu/m2 construït).	-	-	-	-	24	26	25	27	27	0	↓
	Disponibilitat de pols de desenvolupament i infraestructures	Llocs de treball en serveis empresarials avançats per 10.000 habitants.	38	39	41	40	40	41	42	40	41	1	↓
		Llocs de treball en serveis de tecnologies de la informació per 10.000 habitants.	28	29	31	26	28	29	31	32	32	0	↓
		Llocs de treball en serveis financers per 10.000 habitants.	32	32	32	35	35	34	36	36	38	-2	↓
		Distància mínima als pols de distribució de serveis i mercaderies (Km).	12	12	9	14	10	15	14	16	16	0	↓
	Accés als mercats de clients i proveïdors, accés a la informació	Distància en minuts a l'eix viari principal.	1	1	1	1	1	1	1	1	1	0	↓
		Distància mitjana al mercat final català (Km).	11	11	9	11	10	10	10	10	10	0	↑
		Densitat de població (habitants/Km2).	8	8	8	8	8	8	8	8	8	0	↑
		Percentatge de població en municipis de 5.000 o més habitants (%).	14	14	14	14	14	14	14	14	14	0	↓
		Cobertura de xarxes mòbils LTE (4G).	-	-	-	-	-	-	12	9	9	0	↓
		Llocs de treball en recerca i desenvolupament per 10.000 habitants.	1	1	2	2	1	1	1	1	1	0	↓
	Innovació, desenvolupament tecnològic	Llocs de treball en indústries de mitjana-alta tecnologia per 10.000 habitants.	27	30	30	30	29	29	30	31	31	0	↓
		Llocs de treball en serveis intensius en coneixement per 10.000 habitants.	32	30	30	29	28	28	29	27	27	0	↑
		Índex de diversificació productiva.	22	25	23	23	22	20	21	15	13	2	↑
		Núm. sol·licituds de patents per milió d'habitants.	-	-	31	29	29	30	26	22	26	-4	↑
		Núm. sol·licituds de marques per milió d'habitants.	-	-	25	30	29	32	30	30	31	-1	↓
		Renda familiar disponible bruta (milions d'euros).	-	-	18	18	18	18	18	18	18	0	↓
		Percentatge d'empreses (%).	18	19	19	19	19	19	19	19	19	0	↓
		Variació de la població (interanual) (%).	1	10	3	24	13	21	21	19	1	18	↓
		Habitatges iniciats per 1.000 habitants.	18	20	7	19	29	30	39	8	34	-26	↓
		Número d'empreses per 1.000 habitants.	40	41	41	41	41	41	42	42	42	0	↓
	Esperit emprenedor i dinamisme empresarial	Número de treballadors autònoms per 1.000 habitants.	39	39	39	39	39	39	40	40	40	0	↓
		Societats constituïdes per cada 10.000 habitants de 16-64 anys.	31	25	27	36	19	24	25	28	30	-2	↑
		Variació en l'ocupació (interanual) (%).	41	32	37	18	20	15	8	4	6	2	↑
		Variació en les empreses (interanual) (%).	41	37	37	36	11	11	5	15	26	-15	↑

Baix Penedès

Evolució dels indicadors

Factors de competitivitat		Indicador (veure referències temporals per cadascun en annex)	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2017-2016	Evolució
Factors de sostenibilitat	Sostenibilitat social	Llocs de treball sobre població 15-64 anys.	34,6	33,6	32,1	31,2	30,7	31,9	33,8	35,6	37,2		
		Taxa d'atur registrat.	20,5	23,6	24,9	26,1	26,8	24,9	22,5	19,4	16,9		
		Percentatge de persones ocupades assalariades amb contracte fix (%).	73,0	73,0	73,0	73,0	73,0	78,0	78,0	78,0	78,0		
	Sostenibilitat medi ambiental	Índex d'incidència d'accidents en jornada de treball amb baixa (Per cada 100.000 treballadors/es).	7.138,0	4.678,2	4.559,3	4.135,6	3.625,1	3.991,3	4.119,6	4.119,8	4.406,0		
		Llocs de treball en activitats medi ambientals per cada 10.000 habitants.	5,1	5,2	7,0	8,8	10,6	11,2	11,2	12,7	14,9		
		Consum domèstic d'aigua per habitant (m3).	96,9	91,1	94,7	88,4	90,2	86,9	85,2	86,9	86,6		
		Consum industrial i de serveis d'aigua per establiment (m3).	480,7	678,6	568,9	595,6	570,8	655,2	591,5	588,0	583,6		
		Coefficient de generació de residus municipals per habitant i dia (kg/hab/dia).	2,3	2,2	2,2	2,0	1,8	1,6	1,7	1,7	1,8		
		Percentatge de recollida selectiva de residus municipals (%).	14,1	22,5	19,8	22,3	24,3	23,5	25,2	26,7	28,3		
		Residus industrials per Km2 (Tn).	206,0	223,5	221,4	183,6	170,0	192,2	162,8	176,6	189,3		
		Percentatge de residus industrials valoritzats (%).	84,5	84,5	81,5	88,1	87,1	84,1	90,0	91,7	92,1		
Factors de producció	Qualificació dels recursos humans i recursos per a l'educació i la formació professional	Llocs de treball de l'ensenyament per cada 10.000 habitants.	64,1	63,7	65,5	60,5	60,4	63,1	67,0	71,8	75,0		
		Taxa específica d'escolarització als 17 anys.	48,5	48,5	59,3	74,8	74,1	74,1	74,1	74,1	74,1		
		Percentatge de titulats superiors (%).	8,1	8,1	12,8	13,7	13,7	14,5	14,5	14,5	14,5		
		Percentatge de població amb estudis postobligatoris (%).	33,2	33,2	33,2	33,2	33,2	50,2	50,2	50,2	50,2		
		Percentatge de directius, tècnics i professionals i científics (%).	17,2	17,2	17,2	17,2	17,2	14,9	14,9	14,9	14,9		
	Infraestructura de transport i comunicacions	Llocs de treball de transport i comunicacions per cada 10.000 habitants.	126,1	114,6	111,5	109,0	106,5	116,9	132,7	140,9	146,7		
		Percentatge de població amb accés a la xarxa ferroviària (%).	78,7	78,6	78,7	78,5	78,4	78,4	78,3	78,2	78,3		
		Inversions del DPTOP per comarques i km2 (milers euros).	611,0	369,6	369,4	154,6	154,6	154,6	229,1	113,9	113,9		
		Cobertura de fibra òptica FTTH.	-	-	-	-	-	-	5,0	8,7	8,7		
	Disponibilitat de sòl i espai per a l'activitat econòmica	Autobusos per Km2.	6,4	6,4	6,5	6,3	6,3	6,3	6,4	6,3	6,5		
		Percentatge de sòl susceptible de ser transformat en urbanitzable (%).	1,4	1,4	1,4	1,4	1,3	1,2	1,2	1,2	1,2		
		Percentatge de sòl urbanitzable (%).	3,4	3,4	3,4	3,1	2,9	2,7	2,9	2,1	3,1		
		Percentatge de sòl urbà vacant (%).	-	-	-	-	45,9	43,4	40,9	38,3	36,3		
		Sòl urbà qualificat per a activitat econòmica (ha.).	-	-	-	1,6	2,3	2,3	2,3	2,3	2,3		
	Disponibilitat de pols de desenvolupament i infraestructures	Compravendes habitatges registrats (preu/m2 construït).	-	-	-	-	1.289,7	1.194,5	1.186,9	1.240,0	1.293,5		
		Llocs de treball en serveis empresarials avançats per 10.000 habitants.	27,3	26,8	26,8	27,8	25,4	26,1	28,2	32,6	34,4		
		Llocs de treball en serveis de tecnologies de la informació per 10.000 habitants.	6,4	7,0	6,6	9,2	7,9	8,1	8,3	8,3	8,3		
		Llocs de treball en serveis financers per 10.000 habitants.	13,4	12,5	11,8	10,9	11,0	12,0	11,7	11,5	11,6		
	Avantatges distribut	Distància mínima als pols de distribució de serveis i mercaderies (Km).	25,0	25,0	29,0	30,0	25,0	25,2	25,9	26,6	26,6		
		Distància en minuts a l'eix viari principal.	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0		
		Distància mitjana al mercat final català (Km).	83,5	83,6	64,8	67,8	57,1	57,1	63,1	63,5	64,3		
		Densitat de població (habitants/Km2).	333,7	336,8	341,1	341,2	341,1	338,3	337,0	336,8	340,2		
		Percentatge de població en municipis de 5.000 o més habitants (%).	78,7	78,6	78,7	78,5	78,4	78,4	78,3	78,2	78,3		
	Condicions de la demanda	Cobertura de xarxes mòbils LTE (4G).	-	-	-	-	-	-	76,2	89,4	89,4		
		Llocs de treball en recerca i desenvolupament per 10.000 habitants.	63,4	64,5	73,7	83,5	92,6	103,4	114,9	125,2	130,9		
		Llocs de treball en indústries de mitjana-alta tecnologia per 10.000 habitants.	51,9	40,8	36,8	36,0	34,7	34,0	33,6	36,6	38,7		
		Llocs de treball en serveis intensius en coneixement per 10.000 habitants.	259,9	259,9	266,8	273,7	275,8	292,3	313,3	340,8	355,2		
		Índex de diversificació productiva.	19,6	17,2	18,8	18,8	18,6	19,2	19,2	20,3	21,2		
		Núm. sol·licituds de patents per milió d'habitants.	-	-	70,2	108,8	108,8	98,9	109,7	120,1	90,2		
		Núm. sol·licituds de marques per milió d'habitants.	-	-	1.673,6	1.572,5	1.621,5	1.572,7	1.745,4	1.801,2	1.983,7		
		Renda familiar disponible bruta (milers d'euros).	-	-	1.663,7	1.663,7	1.612,2	1.431,8	1.383,5	1.348,7	1.337,8		
		Percentatge d'empreses (%).	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0		
		Variació de la població (interanual) (%).	3,4	0,9	1,3	0,0	0,0	-0,8	-0,3	-0,1	1,0		
		Habitatges iniciats per 1.000 habitants.	2,2	2,1	1,9	0,6	0,2	0,2	0,3	1,1	0,3		
		Número d'empreses per 1.000 habitants.	27,5	26,3	25,1	24,1	23,7	24,3	25,4	26,0	25,8		
		Número de treballadors autònoms per 1.000 habitants.	67,0	64,0	61,9	60,4	59,9	61,5	63,0	63,9	63,4		
		Societats constituïdes per cada 10.000 habitants de 16-64 anys.	14,9	17,4	17,7	14,7	23,4	22,4	22,1	26,7	21,7		
		Variació en l'ocupació (interanual) (%).	-11,4	-3,2	-4,4	-3,6	-2,5	1,9	4,9	4,9	5,3		
		Variació en les empreses (interanual) (%).	-11,1	-3,6	-3,7	-4,0	-1,7	1,7	3,9	2,2	0,3		

Nota: En negreta els indicadors que no s'han actualitzat respecte al període anterior. És el cas d'alguns indicadors que en el moment de la publicació no està la informació actualitzada i dels que s'actualitzen puntualment.

A partir del 2012 les distàncies es calculen en minuts en lloc de kilòmetres.

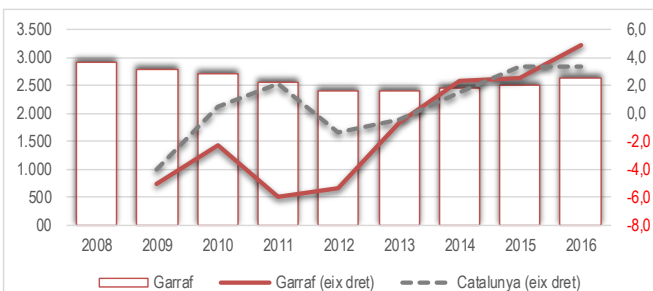
Garraf

Perfil econòmic

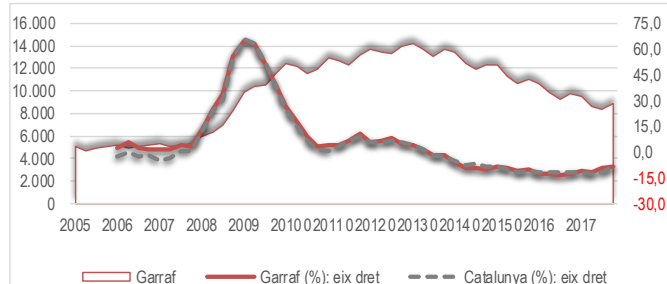
Indicadors clau

	Valor	Rànq/42
Població 2017 (hab.)	147.504	13
PIB pm 2016 (milions €)	2.638,3	16
PIB pm 2016-2008 (%)	-9,8	34
RFDB 2014 (milions €)	2.302,9	12
RFDB per habitant 2014 (milers €)	16,0	6

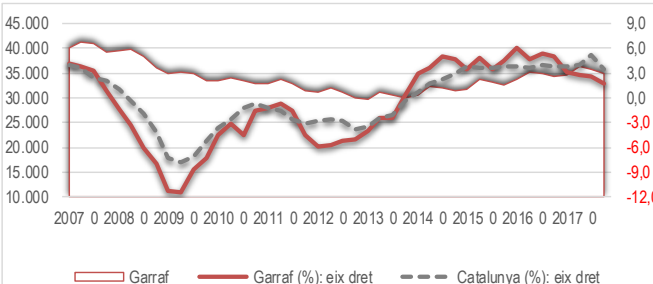
Evolució del PIB (milions d'euros i taxes interanuals)

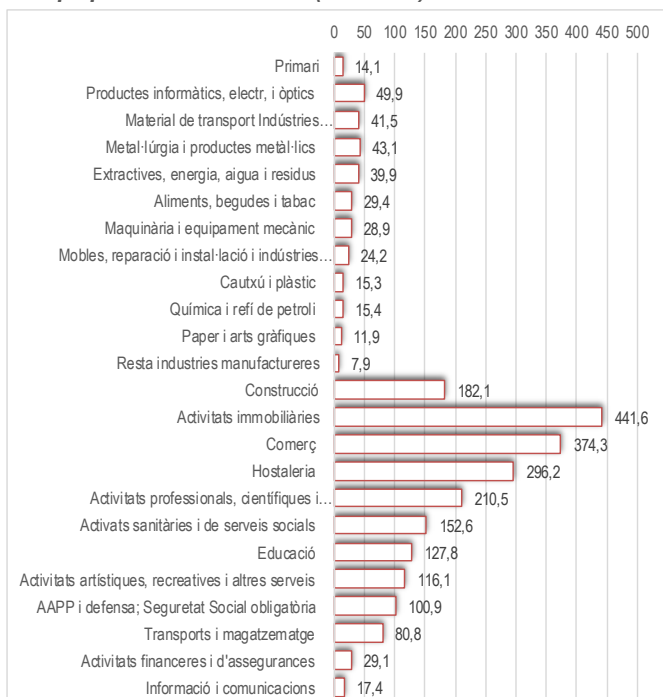
Evolució de l'atur registrat (núm. i taxes interanuals)

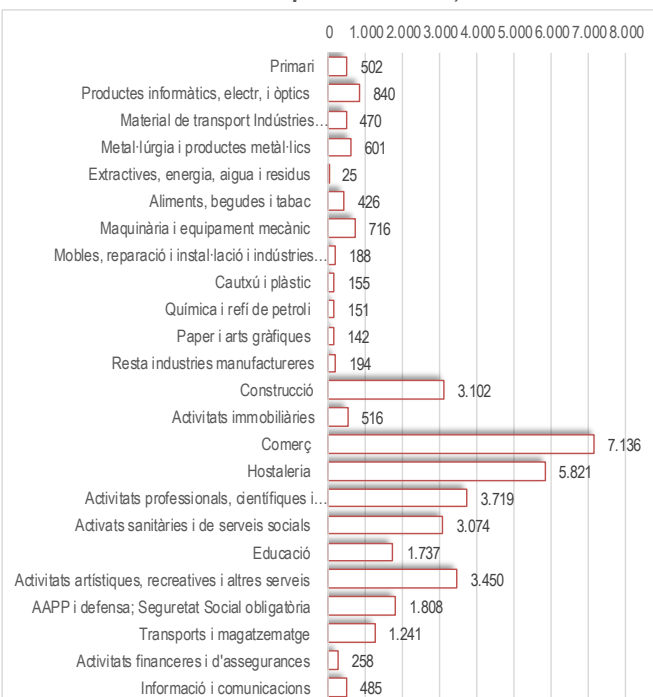
Evolució dels llocs de treball (núm. i taxes interanuals)

VAB pb per subsectors 2016 (milions €)

Llocs de treball localitzats per subsectors, 2017

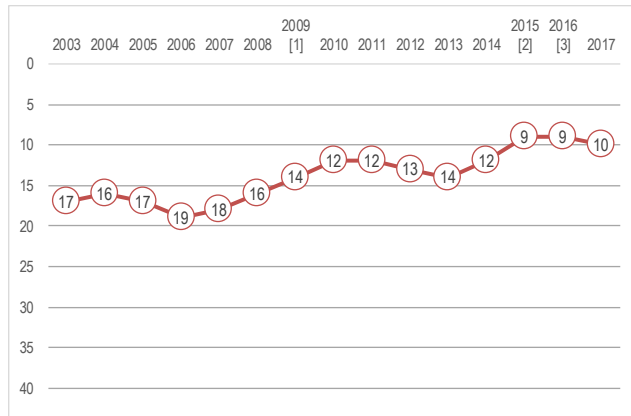
Activitats amb elevada especialització i concentració de teixit empresarial i ocupació 2017

Activitat econòmica (CCAE2009)	Establiments		Llocs de treball				
	Núm.	Núm.	Llocs%	Acum%	Í.Esp.	CAT%	RànqCAT
56-Serveis de menjar i begudes	679	4.731	13,4	13,4	2,0	2,2	13
96-Altres activitats de serveis personals	208	1.097	3,1	16,5	1,6	1,8	13
55-Serveis d'allotjament	82	1.090	3,1	19,6	2,0	2,2	9
33-Reparació i instal·lació de maquinària i equips	35	417	1,2	20,7	2,1	2,3	10
95-Reparació d'ordinadors, d'efectes personals i efecte...	29	252	0,7	21,5	1,7	1,9	12
Total	4.685	35.369	100,0	100,0	-	1,1	16

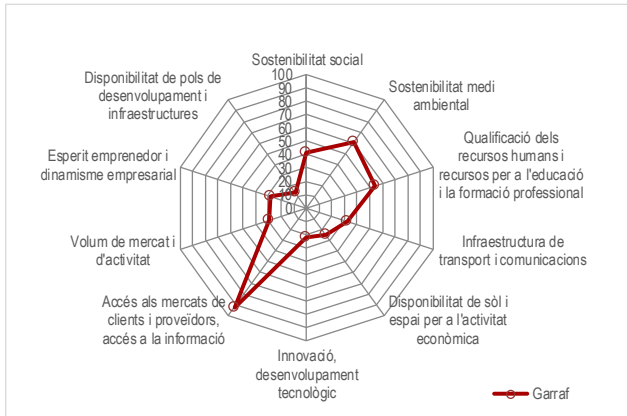
Garraf

Perfil competitiu

Evolució en el rànking global

Puntuació en cadascun dels factors

Puntuació en cadascun dels factors

	Rang/42	Índex (0-100)
 Sostenibilitat social	39	40,9
 Sostenibilitat mediambiental	32	60,7
 Qualificació dels recursos humans i recursos per a l'educació i la formació professional	6	53,8
 Infraestructura de transport i comunicacions	13	32,1
 Disponibilitat de sòl i espai per a l'activitat econòmica	38	25,3
 Disponibilitat de pols de desenvolupament i infraestructures	12	22,1
 Accés als mercats de clients i proveïdors, accés a la informació	2	92,4
 Innovació, desenvolupament tecnològic	23	29,9
 Volum de mercat i d'activitat	7	28,4
 Esperit emprenedor i dinamisme empresarial	27	14,3

El Garraf torna a situar-se entre les 10 comarques més competitives, ocupant la 10a posició

El volum de mercat i d'activitat és l'únic factor que presenta un comportament positiu, tant en termes absoluts com en comparació amb la resta de comarques

TENDÈNCIES I PRINCIPALS CANVIS REGISTRATS

En la nova edició de l'índex FEGP 2018, el Garraf ocupa la 10a posició en el rànking de competitivitat comarcal, una posició per sota de la que ocupava en les dues edicions anteriors, però aconsegueix mantenir-se en el grup de les comarques més competitives de Catalunya per tercer any consecutiu. Des de l'inici de la sèrie la comarca s'ha mantingut per sota de la 15a posició fins l'any 2008, registrant el seu pitjor posicionament l'any 2006 amb la 19a. Des de llavors va recuperar posicions paulatinament fins l'any 2010, quan arriba a la 12a posició. Entre els anys 2011 i 2013 torna a caure en el rànking comarcal fins la 14a posició. Els següents anys recupera posicions de competitivitat, i arriba a la 9a el 2015, entrant a formar part del grup de comarques capdavanteres en termes de competitivitat fins a l'actualitat. La seva posició competitiva se situa just per sota de les comarques del Maresme i Osona, i per sobre del Bages i l'Alt Penedès. En aquesta edició obté una puntuació de 41,1 punts sobre 100, xifra que representa un decreixement d'1,0 punts respecte l'edició anterior, causa principal de la pèrdua de la posició d'enguany. Respecte l'edició anterior guanya posicions només en un dels factors, mentre perden posicions tres d'ells, i els sis restants romanen en la mateixa posició.

L'únic factor que presenta una millora comparativa està dins dels factors de condicions de la demanda. Allà, el factor de volum de mercat i d'activitat avança una posició respecte 2016, i escala de la 8a a la 7a posició d'enguany. El principal canvi registrat dins d'aquest factor és l'increment de l'activitat constructora residencial, que ja va repuntar l'any 2015, però va tornar a refredar-se el 2016, i aquest darrer 2017 creix de forma molt considerable, per acabar esdevenint la segona comarca amb major intensitat constructora residencial. Per altra banda, l'augment de la població, que s'havia situat com una fortalesa dins del factor les dues darreres edicions, modera la seva tendència ascendent, i queda relegada a la 14a posició del rànking.

Dels factors de competitivitat que resten a la mateixa posició respecte l'any 2016, tres es troben dins dels factors de producció. La qualificació dels recursos humans i els recursos per a l'educació i la

Els factors que donen suport a la producció mostren un estancament, mentre es reforcen els avantatges distributius

Les condicions de la demanda indiquen una millora en la protecció de les innovacions i un retrocés en la diversificació de l'economia comarcal

Els serveis a la producció continuen sense desenvolupar-se, i es mantenen com a externalitat negativa

El model de desenvolupament comarcal continua sent un dels menys sostenibles social i mediambientalment, evidenciant el desequilibri entre activitat residencial i productiva

formació professional és el que manté una millor posició competitiva, situant-se entre les comarques amb millors resultats durant tot el període analitzat. En aquest cas, tots els indicadors es mantenen estables, i es produeix un augment de les activitats d'ensenyament en una intensitat similar a la del conjunt de comarques catalanes. El factor d'infraestructura de transport i comunicacions torna a repetir en la 13a posició, amb variacions mínimes respecte l'any anterior (38a). El tercer factor estable dels factors de producció és la disponibilitat de sòl i espai per a l'activitat econòmica. Aquest s'ha situat en les darreres dues edicions com una de les febleses de la competitivitat comarcal, per la menor disponibilitat de sòl susceptible de ser transformat en urbanitzable, i per l'elevat preu de compravenda dels habitatges, que a més creix en el darrer any de forma considerable.

Els avantatges distributius, que resulten un element clau en la competitivitat de la comarca, es mantenen en la 2a posició del rànquing comarcal, després d'haver escalat des de la 8a posició l'any 2013. L'única variació rellevant dins d'aquest factor ha estat un lleuger empitjorament respecte a la distància al mercat final català, que ha augmentat, i ha fet retrocedir la comarca en una posició (8a).

Ja dins dels factors de condicions de la demanda, el factor d'innovació i desenvolupament tecnològic ocupa la mateixa posició de l'edició anterior (23a). Es tracta d'un factor que s'ha mostrat relativament estable durant tot el període, ocupant sempre entre el 23è i el 25è lloc al rànquing. En els darrers anys s'ha produït un desenvolupament de les activitats que reforcen aquest factor, com l'R+D+i, les indústries de mitjana-alta tecnologia i els serveis intensius en coneixement, però ha estat una evolució similar a la del conjunt català, i resten en una posició similar al rànquing comarcal, amb l'excepció de la indústria de mitjana-alta tecnologia, que aconsegueix avançar dues posicions en la darrera edició (21a). On sí s'han registrat avanços significatius ha estat en la protecció de la innovació, que en el cas de les patents arriba a la 13a posició, recuperant sis llocs respecte l'any 2016, mentre que en el cas de les marques manté una escalada continuada els darrers anys i ja se situa com la 10a comarca amb major intensitat de protecció de la innovació sota aquesta figura. En canvi, la diversificació productiva experimenta un lleuger retrocés els darrers dos anys, i se situa en 17,4 activitats representatives (27a).

Els dos factors de competitivitat que retrocedeixen posicions són la disponibilitat de pols de desenvolupament i infraestructures, dins dels factors de producció, i l'esperit emprenedor i dinamisme empresarial, dins de les condicions de la demanda. El primer factor, el dels pols de desenvolupament i infraestructures de suport, s'observa com en el darrer any han experimentat un alentiment en el seu desenvolupament, o fins i tot perden presència a la comarca, com el cas dels serveis empresarials avançats i els serveis financers. Conjuntament fan perdre una posició, i se situa en el 12è lloc del rànquing. Però el canvi més significatiu s'ha registrat en l'esperit emprenedor i dinamisme empresarial. Aquest factor mostra una alta variabilitat els quatre darrers anys, que passa d'estar entre les comarques amb pitjor comportament en aquest àmbit, a situar-se entre les capdavanteres. El 2016 va significar un repunt molt considerable d'aquest factor, que passa de la 32a posició el 2015 a la 7a el 2016. Però aquesta darrera edició es frena considerablement aquesta recuperació, i torna a caure fins la 27a posició. La variabilitat s'explica pel comportament de l'ocupació i en menor mesura del teixit empresarial, que es mostra també molt variable en aquest darrer període. En el cas de l'ocupació, el mal comportament d'enguany és degut a un problema amb la font d'informació utilitzada, els comptes de cotització al Règim General de la Seguretat Social. El motiu ha estat el canvi de domicili d'una empresa que comptava amb un nombre important d'afiliacions a la comarca.

Des del punt de vista de la sostenibilitat del model, l'evolució entre 2016 i 2017 ha mantingut una tendència negativa, especialment en l'esfera mediambiental. L'índex decreix en tots dos factors, si bé en l'àmbit social manté la mateixa posició (39a). La comarca continua sent la que presenta un major desequilibri entre l'activitat residencial i productiva, posició que ve ocupant gairebé durant tot el període analitzat. A aquest fet s'ha d'afegir que durant el 2017 es va produir un repunt de la incidència de la sinistralitat laboral. En l'esfera mediambiental la comarca cau fins la 32a posició, set per sota de l'any 2016, i perdent totes les posicions que havia avançat des de 2011. L'indicador que explica en bona part aquest retrocés és el desenvolupament de les activitats mediambientals, que s'enfonsa respecte un any enrere caient 28 posicions, i que igual que el conjunt de l'ocupació, estaria relacionat amb el canvi administratiu de la seu d'un compte de cotització destacat, més que no pas per la pèrdua d'ocupació en aquesta activitat.

DETERMINANTS DE LA COMPETITIVITAT I SOSTENIBILITAT COMARCAL

La competitivitat del Garraf en el panorama comarcal català se sustenta sobre tres factors en els que la comarca ofereix externalitats positives. En primer terme apareixen els avantatges distributius, on se situa com la 2a comarca més competitiva, seguida de la qualificació dels recursos humans i el recursos per a l'educació i la formació professional (6a), i finalment el volum de mercat i d'activitat (7a).

Una part dels avantatges distributius de la comarca venen donats per la seva proximitat als eixos viaris d'alta capacitat. La comarca està travessada d'est a oest per l'autopista Pau Casals (C-32), que la connecta amb l'entorn metropolità de Barcelona i Tarragona, i per altra, està creuada de nord a sud per l'Eix Diagonal (C-15), que dona accés a l'Alt Penedès i les comarques centrals. Alhora, la C-15 a

L'accés a grans vies de comunicació d'alta capacitat i la densitat i concentració de la població dibuixen un mercat comarcal atractiu, i un ràpid accés al mercat català

La qualificació dels recursos humans és un dels actius més importants de la comarca

El volum de mercat i d'activitat es consolida com una de les fortaleses del model competitiu del Garraf, que en aquesta edició se sustenta sobre l'activitat constructora residencial

Els serveis empresarials avançats són l'element més destacat en els serveis a la producció, mentre els serveis TIC i els financers mostren un desenvolupament comparativament baix

L'escassetat de sòl per a l'activitat econòmica i la competència amb el sòl residencial suposen un fre important del desenvolupament econòmic

L'escassa diversificació econòmica i demanda industrial de tecnologia i innovacions resta competitivitat a la comarca pel que fa a les condicions de la demanda

La sostenibilitat social i mediambiental es mantenen com el principal repte a donar resposta, per tal de revertir els efectes del desequilibri existent en la funció productiva

l'Alt Penedès connecta amb l'autopista del Mediterrani (AP-7), així que fa d'enllaç entre el mercat del Garraf i els mercats nacionals i europeus. Per altra banda, el mercat comarcal per sí mateix ja resulta suficientment atractiu, gràcies a la seva densitat, la 5a més elevada entre totes les comarques, i per la seva concentració, ja que el 94,5% de la població viu en municipis mitjans, de 5.000 habitants o més (5a), el que afavoreix la distribució de béns i serveis. Com ja s'ha comentat, l'eix viari principal dona accés a l'àmbit metropolità de Barcelona, que és l'epicentre del mercat català, i la comarca esdevé la 8a amb un accés més ràpid a aquest. El Garraf també gaudeix d'un port, el de Vilanova i la Geltrú, que és un pol de distribució de serveis i mercaderies, fet que erigeix la comarca com la 4a amb més avantatges comparatius en aquest indicador. A banda d'aquests indicadors, cal remarcar el desplegament de la xarxa mòbil 4G, que arriba al 95,0% de la població, l'abast més alt entre totes les comarques.

El segon factor, la qualificació dels recursos humans i els recursos per a l'educació i la formació professional, juga un paper molt destacat. I és que la població del Garraf es caracteritza per tenir una elevada presència de població amb estudis superiors, concretament el 26,3%, la 2a més elevada al rànquing comarcal, i també una hi ha una disposició important de mà d'obra qualificada (directius, tècnics, professionals i científics), que arriba al 25,0% (3a). Per la seva banda, el pes de la població amb estudis postobligatoris també resulta elevat, del 58,1% sobre el total, la 6a comarca al rànquing. En canvi, els resultats no són tant positius en el desplegament dels recursos d'ensenyament, on és la 17a, i manté un seguiment dels estudis postobligatoris per part dels joves comparativament baixa (26a).

El volum de mercat i d'activitat, es consolida com a factor estratègic de la competitivitat comarcal. En aquesta darrera edició l'element clau ha estat la recuperació de l'activitat constructora residencial, que creix de forma intensa (2a) després de l'alentiment de l'any anterior. L'increment demogràfic, que el 2016 havia estat el responsable principal del manteniment de l'avantatge competitiu en aquest factor ha experimentat una moderació respecte la resta de comarques (14a). La resta d'indicadors es mostren estables, si bé cal remarcar que s'ha produït un lleuger increment de la renda familiar.

Entre els factors de producció hi ha dos d'ells que si bé no suposen externalitats positives per sí sols, sí ofereixen alguns avantatges competitius a les empreses. Tots dos factors s'engloben en els factors de producció. El primer és la disponibilitat de pols de desenvolupament i infraestructures, és a dir, aquells serveis de suport a la producció, on la comarca ocupa la 13a posició al rànquing. Dins d'aquests, destaca sobre la resta el desenvolupament dels serveis empresarials avançats, que tot i patir un retrocés en el seu desplegament, encara té una presència significativa (11a). En canvi, els serveis de tecnologies de la informació i els financers es mostren menys desenvolupats comparativament, i perden competitivitat en front a la resta de comarques (19a i 29a posició respectivament). L'altre factor rellevant - la infraestructura de transport i comunicació (13a)- basa la seva competitivitat en l'accés al transport públic, que arriba al 74,1% de la població en el cas del sistema ferroviari, i és la 8a comarca amb un major desplegament de la xarxa d'autobusos, i també en la cobertura per fibra òptica, on és la 5a amb major desplegament. Al mateix temps, la inversió en la xarxa de carreteres executada els darrers anys és comparativament elevada (6a).

Analitzant les externalitats restants, la més destacada entre els factors de competitivitat que resten, és la disponibilitat de sòl i espais per a l'activitat econòmica. L'elevat preu en l'oferta immobiliària (40a) i la baixa proporció de sòl susceptible de ser transformat en urbanitzable (36a) degut a que una bona part de la comarca està sota la figura de protecció del Parc del Garraf, són la principal causa. Contràriament, en l'indicador que mesura el sòl urbà vacant, obté la 2a posició. L'espai geogràfic limita el sòl que es pot destinar a l'activitat econòmica, i entra en competència directa amb l'activitat residencial, i a nivell de disponibilitat immediata de sòl, que segons els plans urbanístics aprovats encara és comparativament bona (11a), pot traslladar la pressió i la competència al preu, encarint el seu cost.

Dos factors dins de les condicions de la demanda també suposen un fre a la competitivitat comarcal. Per una banda hi ha l'esperit emprenedor i el dinamisme empresarial. Tot i que el grau d'emprenedoria és dels més elevats de Catalunya (5a), la densitat del teixit empresarial continua sent significativament baixa (37a). Per l'altra banda, l'altre factor que resta competitivitat és el d'Innovació i desenvolupament tecnològic, on la millora de la protecció de la innovació queda contrarestada per la baixa diversificació productiva (27a) i pel discret desenvolupament dels serveis d'R+D+i (22a) i en indústria de mitjana-alta tecnologia (21a).

Novament els factors de sostenibilitat tornen a ser el principal repte de l'economia comarcal, per les nombroses externalitats negatives que generen. En l'àmbit mediambiental les principals febleses provenen de la generació i recuperació dels residus, tant industrials com domèstics. És especialment preocupant la tendència a la reducció en la gestió dels residus industrials i domèstics. Aquest any, a més, se suma el retrocés en el desenvolupament de les activitats econòmiques mediambientals degut als canvis administratius, com s'ha comentat anteriorment. En l'esfera social el principal repte és la pròpia vocació residencial de la comarca, ja que presenta la relació més baixa entre llocs de treball i població en edat activa (42a), així com la incidència de l'atur, que tot i reduir-se la taxa fins el 12,8%, resulta comparativament alta en relació a la resta de comarques (38a).

Les polítiques de desenvolupament econòmic s'han de centrar en mitigar els desajustos al mercat laboral i proporcionar una major diversificació de l'economia comarcal, on la reindustrialització en activitats intensives en coneixement i tecnologia i el desenvolupament dels serveis a la producció poden complir part d'aquesta comesa

En paral·lel cal reforçar els factors locacionals que actualment representen una externalitat negativa tant per l'atracció i desenvolupament de noves inversions industrials, l'accés als mercats com en la mobilitat de les persones que acaben condicionant la seva ocupabilitat

CONCLUSIONS I ORIENTACIONS ESTRATÈGIQUES

Com en les edicions anteriors, la sostenibilitat social i mediambiental continuen sent els principals reptes a afrontar en relació al model de desenvolupament econòmic de la comarca. La comarca té una vocació eminentment residencial, que crea importants desajustos en el desenvolupament econòmic i el mercat laboral. Entre altres destaca els nivells importants de desocupació, i la limitació pel que fa a les oportunitats laborals, degut a la baixa densitat empresarial i la reduïda diversificació productiva que presenta. En aquest aspecte, juga un paper clau el desenvolupament de polítiques de reindustrialització econòmica i de captació d'activitats més intensives en coneixement i tecnologia i poc intensives en sòl, ja que aquest és un recurs escàs, i la pressió residencial empeny la pujada del seu preu. Per altra banda, aquesta estratègia pot ajudar a millorar l'ajust en el mercat de qualificacions comarcal, oferint oportunitats laborals a la població que hi resideix. Tanmateix, els indicadors evidencien la necessitat de reforçar un major desenvolupament dels serveis educatius, i incidir especialment en la formació postobligatòria de la gent jove, que pot esdevenir una externalitat negativa important a mig i llarg termini en el cas de no revertir aquesta realitat.

El desenvolupament dels serveis a la producció, especialment els serveis financers i els serveis TIC, és un element a tenir en compte per atraure noves activitats econòmiques al territori. L'incentiu de l'alt nivell d'emprenedoria de que disposa la comarca cap a aquestes activitats pot esdevenir fonamental per al desenvolupament d'aquests serveis, alhora que repercuteixi juntament amb el suport a l'activitat industrial en la diversificació econòmica del Garraf. De fet, la diversificació econòmica representa un dels principals reptes que té la comarca, atesa l'evidència que el teixit productiu va en direcció contrària i és un àmbit on tots els agents econòmics i socials haurien de posar l'accent alineant les diferents polítiques sectorials que hi poden donar suport: formació per al treball, l'R+D+i i la transferència tecnològica i les polítiques de desenvolupament local i industrials. En positiu cal assenyalar el desplegament registrat els darrers anys en el capítol de les infraestructures de telecomunicacions d'alta capacitat, tant de la fibra òptica com de la cobertura mòbil 4G, que resulten essencials per a les activitats dels serveis a la producció. No obstant, la comarca presenta febleses importants en els factors locacionals que s'evidencien en la poca capacitat d'atraure activitats i inversions al territori. Aquests factors estan relacionats amb les infraestructures de transport i els accessos als mercats. L'existència de vies de peatge que tenen un cost elevat comparativament amb els territoris propers, fa que no es pugui desenvolupar tot el potencial que té el Garraf per garantir una posició competitiva en la distribució de béns i serveis cap als principals mercats, com ara les àrees metropolitanes de Barcelona i Tarragona. A més, suposen una barrera també per a la formació i qualificació de la mà d'obra i afecten clarament en l'ocupabilitat de determinats col·lectius que depenen del transport públic per als seus desplaçaments.

En l'esfera mediambiental, l'elevada generació de residus per la concentració d'activitat que es dona a la comarca, conjugada amb un baix nivell de recuperació i valoració d'aquests evidencien un impacte notable de l'activitat residencial i industrial, i requereixen d'un impuls de les polítiques mediambientals amb l'objectiu de mitigar aquests efectes.

Nota: Les posicions relatives corresponen a la metodologia vigent en cada edició. És adir, els canvis metodològics no representen una revisió dels períodes anteriors.

Garraf												
Factors i dimensions		Subdimensions	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2017-2016
Factors de sostenibilitat		Sostenibilitat social	37	36	36	35	37	38	39	39	39	0
		Sostenibilitat medi ambiental	33	32	32	31	27	27	29	25	32	-7
Factors de competitivitat	Factors de producció	Qualificació dels recursos humans i recursos per a l'educació i la formació professional	3	3	3	3	3	6	6	6	6	0
		Infraestructura de transport i comunicacions	8	10	10	10	24	24	11	13	13	0
		Disponibilitat de sòl i espai per a l'activitat econòmica	19	19	18	20	20	18	19	38	38	0
		Disponibilitat de pols de desenvolupament i infraestructures	17	16	14	13	13	11	11	11	12	-1
	Avantatges distribuïts	Accés als mercats de clients i proveïdors, accés a la informació	7	8	9	5	8	4	3	2	2	0
	Condicions de la demanda	Innovació, desenvolupament tecnològic	23	23	24	24	24	25	24	23	23	0
		Volum de mercat i d'activitat	24	17	15	21	20	16	6	8	7	1
		Esperit emprenedor i dinamisme empresarial	39	38	38	38	27	7	32	7	27	-20

Garraf

Evolució de les posicions relatives en cadascun dels indicadors

Factors de competitivitat			Indicador (veure referències temporals per cadascun en annex)		2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2017-2016	2017-2009
Factors de sostenibilitat	Sostenibilitat social	Llocs de treball sobre població 15-64 anys.	40	41	40	41	41	40	42	42	42	42	42	⇒	↓
		Taxa d'atur registral.	39	39	38	39	38	37	38	38	38	38	38	⇒	↑
		Percentatge de persones ocupades assalariades amb contracte fix (%).	3	3	3	3	3	11	12	12	12	12	12	⇒	↓
		Índex d'incidència d'accidents en jornada de treball amb baixa (Per cada 100.000 treballadors/es).	38	36	21	25	32	28	29	24	28	↓	↑		
		Llocs de treball en activitats medi ambientals per cada 10.000 habitants.	35	25	12	10	10	10	11	10	38	↓	↓		
	Sostenibilitat medi ambiental	Consum domèstic d'aigua per habitant (m3).	35	34	33	28	27	26	28	22	24	↓	↑		
		Consum industrial i de serveis d'aigua per establiment (m3).	26	31	35	35	21	19	23	20	21	↓	↑		
		Coefficient de generació de residus municipals per habitant i dia (kg/hab/dia).	34	33	33	34	34	35	35	35	34	↑	⇒		
		Percentatge de recollida selectiva de residus municipals (%).	11	19	17	23	25	19	24	27	28	↓	↓		
		Residus industrials per Km2 (Tn).	33	35	32	29	28	28	29	29	26	↑	↑		
Factors de competitivitat	Qualificació dels recursos humans i recursos per a l'educació i la formació professional	Llocs de treball de l'ensenyament per cada 10.000 habitants.	16	18	20	20	19	18	18	17	17	⇒	↓		
		Taxa específica d'escolarització als 17 anys.	25	25	27	19	25	25	26	26	26	⇒	↓		
		Percentatge de titulats superiors (%).	1	1	4	3	3	2	2	2	2	⇒	↓		
		Percentatge de població amb estudis postobligatoris (%).	2	2	2	2	2	6	6	6	6	⇒	↓		
		Percentatge de directius, tècnics i professionals i científics (%).	1	1	1	1	1	3	3	3	3	⇒	↓		
		Infraestructura de transport i comunicacions	Llocs de treball de transport i comunicacions per cada 10.000 habitants.	33	34	34	33	33	34	34	34	34	34	⇒	↓
			Percentatge de població amb accés a la xarxa ferroviària (%).	9	9	8	8	8	8	9	9	9	⇒	⇒	
			Inversions del DPTOP per comarques i km2 (milers euros).	8	9	9	7	7	7	7	6	6	⇒	↑	
			Cobertura de fibra òptica FTTH.	-	-	-	-	-	-	8	5	5	⇒	⇒	
			Autobusos per Km2.	7	7	7	7	7	7	7	7	8	↓	↓	
	Disponibilitat de sòl i espai per a l'activitat econòmica	Percentatge de sòl susceptible de ser transformat en urbanitzable (%).	34	34	34	34	35	35	36	36	36	36	⇒	↓	
		Percentatge de sòl urbanitzable (%).	15	15	15	13	12	12	11	11	11	11	⇒	↑	
		Percentatge de sòl urbà vacant (%).	-	-	-	-	2	3	3	3	2	↑	↑		
		Sòl urbà qualificat per a activitat econòmica (ha.).	-	-	-	22	23	23	23	23	22	↑	↑		
		Compravendes habitatges registrats (preu/m2 construït).	-	-	-	-	38	38	40	40	40	⇒	↓		
	Disponibilitat de pols de desenvolupament i infraestructures	Llocs de treball en serveis empresarials avançats per 10.000 habitants.	13	13	9	8	9	9	8	8	11	↓	↑		
		Llocs de treball en serveis de tecnologies de la informació per 10.000 habitants.	17	20	18	16	14	15	16	17	19	↓	↓		
		Llocs de treball en serveis financers per 10.000 habitants.	31	31	30	26	27	26	27	26	29	↓	↑		
		Accés als mercats de clients i proveïdors, accés a la informació	Distància mínima als pols de distribució de serveis i mercaderies (Km).	24	24	21	18	24	1	1	4	4	⇒	↑	
			Distància en minuts a l'eix viari principal.	1	1	1	1	1	1	1	1	1	⇒	⇒	
	Distància mitjana al mercat final català (Km).		8	8	8	8	7	7	7	7	8	↓	⇒		
	Densitat de població (habitants/Km2).		6	6	5	5	5	5	5	5	5	⇒	↑		
	Percentatge de població en municipis de 5.000 o més habitants (%).		5	5	5	5	5	5	5	5	5	⇒	⇒		
	Cobertura de xarxes mòbils LTE (4G).		-	-	-	-	-	-	3	1	1	⇒	⇒		
	Condicions de la demanda	Innovació, desenvolupament tecnològic	Llocs de treball en recerca i desenvolupament per 10.000 habitants.	27	27	31	27	22	20	20	22	22	⇒	↑	
			Llocs de treball en indústries de mitjana-alta tecnologia per 10.000 habitants.	20	21	20	20	22	23	23	23	21	↑	↓	
			Llocs de treball en serveis intensius en coneixement per 10.000 habitants.	18	17	17	17	17	15	15	15	15	⇒	↑	
			Índex de diversificació productiva.	24	23	24	24	24	26	25	27	27	⇒	↓	
			Núm. sol·licituds de patents per milió d'habitants.	-	-	20	19	15	13	16	19	13	↑	↑	
		Volum de mercat i d'activitat	Núm. sol·licituds de marques per milió d'habitants.	-	-	15	16	17	16	14	11	10	↑	↑	
Renda familiar disponible bruta (milions d'euros).			-	-	13	13	13	12	12	12	12	⇒	↑		
Percentatge d'empreses (%).			15	15	15	15	15	15	15	15	15	⇒	⇒		
Variació de la població (interanual) (%).			14	6	5	16	21	14	8	3	14	↓	⇒		
Habitatges iniciats per 1.000 habitants.			41	36	29	32	26	11	4	14	2	↑	↑		
Esperit emprenedor i dinamisme empresarial		Número d'empreses per 1.000 habitants.	38	38	40	40	40	39	40	39	37	↑	↑		
		Número de treballadors autònoms per 1.000 habitants.	36	35	34	34	34	33	33	33	32	↑	↑		
		Societats constituïdes per cada 10.000 habitants de 16-64 anys.	12	15	6	7	5	3	4	8	5	↑	↑		
		Variació en l'ocupació (interanual) (%).	37	33	13	35	16	3	13	3	35	↓	↑		
		Variació en les empreses (interanual) (%).	33	28	34	34	5	1	19	2	6	↓	↑		

Garraf

Evolució dels indicadors

Factors de competitivitat		Indicador (veure referències temporals per cadascun en annex)	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2017-2016	Evolució
Factors de sostenibilitat	Sostenibilitat social	Llocs de treball sobre població 15-64 anys.	34,7	33,3	32,4	30,7	30,3	31,9	33,4	35,1	35,8	🟢	↗
		Taxa d'atur registral.	16,5	18,7	19,7	21,1	21,5	19,4	17,2	14,8	12,8	🟢	↘
		Percentatge de persones ocupades assalariades amb contracte fix (%).	87,0	87,0	87,0	87,0	87,0	82,1	82,1	82,1	82,1	🟡	↔
		Índex d'incidència d'accidents en jornada de treball amb baixa (Per cada 100.000 treballadors/es).	8.099,8	5.756,2	4.695,5	4.026,9	4.433,1	4.385,8	4.500,7	4.367,9	4.596,9	🔴	↘
	Sostenibilitat medi ambiental	Llocs de treball en activitats medi ambientals per cada 10.000 habitants.	3,4	11,8	18,2	20,7	18,9	18,4	18,4	19,7	1,0	🔴	↘
		Consum domèstic d'aigua per habitant (m3).	69,1	65,6	63,8	61,8	61,6	59,6	61,1	57,4	59,2	🔴	↘
		Consum industrial i de serveis d'aigua per establiment (m3).	448,3	465,7	513,0	521,9	567,3	598,1	602,1	613,5	634,7	🔴	↗
		Coefficient de generació de residus municipals per habitant i dia (kg/hab/dia).	2,0	1,8	1,8	1,6	1,5	1,6	1,6	1,6	1,6	🔴	↘
		Percentatge de recollida selectiva de residus municipals (%).	31,0	36,6	34,9	36,5	35,7	39,2	36,4	36,6	36,1	🔴	↗
		Residus industrials per Km2 (Tn).	269,4	291,2	215,8	170,5	142,5	137,8	144,8	135,7	131,5	🟢	↘
		Percentatge de residus industrials valoritzats (%).	58,4	58,4	70,1	67,4	68,9	67,4	70,0	71,8	67,9	🔴	↗
Factors de competitivitat	Factors de producció	Llocs de treball de l'ensenyament per cada 10.000 habitants.	103,1	100,1	97,5	92,8	94,0	99,8	107,0	115,3	117,7	🟢	↗
		Taxa específica d'escolarització als 17 anys.	60,8	60,8	67,9	76,9	73,6	73,6	73,6	73,6	73,6	🟡	↔
		Percentatge de titulats superiors (%).	22,6	22,6	26,3	27,4	27,4	26,3	26,3	26,3	26,3	🟡	↔
		Percentatge de població amb estudis postobligatoris (%).	45,7	45,7	45,7	45,7	45,7	58,1	58,1	58,1	58,1	🟡	↔
		Percentatge de directius, tècnics i professionals i científics (%).	28,9	28,9	28,9	28,9	28,9	25,0	25,0	25,0	25,0	🟡	↔
		Llocs de treball de transport i comunicacions per cada 10.000 habitants.	96,3	91,6	90,7	87,7	85,4	87,8	88,0	89,6	93,8	🟢	↗
		Percentatge de població amb accés a la xarxa ferroviària (%).	75,0	75,1	75,0	74,8	75,0	74,4	74,2	74,3	74,1	🔴	↘
		Inversions del DPTOP per comarques i km2 (milers euros).	714,7	419,8	420,2	281,4	281,4	281,4	285,4	171,0	171,0	🔴	↘
		Cobertura de fibra òptica FTTH.	-	-	-	-	-	-	46,0	65,1	65,1	🟡	↗
		Autobusos per Km2.	10,8	10,7	10,5	9,8	9,8	9,5	9,5	9,3	9,4	🟢	↘
	Disponibilitat de sòl i espai per a l'activitat econòmica	Percentatge de sòl susceptible de ser transformat en urbanitzable (%).	0,3	0,3	0,3	0,3	0,3	0,3	0,3	0,3	0,3	🟢	↔
		Percentatge de sòl urbanitzable (%).	3,2	3,1	3,1	3,2	3,2	3,2	3,4	2,4	3,6	🟢	↗
		Percentatge de sòl urbà vacant (%).	-	-	-	-	55,4	55,1	53,5	52,8	50,1	🔴	↘
		Sòl urbà qualificat per a activitat econòmica (ha.).	-	-	-	1,2	1,2	1,2	1,2	1,2	1,2	🟢	↔
	Disponibilitat de pols de desenvolupament i infraestructures	Compravendes habitatges registrats (preu/m2 construït).	-	-	-	-	2.284,7	2.101,3	2.217,8	2.187,8	2.357,6	🔴	↗
		Llocs de treball en serveis empresarials avançats per 10.000 habitants.	74,3	70,3	86,1	85,4	83,1	86,9	93,8	100,7	93,5	🔴	↘
		Llocs de treball en serveis de tecnologies de la informació per 10.000 habitants.	11,6	12,9	15,0	16,6	18,8	19,0	18,8	19,5	19,9	🟢	↗
		Llocs de treball en serveis financers per 10.000 habitants.	13,9	13,7	13,9	15,9	16,4	16,8	17,4	18,1	17,5	🔴	↘
	Avantatges distribut	Distància mínima als pols de distribució de serveis i mercaderies (Km).	44,0	44,0	42,0	37,0	36,0	0,0	0,0	0,8	0,8	🟡	↗
		Distància en minuts a l'eix viari principal.	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	🟡	↔
		Distància mitjana al mercat final català (Km).	76,3	76,3	61,5	56,6	53,3	53,3	59,2	58,9	61,5	🔴	↘
		Densitat de població (habitants/Km2).	772,2	780,7	791,3	794,7	792,1	788,1	788,7	793,5	796,8	🟢	↗
		Percentatge de població en municipis de 5.000 o més habitants (%).	94,8	94,7	94,6	94,6	94,6	94,5	94,6	94,6	94,5	🔴	↘
	Condicions de la demanda	Cobertura de xarxes mòbils LTE (4G).	-	-	-	-	-	-	90,2	95,0	95,0	🟡	↗
		Llocs de treball en recerca i desenvolupament per 10.000 habitants.	2,5	2,4	2,2	2,4	2,9	3,9	4,3	4,3	4,5	🟢	↗
		Llocs de treball en indústries de mitjana-alta tecnologia per 10.000 habitants.	86,0	75,4	72,0	64,5	61,8	63,0	64,3	65,8	68,9	🟢	↗
		Llocs de treball en serveis intensius en coneixement per 10.000 habitants.	401,6	391,9	396,7	396,0	397,7	415,8	440,5	465,8	471,8	🟢	↗
		Índex de diversificació productiva.	18,8	17,9	18,6	18,6	18,0	17,8	18,0	17,9	17,4	🔴	↘
		Núm. sol·licituds de patents per milió d'habitants.	-	-	159,0	150,2	190,3	204,6	185,1	157,6	170,2	🟢	↗
		Núm. sol·licituds de marques per milió d'habitants.	-	-	2.447,2	2.280,3	2.202,5	2.482,8	2.543,1	2.890,7	2.907,2	🟢	↗
		Renda familiar disponible bruta (milions d'euros).	-	-	2.387,0	2.387,0	2.327,0	2.373,4	2.283,9	2.245,5	2.302,9	🟢	↗
		Percentatge d'empreses (%).	1,5	1,5	1,5	1,5	1,5	1,6	1,6	1,6	1,6	🟢	↔
		Variació de la població (interanual) (%).	1,9	1,1	1,3	0,4	-0,3	-0,5	0,1	0,6	0,4	🔴	↘
		Habitatges iniciats per 1.000 habitants.	0,5	0,9	0,6	0,3	0,2	0,3	2,3	0,9	3,4	🟢	↗
		Número d'empreses per 1.000 habitants.	28,1	27,1	25,9	24,8	24,6	25,8	26,5	27,6	28,1	🟢	↗
		Número de treballadors autònoms per 1.000 habitants.	70,4	68,3	67,4	65,9	66,1	68,9	70,9	71,5	71,8	🟢	↗
		Societats constituïdes per cada 10.000 habitants de 16-64 anys.	23,5	20,2	26,3	27,0	32,7	37,1	38,8	44,4	36,7	🔴	↘
		Variació en l'ocupació (interanual) (%).	-9,7	-3,5	-2,0	-5,5	-2,2	4,0	4,0	5,3	2,5	🔴	↘
		Variació en les empreses (interanual) (%).	-8,6	-2,8	-3,2	-3,9	-1,4	4,3	2,6	4,6	2,2	🔴	↘

Nota: En negreta els indicadors que no s'han actualitzat respecte al període anterior. És el cas d'alguns indicadors que en el moment de la publicació no està la informació actualitzada i dels que s'actualitzen puntualment.

A partir del 2012 les distàncies es calculen en minuts en lloc de kilòmetres.

QUÈ ÉS LA COMPETITIVITAT TERRITORIAL?

El concepte de competitivitat és un concepte polièdric, pel qual hi ha diferents aproximacions possibles: des del punt de vista territorial, sectorial i empresarial. Aquestes aproximacions s'han desenvolupat des dels inicis de l'anàlisi econòmica, quan els economistes clàssics identificaven quatre grans factors: el sòl, el capital, els recursos naturals i el treball. Tanmateix, al llarg dels anys, s'han anat introduint diferents aspectes, esdevenint la competitivitat un concepte bastant més complex, tal i com s'entén en l'actualitat.

Així, a finals del segle XIX, s'incideix en la importància del paper dels emprenedors i de la gestió empresarial, com a factors clau de la competitivitat. Posteriorment, a mitjans del XX, es posa de relleu la importància de l'educació i la innovació tecnològica, com a factors subjacents del creixement econòmic. Actualment, el concepte s'ha ampliat encara més, introduint-hi el "coneixement" com un dels factors claus.

La complexitat del concepte, així com el seu caràcter multidimensional, fan que se'n puguin trobar diverses definicions. En aquest sentit, els diferents organismes internacionals que s'encarreguen d'analitzar la competitivitat a nivell mundial aporten la seva pròpia definició:

- *IMD (World Competitiveness Yearbook)*: La competitivitat és l'habilitat d'una nació per a crear i mantenir més valor afegit a les seves empreses i més prosperitat pels seus habitants.
- *World Economic Forum (Global Competitiveness Report)*: La competitivitat és l'habilitat d'un país per a assolir elevades taxes de creixement del PIB per càpita.
- *European Commission (Competitiveness Advisory Group)*: La competitivitat implica elements de productivitat, eficiència i rendibilitat. Però no és una finalitat per si sola. És una forma d'eleva el nivell de vida i d'incrementar el benestar social. Generalment, incrementant la productivitat i l'eficiència, en el context de l'especialització internacional, la competitivitat proveeix les bases per a augmentar els salaris de les persones (excloent la inflació).
- *OCDE*: La competitivitat és el grau en què una nació pot, sota les condicions de lliure mercat, produir productes i serveis que assoleixin els estàndards dels mercats internacionals, al mateix temps que estimula el manteniment i l'expansió dels ingressos reals dels seus habitants a llarg termini.

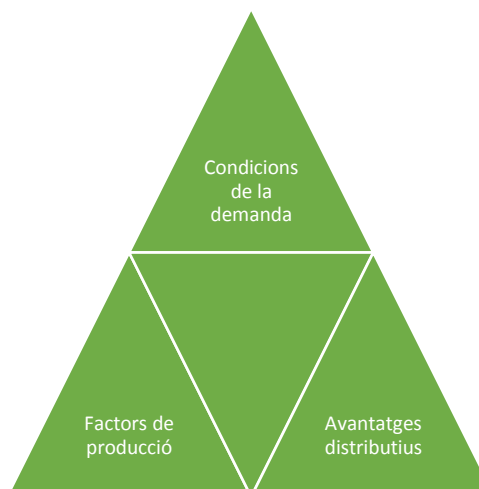
Segons el que es desprèn d'aquestes diferents definicions, la competitivitat es revela com un concepte aplicable no solament a les empreses o als sectors econòmics, sinó que també es pot utilitzar per a l'anàlisi d'espais geogràfics.

Sota aquesta òptica, la productivitat de les empreses està íntimament relacionada amb les condicions de l'entorn immediat en el que operen (economies externes). Per exemple, quan més sofisticades són les estratègies empresarials i els sistemes de producció, més necessari és tenir una oferta laboral d'alta qualificació, major informació, millors infraestructures, millors proveïdors, millors centres de recerca i innovació, etcètera. La provisió d'aquests factors generen rendiments creixents a les empreses localitzades als territoris ja que redueix els cost dels factors de producció i genera economies d'escala.

QUIN INTERÈS TÉ ANALITZAR L'ENTORN TERRITORIAL?

En el context actual de contracció de les economies comarcals i de globalització de l'economia, la rivalitat entre els territoris per a l'atracció d'inversions privades, de fons públics, de turistes o d'activitats de renom, s'aguditza amb l'objectiu d'incrementar els seus recursos locals que a mig i llarg termini generin economies externes d'escala i d'abast per a les seves empreses i sectors més rellevants. Així, els territoris competeixen per les inversions que propiciïn el seu creixement econòmic, que generin ocupació o que afavoreixin la producció.

En aquest marc, els determinants de la competitivitat territorial són les condicions o entorn que ofereixen els territoris (en aquest cas delimitats per les comarques) per a l'eficiència microeconòmica de les unitats productives. Són avantatges que no es generen dins l'empresa i les condicions del seu entorn més immediat són el que s'anomenen economies externes. En base a aquestes externalitats, els avantatges competitius que ofereixen els territoris es poden agrupar en tres grans eixos:

Nota: els factors de producció condicionen l'aparició i desenvolupament de clústers regionals, que són resultat de les economies d'aglomeració. Aquests territoris presenten avantatges fruit de la interacció entre agents productius localitzats de forma concentrada.

Les economies derivades d'una estructura espacial concentrada afavoreixen l'aparició d'economies d'escala (ja que es pot produir a un menor cost) i reforcen l'esquema de localització aglomerat en el que es produeix una concentració espacial de l'activitat i dels factors de producció. De fet, els clústers són fruit de la concentració d'empreses que, al seu torn, generen economies de localització. Aquestes economies externes són conseqüència de la possibilitat de compartir mercats de treball qualificats conjunts, serveis i subministres especialitzats i de compartir i difondre coneixement i/o tecnologies. D'altra banda, l'existència d'un entorn urbà en el que existeix una elevada concentració de població afavoreix l'existència de bones infraestructures, la formació de la població o els serveis institucionals, aspectes que també són determinants pel desenvolupament de l'activitat i la competitivitat de les empreses. Aquestes externalitats s'anomenen economies d'urbanització. Tanmateix, la manca de determinats factors com són el sòl i l'espai per a l'activitat econòmica, els recursos naturals, o el capital, poden frenar la concentració d'activitat i el desenvolupament d'aquests clústers.

Altres avantatges competitius tenen a veure amb l'economia espacial i la naturalesa geogràfica dels territoris. Són els avantatges distributius i estan relacionats amb les condicions que ofereixen els territoris per a la distribució dels seus productes i serveis. Per exemple, la seva posició geogràfica, les connexions amb l'exterior, les infraestructures i els serveis de transport, etc. Normalment, els territoris afavorits per la seva posició geogràfica respecte als mercats registren una elevada productivitat i les forces d'aglomeració generen cercles virtuoses que reforcen el seu desenvolupament.

Determinats béns i serveis no té sentit produir-los si no hi ha un mercat mínim que garanteixi la seva producció de forma eficient. Així, la dimensió del mercat interior dels territoris determina la capacitat d'atraure indústries i sectors productius que cerquen economies d'escala com a font de competitivitat. D'altra banda, les necessitats i les exigències dels mercats també influeixen en les condicions de la demanda (les empreses han d'evolucionar per a atendre les necessitats dels seus clients), així com el creixement de la demanda interior, que es pot donar per un increment demogràfic, de les inversions empresarials o com a resultat de processos d'innovació. Un altre factor que pot modificar les condicions de la demanda és el grau d'internacionalització del teixit empresarial.

COM S'OPERATIVITZA L'ÍNDEX?

Inicialment, durant el procés de definició de l'Índex l'any 2004, es van tenir en compte els treballs desenvolupats per diferents equips d'economia aplicada en l'àmbit català i espanyol. No obstant, a diferència d'altres experiències, es va considerar oportú que a més dels factors econòmics, s'havien d'introduir aspectes relacionats amb qüestions socials o ambientals, en la línia dels plantejaments de l'Estratègia de Lisboa i l'Acord Estratègic per a la internacionalització, la qualitat de l'ocupació i la competitivitat de l'Economia catalana.

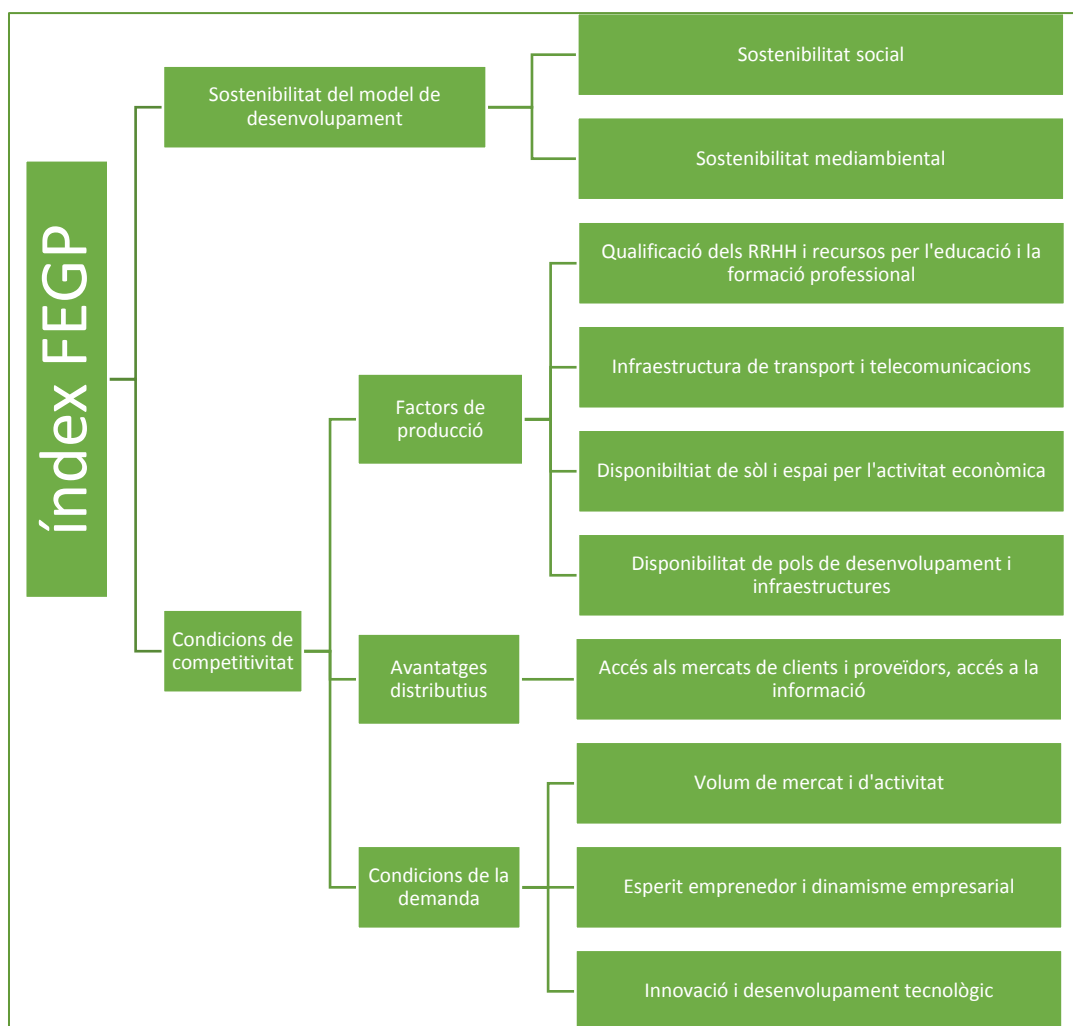
Així, el resultat és una adaptació dels enfocaments sobre els avantatges competitius de les nacions i de les teories de localització de les activitats econòmiques, complementada amb l'anàlisi de la sostenibilitat, tant social com mediambiental, del model de desenvolupament local. Així, s'han incorporat en l'Índex elements com que el fet que el model econòmic i de desenvolupament comporti

L'índex està conformat per 50 indicadors desagregats a nivell comarcal i agrupats en 10 dimensions que conformen el model d'anàlisi de la competitivitat comarcal

l'assoliment d'una elevada participació en el mercat laboral, una millora en la qualitat de l'ocupació i una gestió mediambiental dels recursos naturals utilitzats.

En l'edició de 2009, a partir de la reflexió realitzada durant les sis edicions anteriors, es va realitzar un canvi metodològic d'una certa entitat¹. Així, mirant de seguir la línia encetada però, al mateix temps, introduint aspectes de millora al model, es va fer un plantejament que s'inspira en els treballs sobre l'anàlisi de la competitivitat realitzats per *Michael Porter*, i el seu "Diamant de la Competitivitat"², on s'operativitza el concepte de competitivitat, amb plantejaments aplicables a diferents contextos i fenòmens socials. També es van tenir en compte els darrers treballs i els últims avenços pel que fa a l'operativització del concepte, sobretot en l'anàlisi de la competitivitat regional europea³. Els canvis es poden consultar en l'edició de 2009.

El model resultant analitza les 42 comarques catalanes a partir de 50 indicadors diferents. Aquests indicadors han estat agrupats en 10 subdimensions, les dues primeres centrades en la sostenibilitat del model de desenvolupament dels territoris i les altres vuit en les condicions de competitivitat, que al seu torn han estat agrupades segons si corresponen als factors de producció, als avantatges distributius o a les condicions de la demanda. El model utilitzat i les dimensions i subdimensions utilitzades per a analitzar la competitivitat de les comarques es resumeix en el gràfic següent:

¹ Els detalls dels canvis metodològics introduïts es poden consultar en l'edició de 2009 al web de la FEGP (www.fegp.cat).

² Porter, M. E. (1990). *The Competitive Advantage of Nations*. New York. Free Press.

³ Veure bibliografia.

31 indicadors s'han calculat amb dades de 2017 i 13 amb dades de 2016

Cada dimensió està aproximada a partir d'un mínim de 3-4 indicadors, que analitzen els factors de competitivitat des de perspectives diverses. Tanmateix, tot i la millora registrada els darrers anys en la disponibilitat de les estadístiques oficials, la qualitat de les fonts estadístiques és encara variada, i es continuen detectant buits a l'hora d'aproximar determinats aspectes de la competitivitat, per la qual cosa, unes dimensions estan millor representades que d'altres. D'altra banda, la periodicitat de les dades també suposa una certa dificultat, ja que no totes les dades s'actualitzen de forma anual.

Referències temporals dels indicadors

Factors de competitivitat		Indicador	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Factors de sostenibilitat	Sostenibilitat social	Llocs de treball sobre població 15-64 anys.	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
		Taxa d'atur registral.	2013	2013	2013	2013	2013	2014	2015	2016	2017
		Percentatge de persones ocupades assalariades amb contracte fix (%).	2007	2007	2007	2007	2007	2011	2011	2011	2011
		Índex d'incidència d'accidents en jornada de treball amb baixa (Per cada 100.000 treballadors/es).	2008	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
	Sostenibilitat medi ambiental	Llocs de treball en activitats medi ambientals per cada 10.000 habitants.	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
		Consum domèstic d'aigua per habitant (m3).	2007	2008	2009	2010	2012	2013	2014	2015	2016
		Consum industrial i de serveis d'aigua per establiment (m3).	2007	2008	2009	2010	2012	2013	2014	2015	2016
		Coefficient de generació de residus municipals per habitant i dia (kg/hab/dia).	2007	2009	2009	2011	2012	2013	2014	2015	2016
		Percentatge de recollida selectiva de residus municipals (%).	2007	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
		Residus industrials per Km2 (Tn).	2007	2008	2009	2011	2012	2013	2014	2015	2016
		Percentatge de residus industrials valoritzats (%).	2008	2008	2009	2010	2012	2013	2014	2015	2016
		Percentatge de població amb estudis postobligatoris (%).	2007	2007	2007	2007	2007	2011	2011	2011	2011
		Percentatge de directius, tècnics i professionals i científics (%).	2007	2007	2007	2007	2007	2011	2011	2011	2011
Factors de producció	Qualificació dels recursos humans i recursos per l'educació i la formació professional	Llocs de treball de l'ensenyament per cada 10.000 habitants.	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
		Taxa específica d'escolarització als 17 anys.	2007	2007	2009	2011	2012	2012	2012	2012	2012
		Percentatge de titulats superiors (%).	2007	2007	Mostra 2009-11	Mostra 2010-12	Mostra 2010-12	2011	2011	2011	2011
	Infraestructura de transport i comunicacions	Percentatge de població amb estudis postobligatoris (%).	2007	2007	2007	2007	2007	2011	2011	2011	2011
		Llocs de treball de transport i comunicacions per cada 10.000 habitants.	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
		Percentatge de població amb accés a la xarxa ferroviària (%).	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
		Inversions del DPTOP per comarques i km2 (milers euros).	Acumulat 1999-2007	Acumulat 2006-2009	Acumulat 2006-2009	Acumulat 2007-2010	Acumulat 2007-2010	Acumulat 2007-2010	Acumulat 2009-2013	Acumulat 2012-2015	Acumulat 2012-2015
		Cobertura de fibra òptica FTTH.							2015	2016	2016
		Autobusos per Km2.	2008	2009	2010	2012	2012	2013	2014	2015	2016
	Disponibilitat de sòl i espai per l'activitat econòmica	Percentatge de sòl susceptible de ser transformat en urbanitzable (%).	2007	2008	2009	2010	2012	2013	2014	2015	2015
		Percentatge de sòl urbanitzable (%).	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
		Percentatge de sòl urbà vacant (%).					2013	2014	2015	2016	2017
		Sòl urbà qualificat per a activitat econòmica (ha.).				2011	2012	2013	2014	2015	2016
		Compravendes habitatges registrats (preu/m2 construït).					2013	2014	2015	2016	2017
	Disponibilitat de pols de desenvolupament i infraestructures	Llocs de treball en serveis empresarials avançats per 10.000 habitants.	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
		Llocs de treball en serveis de tecnologies de la informació per 10.000 habitants.	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
		Llocs de treball en serveis financers per 10.000 habitants.	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
	Accés als mercats de clients i proveïdors, accés a la informació	Distància mínima als pols de distribució de serveis i mercaderies (Km).	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
		Distància en minuts a l'eix viari principal.	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
		Distància mitjana al mercat final català (Km).	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
		Densitat de població (habitants/Km2).	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
		Percentatge de població en municipis de 5.000 o més habitants (%).	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
		Cobertura de xarxes mòbils LTE (4G).							2015	2016	2016
	Innovació, desenvolupament tecnològic	Llocs de treball en recerca i desenvolupament per 10.000 habitants.	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
		Llocs de treball en indústries de mitjana-alta tecnologia per 10.000 habitants.	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
		Llocs de treball en serveis intensius en coneixement per 10.000 habitants.	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
		Índex de diversificació productiva.	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
		Núm. sol·licituds de patents per milió d'habitants.	2006-2008	2007-2009	2008-2010	2009-2011	2010-2012	2011-2013	2012-2014	2013-2015	2014-2016
		Núm. sol·licituds de marques per milió d'habitants.	2006-2008	2007-2009	2008-2010	2009-2011	2010-2012	2011-2013	2012-2014	2013-2015	2014-2016
		Renda familiar disponible bruta (milions d'euros).			2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
		Percentatge d'empreses (%).	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
		Variació de la població (interanual) (%).	2008-2009	2009-2010	2010-2011	2011-2012	2012-2013	2013-2014	2014-2015	2015-2016	2016-2017
		Habitatges iniciats per 1.000 habitants.	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
	Volum de mercat i d'activitat	Número d'empreses per 1.000 habitants.	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
		Número de treballadors autònoms per 1.000 habitants.	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
		Societats constituïdes per cada 10.000 habitants de 16-64 anys.	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
		Variació en l'ocupació (interanual) (%).	2008-2009	2009-2010	2010-2011	2011-2012	2012-2013	2013-2014	2014-2015	2015-2016	2016-2017
		Variació en les empreses (interanual) (%).	2008-2009	2009-2010	2010-2011	2011-2012	2012-2013	2013-2014	2014-2015	2015-2016	2016-2017

A partir de l'edició de 2009 s'ha utilitzat una nova mètrica per a construir l'Índex amb l'objecte de millorar la precisió i permetre analitzar les distàncies entre comarques, que l'anterior sistema - basat ordenació cardinal dels indicadors – no permetia. Així, l'Índex ADEPG, que amb anterioritat només

permetia ordenar les comarques, des de 2009 permet ordenar i, al mateix temps, mesurar les distàncies existents entre totes elles.

A partir de l'edició 2011 s'han introduït dos canvis metodològics. En primer lloc, s'ha substituït la font que proporcionava el percentatge de titulats superiors, que era amb referència al 2007, per una més actualitzada. Més concretament el canvi ha estat el de la substitució de l'Enquesta Demogràfica de Catalunya pel Baròmetre de la Comunicació i la Cultura. Aquesta darrera font s'actualitza amb caràcter anual, mentre que l'anterior era una operació estadística puntual substituïda dels censos de població que es realitzen cada 10 anys. Amb aquest canvi, es podrà obtenir una imatge molt més actualitzada del nivell d'instrucció de la població any a any. En l'edició 2015 les dades de nivell d'instrucció provenen de la publicació a finals de 2014 del cens de població 2011. Aquesta mateixa font s'utilitza per aproximar la proporció de directius, tècnics, professionals i científics i la proporció de població assalariada amb contracte fix, en substitució de l'Enquesta Demogràfica de 2007. El segon canvi introduït ha afectat als indicadors relacionats amb l'accés als mercats. Aquests en edicions anteriors estaven calculats a partir de les distàncies en kilòmetres, mentre que a partir de l'edició 2011 s'utilitza la distància en temps. És a dir, el temps que es tarda en recórrer els trams entre capitals de comarca i a les principals infraestructures de comunicació. D'aquesta manera s'aproxima amb més precisió al concepte que es vol mesurar, ja que es té en compte la qualitat de les vies de comunicació (si són vies ràpides o no). En l'edició 2015 s'inclouen els ports de Palamós, Vilanova i la Geltrú i Alcanar com a pols de distribució de serveis i mercaderies atès el moviment de mercaderies registrat. En l'edició 2016 se substitueixen les variables Percentatge de llars amb banda ampla (%) i Percentatge de persones que han realitzat alguna compra per Internet (16-74 anys) (%), per la cobertura de fibra òptica i la cobertura mòbil 4G respectivament.

Com ja s'ha fet referència en alguns dels comentaris al llarg de l'informe, l'edició de 2017 de l'Índex ADEPG/FEGP s'han dut a terme canvis en diversos indicadors per tal d'aproximar millor el model de competitivitat que es pretén mesurar. En funció de la qualitat d'aquests indicadors també s'han variat els pesos donats al model. La introducció dels nous indicadors i el canvi de pes dins de l'Índex, entre altres coses, ha estat la causa d'alguns dels canvis en les classificacions i de l'augment de les puntuacions obtingudes en l'Índex, ja que en aproximar millor al concepte que es vol mesurar les correlacions que s'estableixen són més fortes. A continuació es relacionen els nous indicadors, així com el factor i dimensió en el que s'inclou:

Factors i dimensions		Subdimensions	Nous indicadors
Factors de competitivitat	Factors de producció	Disponibilitat de sòl i espai per a l'activitat econòmica	Percentatge de sòl urbà vacant (%)
			Sòl urbà qualificat per a l'activitat econòmica (ha.)
			Compravendes habitatges registrats (preu/m² construït)
	Condicions de de la demanda	Innovació, desenvolupament tecnològic	Número de sol·licituds de patents per milió d'habitants
			Número de sol·licituds de marques per milió d'habitants
		Volum d'emercat i d'activitat	Renda familiar disponible bruta (milions d'euros)
		Esperit emprenedor i dinamisme empresarial	Societats constituïdes per cada 10.000 habitants de 16-64 anys

Es poden consultar més detalls dels nous indicadors, així com la font d'informació de les dades per a la seva obtenció a l'apartat d'*Indicadors utilitzats en el model*.

L'Índex global s'obté a partir de l'agregació ponderada de cadascun dels factors i indicadors. La mètrica es complementa, per tant, amb un sistema de ponderacions dels factors i els indicadors. Els pesos de cadascun dels factors han estat definits per part d'un equip assessor, format per membres de la Junta directiva de l'entitat. També, s'ha afegit un sistema de ponderacions a nivell d'indicadors. Així, en indicadors, s'han assignat pesos diferents en funció de la importància donada a cadascun d'ells i de la seva qualitat. No obstant això, en la majoria dels casos, el pes atorgat a cada indicador ha estat el mateix.

L'assignació d'aquests pesos s'ha fet sota uns criteris que responen a un model concret i, per tant, a uns determinats judicis de valor. En aquest sentit, es considera molt important la generació de serveis avançats així com de productes amb un important component tecnològic. És per això que s'ha donat un pes major a aquelles dimensions que tenen a veure amb aquest fet, com són els aspectes relacionats amb la qualificació, la innovació i el desenvolupament tecnològic i l'accés a la informació. Per altra banda, el model es basa en el fet que les economies són cada dia més obertes i, per tant, s'hi reforcen també aquells factors que poden incidir més en una major o menor competitivitat en aquest context, com ara les infraestructures de transport i comunicacions, l'accés als mercats o la disponibilitat de pols i infraestructures de desenvolupament.

L'índex no analitza el creixement ni el grau de desenvolupament econòmic de les comarques, sinó que determina la seva posició en base a les condicions que ofereix l'entorn comarcal per a afavorir la competitivitat de les empreses

Les comarques han de definir les seves pròpies estratègies per tal d'atraure les inversions futures, focalitzant els seus avantatges competitius i definint els seus propis nínxols

Com interpretar els resultats

En l'operativització de l'Índex s'han donat pesos diferents a cadascun dels factors que formen el model d'anàlisi. En aquest sentit, la disponibilitat de serveis avançats així com la generació d'activitat al voltant de serveis intensius en coneixement i de productes amb un important component tecnològic, s'han considerat estratègies de competitivitat a llarg termini que permeten consolidar i augmentar els avantatges competitius. És per això que s'ha donat un pes major a aquelles dimensions que tenen a veure amb aquest fet, com són les relacionades amb la qualificació, la innovació i el desenvolupament tecnològic i l'accés a la informació. Per altra banda, també s'ha assignat un pes important als avantatges competitius distributius. És a dir, aquells que es basen en el fet que les economies són cada dia més obertes i, per tant, tenen un pes important aquells factors que poden incidir-hi en major grau, com ara les infraestructures de transport i comunicacions i l'accés als mercats.

L'índex permet aproximar-se a les condicions (o externalitats) que presenten els territoris per a competir en una economia globalitzada i basada en serveis intensius en coneixement i en indústria d'alta tecnologia.

Dit això, és important tenir present en la interpretació dels resultats, que l'Índex FEGP no analitza el creixement ni el grau de desenvolupament econòmic de les comarques ni tampoc analitza la millora de les condicions de vida, que són en definitiva indicadors de resultats i d'impacte de com les unitats productives utilitzen els recursos i els avantatges que disposen. Aquest no és l'objectiu d'aquest treball i no s'inclouen, però es poden aproximar a partir de variables macroeconòmiques com l'ocupació, la producció, la inversió, la productivitat, les rendes o altres de satisfacció de la població. Moltes d'elles són difícils d'aproximar en el context territorial en el que es planteja l'estudi: el context comarcal.

En conseqüència, una millor posició en relació als determinants de competitivitat de les comarques no sempre comporta un millor comportament econòmic i millores en els nivells de benestar. Aquests aspectes dependran de com s'hagin utilitzat aquests factors de cara a consolidar i augmentar els avantatges competitius (l'adequació de les estratègies i les inversions), del comportament de la resta de territoris i de l'impacte social i mediambiental del model de creixement.

Un altre aspecte rellevant a tenir en compte a l'hora d'interpretar els resultats són les limitacions inherents a la unitat territorial adoptada: la comarca. En aquesta adaptació dels models que s'utilitzen a escala nacional i regional, és important tenir present, d'una banda, que els governs locals tenen poca capacitat d'influir en la formulació de polítiques macroeconòmiques (sobretot les fiscals, energètiques, laborals, etc.) i, de l'altra, que el treball i el capital tenen una major mobilitat a escala local.

Tot i aquests condicionants, l'exercici esdevé útil, atès que sí que es pot intervenir, o almenys tenir capacitat d'influir, en alguns aspectes a nivell comarcal en relació a les infraestructures viàries, a les infraestructures de telecomunicacions, a la disponibilitat de sòl, a l'educació i la capacitació pel treball, a la generació d'economies de localització (clústers), a la flexibilitat institucional, al desenvolupament d'agents que incentivin la cooperació, al diàleg i la formulació de polítiques, etc. De fet, el planejament estratègic també permet posar en pràctica polítiques i iniciatives beneficioses per a l'estructura econòmica local (reestructuració i impuls de les activitats).

L'objecte final d'aquest treball és, doncs, ajudar a definir amb major precisió les estratègies territorials i les inversions necessàries a dur a terme en cada àmbit analitzat per tal d'avançar en el desenvolupament econòmic i social de les comarques en què la FEGP és un agent econòmic i social de referència. Així, amb aquesta publicació pretén introduir elements per a la reflexió territorial que serveixin pel debat sobre les estratègies a emprendre en el futur i per a fer el seguiment dels avenços assolits.

El sistema de posicions relatives (o rànquings) utilitzat és un sistema que, com s'ha demostrat, indueix a l'acció i al debat, atès que la comparació interterritorial ajuda a valorar si s'és competitiu o no en un determinat àmbit. Al mateix temps, les posicions sintetitzen, de forma molt entenedora, el lloc que ocupa cada comarca en els diferents àmbits analitzats. A partir d'aquestes posicions, és fàcil establir els punts forts i punts febles del model de competitivitat i portar a terme una diagnosi encertada de la situació.

Cal tenir en compte, tanmateix, que són els perfils comarcals els que realment permeten concretar com un territori defineix el seu model de competitivitat i les estratègies a desenvolupar, tal com demostra el fet que, amb els resultats del rànquing a la mà, unes condicions de competitivitat òptimes no sempre guarden una relació directa amb impactes positius en els nivells de benestar (en termes de renda per càpita) i augments de la productivitat. Cal tenir en compte, doncs, que la voluntat de

l'Índex és ajudar a definir les estratègies territorials en base als factors clau de desenvolupament de cada territori, però que l'ordenació resultant no deixa de ser un exercici economètric per tal d'aportar elements de debat i analitzar la realitat. No obstant, pot haver-hi territoris que siguin poc competitius en el marc global de competència internacional i basada en la nova economia, però que hagin desenvolupat estratègies de desenvolupament basades en economies regionals i nacionals centrades en sectors més tradicionals i en factors endògens, que han comportat nivells de benestar elevats, com podria ser el cas d'algunes de les comarques pirinenques o d'altres comarques fora de l'àmbit metropolità on el model de competitivitat centrat en la internacionalització de l'economia i la producció de béns i serveis intensius en coneixement tenen menor sentit i són d'altres els factors sobre els quals se sustenta el desenvolupament econòmic d'aquests territoris.

Així, cal remarcar que des del punt de vista empresarial, no hi ha cap comarca que tingui un avantatge absolut en totes les dimensions que han d'interessar els potencials inversors. Una empresa que cerca la proximitat als mercats, personal qualificat i estar en un ecosistema d'innovació, estarà interessada en una comarca diferent de la que cerca sòl industrial, força de treball mitjanament qualificada, bones infraestructures i serveis de transport per a distribuir les seves mercaderies. Per aquest motiu, les comarques que apareixen al capdavant del rànquing en l'Índex FEGP poden no ser atractives per a determinades empreses amb necessitats específiques diferents de les que són subjacents al model implementat. Amb tot, les comarques situades al capdavant de l'Índex són les que responen a un ventall més ampli de necessitats potencials, ja que en definitiva es pondera un conjunt de factors que es tenen en compte a l'hora de determinar la localització de les inversions.

En base a aquestes consideracions, les comarques han de definir les seves pròpies estratègies per tal d'atraure i propiciar les inversions futures, focalitzant els seus avantatges competitius i definint els seus propis nínxols: ja sia la disponibilitat de sòl i espai per a l'activitat econòmica, la qualificació dels RRHH, les infraestructures de transport, l'accés als mercats, el volum de mercat, la qualitat mediambiental, o qualsevol altre factor. Aquestes estratègies són, en definitiva, les que han de dirigir el creixement econòmic del futur.

Els 50 indicadors de
l'Índex FEGP

Indicadors utilitzats en el model

Llocs de treball sobre població 15-64 anys	Proporció de persones afiliades al Règim General de la Seguretat Social (RGSS) i al Règim Especial de Treballadors Autònoms sobre la població en edat de treballar (15-64 anys).
Taxa d'atur registral (%)	La taxa d'atur registral mesura la relació existent entre l'atur registrat i una aproximació a la població activa registrada (calculada com a suma de l'atur registrat i les afiliacions a la Seguretat Social de la població de 16 a 64 anys resident en el territori considerat).
Percentatge de persones ocupades assalariades amb contracte fix (%)	Dades sobre persones assalariades amb contracte fix procedents de l'Enquesta Demogràfica de Catalunya de 2007 i Cens de població de 2011 a partir de l'edició 2015. S'entén per persones ocupades assalariades amb contracte fix aquelles persones que han tingut i continuen tenint un contracte de feina o una successió de contractes amb continuïtat, amb la mateixa empresa. És un indicador de la qualitat de l'ocupació a la comarca.
Índex d'incidència d'accidents en jornada de treball amb baixa (per cada 100.000 treballadors/es)	Índex que calcula la incidència dels accidents laborals per cada 100.000 persones afiliades al Règim General i al Règim Especial de la Mineria del Carbó. Les dades sobre accidents de treball i malalties professionals s'elaboren a partir de les comunicacions d'accidents i de malalties professionals que les empreses i les entitats gestores estan obligades a presentar davant l'autoritat laboral. De la mateixa manera que l'anterior, aquest indicador pretén aproximar la qualitat de l'ocupació a la comarca.
Llocs de treball en activitats mediambientals per cada 10.000 habitants.	Nombre de treballadors afiliats a al Règim General de la Seguretat Social (RGSS) i al Règim Especial de Treballadors Autònoms per 10.000 habitants. Inclou: CCAE-09 37-39: Recollida i tractament d'aigües residuals, Activitats de recollida, tractament i eliminació de residus; activitats de valorització, Activitats de descontaminació i altres serveis de gestió de residus. Amb aquest indicador es pretén mesurar el grau de desenvolupament dels serveis mediambientals de tractament, recuperació i valorització dels recursos.
Consum domèstic d'aigua per habitant (m ³)	Consum domèstic d'aigua, en m³, dividit per la població resident. Les dades s'extreuen a partir del volum de facturació que presenten les entitats subministradores.
Consum industrial i de serveis d'aigua per establiment (m ³)	Consum industrial i de serveis d'aigua, en m³, dividit pels centres de cotització que consten al Règim General de la Seguretat Social (RGSS). Les dades s'extreuen a partir del volum de facturació que presenten les entitats subministradores.
Coefficient de generació de residus municipals per habitant i dia (Kg/hab/dia)	Generació de residus municipals en Kg, dividida pel nombre d'habitants i 365 (en referència als dies de l'any). Es consideren els residus segons el municipi de producció. Els residus municipals no inclouen les cendres d'incineradores, els llots de depuradores o els rebuïjos de les plantes de reciclatge i compostatge. Sí s'hi inclouen les dades de recollida selectiva per comarques.
Percentatge de recollida selectiva de residus municipals (%)	Percentatge de recollida selectiva respecte al conjunt dels residus municipals, és a dir, vidre, paper, llaunes i envasos, matèria orgànica, poda i jardineria i residus voluminosos.
Residus industrials per Km ² (Tn)	Generació de residus industrials, dividida entre la superfície de la comarca. Dins els residus industrials no s'inclouen aquells resultants de l'activitat minera ni de l'explotació de pedreres, així com tampoc els radioactius ni els explosius no classificats. Tampoc s'hi inclouen els sanitaris i els municipals, els procedents d'explotacions agrícoles o ramaderes que es reutilitzen en l'explotació agrària, i els que es gestionen com a aigües residuals.
Percentatge de residus industrials valoritzats (%)	Percentatge de residus industrials valoritzats. Els residus industrials valoritzats són aquells que estan sotmesos a un procés (de reciclatge, de recuperació, de compostatge...), a través del qual el mateix residu, o un component d'aquest, torna a ésser útil.
Llocs de treball de l'ensenyament per cada 10.000 habitants	Nombre de treballadors afiliats al Règim General de la Seguretat Social (RGSS) i al Règim Especial de Treballadors Autònoms per 10.000 habitants. Inclou: CCAE-09 85: Educació preprimària, Educació primària, Educació secundària, Educació postsecundària, Altres activitats d'educació i Activitats auxiliars a l'educació.
Taxa específica d'escolarització als 17 anys (%)	Taxa específica d'escolarització, que relaciona als alumnes matriculats de 17 anys amb la població d'aquella mateixa edat, és a dir, la proporció de joves que continuen la seva educació en l'etapa postobligatòria. Amb aquest indicador es mesura el major o menor nivell educatiu dels efectius joves.
Percentatge de titulats superior (%)	Percentatge de persones 16-64 anys amb titulacions superiors. Fins a 2011 la font ha estat l'Enquesta Demogràfica de 2007, entre 2011 i 2014 la font ha estat el Baròmetre de la Comunicació i la Cultura per la mostra corresponent als tres darrers períodes i a partir de 2015 la font és el Cens de població 2011. Les persones amb una titulació superior són aquelles que han acabat una diplomatura, arquitectura o enginyeria tècniques, tres cursos d'una llicenciatura, enginyeria o arquitectura, una llicenciatura, una enginyeria o el doctorat.

Percentatge de població amb estudis postobligatoris (%)	Percentatge de persones de 10 o més anys amb estudis postobligatoris a partir de les dades de l'Enquesta Demogràfica de Catalunya del 2007 fins l'any 2014 en que s'utilitza les dades del Cens de Població 2011 en relació al col·lectiu de 16-64 anys. Les persones amb estudis postobligatoris són aquelles que compten amb un Batxiller superior (inclou batxiller superior, BUP, batxiller LOGSE, COU i PREU), amb una FP de grau mig (inclou FPI, FP de grau mig, oficialia industrial i equivalents), amb una FP de grau superior (inclou FPiI, FP de grau superior, mestria industrial i equivalents), amb una Diplomatura (inclou diplomatura, arquitectura tècnica, enginyeria tècnica, tres cursos aprovats de llicenciatura, tres cursos aprovats d'arquitectura i tres cursos aprovats d'enginyeria), amb una Llicenciatura (inclou arquitectura, enginyeria i llicenciatura o amb un Doctorat.
Percentatge de directius, tècnics, professionals i científics (%)	Percentatge de persones amb ocupacions de tipus directiu, tècnic, professional o científic a partir de les dades de l'Enquesta Demogràfica de Catalunya de 2007 i Cens de població de 2011 a partir de l'edició 2015. Els directius, tècnics, professionals o científics corresponen a una de les 4 agregacions de les 10 rúbriques corresponents als grans grups de la Classificació Catalana d'Ocupacions CCO-94, concretament, als grups 0, 1 i 2. Amb aquest indicador es vol aproximar la menor o major demanda de qualificacions del mercat laboral comarcal.
Llocs de treball de transport i comunicacions per cada 10.000 habitants	Nombre de treballadors afiliats al Règim General de la Seguretat Social (RGSS) i al Règim Especial de Treballadors Autònoms per 10.000 habitants. Inclou: CCAE-09 49-53, 61 i 79: Transport terrestre; transport per canonades, Transport marítim i per vies de navegació interiors, Transport aeri, Emmagatzematge i activitats afins al transport, Activitats postals i de correus i Telecomunicacions i Activitats de les agències de viatges, operadors turístics i altres serveis de reserves i activitats que s'hi relacionen.
Percentatge de població amb accés a la xarxa ferroviària (%)	Es considera població amb accés directe a la xarxa ferroviària aquella que viu en localitats que compten, com a mínim, amb una estació amb servei o bé de RENFE, ja sigui rodalies o regionals, o bé de Ferrocarrils de la Generalitat de Catalunya (FGC) o bé de Metro. Es calcula com a percentatge de població en municipis amb una estació de ferrocarril sobre el total comarcal. L'indicador serveix per a aproximar la provisió de les infraestructures ferroviàries.
Inversions del DPTOP per comarques i Km ² (milers d'euros)	Es comptabilitzen les inversions del DPTOP per comarques, tant les Inversions reals com les Transferències de capital externes, a partir de la Liquidació dels pressupostos facilitada pel Departament d'Economia i Finances. Es pren el valor acumulat en el període 99-07. Amb aquest indicador es pretén aproximar la quantitat i la qualitat de les inversions en infraestructures.
Cobertura de fibra òptica FTTH (%)	Cobertura conjunta proporcionada per tots els operadors en relació a la xarxa d'accés fixe de fibra òptica fins la llar. Es calcula a partir de les dades demogràfiques de l'entitat singulars de població a nivell municipal i s'agrega a nivell comarcal. Les dades són proporcionades pel Ministeri d'Indústria, energia i turisme.
Autobusos per Km ²	Nombre d'autobusos en relació a la superfície de la comarca. S'entén per autobusos aquells vehicles destinats al transport de viatgers amb una capacitat superior a nou places, inclosa la del conductor. Aquest indicador aproxima la provisió d'oferta de transport públic col·lectiu.
Percentatge de sòl susceptible de ser transformat en urbanitzable (%)	- S'ha calculat el sòl susceptible de ser transformat en urbanitzable com el percentatge sobre la superfície total que representa el mínim entre la superfície de conreu de secà més l'urbanitzable i la superfície amb pendent inferior al 20%. - La superfície de conreu de secà s'ha considerat la més adequada en temes de sostenibilitat econòmica, social i mediambiental per a satisfer noves necessitats. Aquest indicador es vol aproximar a la disponibilitat de sòl potencial d'un territori. - El sòl es classifica en a) urbanitzada i altres (sòl urbà, urbanitzable i infraestructures), b) superfície forestal, c) sense vegetació i d) conreus. També es classifica segons el pendent.
Percentatge de sòl urbanitzable (%)	Percentatge que representa el sòl que figura com a urbanitzable en els planejaments territorials dels municipis. És una figura jurídica que ordena la disponibilitat immediata de sòl.
Percentatge de sòl urbà vacant (%)	Percentatge que representa la superfície de les parcel·les sense edificar sobre el total de superfície de parcel·les urbanes. La informació la proporciona la Direcció general del cadastre.
Sòl urbà qualificat per a activitat econòmica (%)	Percentatge de la superfície qualificada per a activitat econòmica en els planejaments municipals a la comarca respecte al total de Catalunya.
Compravendes habitatges registrats (preu/m ² construït)	Preu de venda dels habitatges nous i usats per comarques i per metre quadrat construït. La font d'informació és el Colegio de Registradores de la Propiedad, Bienes Muebles y Mercantiles de España i les dades les publica la Secretaria d'Habitatge i Millora Urbana de la Generalitat de Catalunya.
Llocs de treball en recerca i desenvolupament per 10.000 habitants	Nombre de treballadors afiliats al Règim General de la Seguretat Social (RGSS) i al Règim Especial de Treballadors Autònoms per 10.000 habitants. Inclou: CCAE-72: Recerca i desenvolupament.

Llocs de treball en indústries de mitjana-alta tecnologia per 10.000 habitants	▪ Nombre de treballadors afiliats al Règim General de la Seguretat Social (RGSS) i al Règim Especial de Treballadors Autònoms per 10.000 habitants. Inclou: CCAE–09 20, 26 i 28-30: Indústries químiques, Fabricació de productes informàtics, electrònics i òptics, Fabricació de maquinària i equips ncaa, Fabricació de vehicles de motor, remolcs i semiremolcs i Fabricació d'altres materials de transport.
Llocs de treball intensius en coneixement per 10.000 habitants	▪ Nombre de treballadors afiliats al Règim General de la Seguretat Social (RGSS) i al Règim Especial de Treballadors Autònoms per 10.000 habitants. Inclou: CCAE–09 50-51, 61-66, 68, 70-75, 77, 85-86, 90 i 91: Transport marítim i per vies de navegació interiors, Transport aeri, Telecomunicacions, Serveis de tecnologies de la informació, Serveis d'informació, Mediació financera, excepte assegurances i fons de pensions, Assegurances, reassegurances i fons de pensions, excepte la Seguretat Social obligatòria, Activitats auxiliars de la mediació financera i d'assegurances, Activitats immobiliàries, Activitats de les seus centrals; activitats de consultoria de gestió empresarial, Serveis tècnics d'arquitectura i enginyeria; assajos i anàlisis tècniques, Recerca i desenvolupament, Publicitat i estudis de mercat, Altres activitats professionals, científiques i tècniques, Activitats veterinàries, Activitats de lloguer, Educació, Activitats sanitàries, Activitats de creació, artístiques i d'espectacles i Activitats de biblioteques, arxius, museus i altres activitats culturals.
Índex de diversificació productiva	▪ Els índexs de diversificació productiva indiquen en quina mesura la producció d'una zona geogràfica està diversificada en nombrosos sectors. Per a avaluar aquesta diversificació, un dels indicadors agregats que es pot utilitzar és l'invers de l'Índex de Herfindahl. Aquest índex és la suma dels quadrats de les quotes de participació de cada sector en el total de l'economia d'una àrea: quan l'Índex és 1 vol dir que el total de la producció es dona en un sol sector. En canvi, quan tendeix a 0 vol dir que la producció està més diversificada. L'invers de l'Índex de Herfindahl dona el nombre de sectors representatius presents en una àrea. Com més sectors representatius hi hagi, més diversificada estarà l'economia.
Núm. sol·licituds de patents per milió d'habitants	▪ Sol·licituds de patents registrades els darrers tres anys a l'Oficina Española de Patentes y Marcas (OEPM) en relació a la població.
Núm. sol·licituds de marques per milió d'habitants	▪ Sol·licituds de marques registrades els darrers tres anys a l'Oficina Española de Patentes y Marcas (OEPM) en relació a la població.
Distància mínima als pols de distribució de serveis i mercaderies (min.)	▪ És la mínima distància des de les capitals de comarca als aeroports, ports i estacions d'AVE de Catalunya: com a centres de distribució internacionals de mercaderies i serveis. S'han considerat els ports de Tarragona i Barcelona i els aeroports de Reus, Girona–Costa Brava i El Prat de Llobregat. A partir del 2006 s'inclou les estacions de l'AVE. A partir de l'edició 2011 les unitats són en temps (min.) en lloc de kilòmetres.
Distància en minuts a l'eix viari principal	▪ És la mínima distància, en minuts, des de la capital de comarca als principals eixos viaris de Catalunya: autopistes i autovies.
Distància mitjana al mercat final català (min.)	▪ El càlcul es correspon amb la mitjana ponderada de les distàncies entre capitals de comarca i la població de cada comarca. La seva interpretació correspon a la distància mitjana que hauria de recórrer una empresa localitzada en una determinada comarca per a abastar el mercat català. A partir de l'edició 2011 les unitats són en temps (min.) en lloc de kilòmetres.
Densitat de població (habitants/Km ²)	▪ Nombre d'habitants per Km².
Percentatge de població en municipis de 5.000 o més habitants (%)	▪ La proporció de persones que viuen en poblacions de més de 5.000 habitants en cada comarca.
Cobertura de xarxes mòbils LTE (4G) (%)	▪ Cobertura conjunta proporcionada per tots els operadors en relació a la banda ampla d'accés mòbil. Es calcula a partir de les dades demogràfiques de l'entitat singulars de població a nivell municipal i s'agrega a nivell comarcal. Les dades són proporcionades pel Ministeri d'Indústria, energia i turisme.
Renda familiar disponible bruta (milions d'euros).	▪ La renda familiar disponible bruta (RFDB) és la macromagnitud que mesura els ingressos dels quals disposen els residents d'un territori per destinar-los al consum o a l'estalvi. Aquesta renda no només depèn dels ingressos de les famílies directament vinculats a la retribució per la seva aportació a l'activitat productiva (remuneració d'assalariats i excedent brut d'explotació), sinó que també està influïda per l'activitat de l'Administració pública mitjançant els impostos i les prestacions socials.
Percentatge d'empreses (%)	▪ Percentatge de centres de cotització que consten al Règim General de la Seguretat Social (RGSS) a la comarca respecte al total de Catalunya.
Variació de la població (interanual) (%)	▪ Taxes de variació interanual de la població a la comarca.
Habitatges iniciats per 1.000 habitants	▪ Càlcul de la ràtio d'habitatges iniciats per cada 1.000 habitants. La Secretaria d'Habitatge de la Generalitat elabora les dades d'habitatges iniciats a partir dels visats d'obres d'edificació dels col·legis d'aparelladors de Catalunya.

Número d'empreses per 1.000 habitants	▪ Número de centres de cotització en relació a la població resident. Aquest indicador s'utilitza per tal d'introduir en el model l'emprenedoria com a factor de competitivitat.
Número de treballadors autònoms per 1.000 habitants	▪ Número de treballadors afiliats al Règim Especial de Treballadors Autònoms en relació a la població. De la mateix manera que l'anterior, aquest indicador s'utilitza per a introduir en el model l'emprenedoria com a factor de competitivitat.
Societats constituïdes per cada 10.000 habitants de 16-64 anys	▪ Número de societats mercantils constituïdes en relació a la població. La font d'informació és el Registre Mercantil.
Variació en l'ocupació (interanual) (%)	▪ Taxes de variació interanual dels llocs de treball a la comarca.
Variació en les empreses (interanual) (%)	▪ Taxes de variació interanual dels centres de cotització a la comarca.
Llocs de treball en serveis empresarials avançats per 10.000 habitants	▪ Nombre de treballadors afiliats al Règim General de la Seguretat Social (RGSS) i al Règim Especial de Treballadors Autònoms per 10.000 habitants. Inclou: CCAE-09 70-71 i 73-74: Activitats de les seus centrals; activitats de consultoria de gestió empresarial, Serveis tècnics d'arquitectura i enginyeria; assajos i anàlisis tècniques, Publicitat i estudis de mercat i Altres activitats professionals, científiques i tècniques.
Llocs de treball en serveis de tecnologies de la informació per 10.000 habitants	▪ Nombre de treballadors afiliats al Règim General de la Seguretat Social (RGSS) i al Règim Especial de Treballadors Autònoms per 10.000 habitants. Inclou: CCAE-09 62-63: Serveis de tecnologies de la informació i Serveis d'informació.
Llocs de treball en serveis financers per 10.000 habitants	▪ Nombre de treballadors afiliats al Règim General de la Seguretat Social (RGSS) i al Règim Especial de Treballadors Autònoms per 10.000 habitants. Inclou: CCAE-09 64-66: Mediació financera, excepte assegurances i fons de pensions, Assegurances, reassegurances i fons de pensions, excepte la Seguretat Social obligatòria i Activitats auxiliars de la mediació financera i d'assegurances.

Llocs de treball i centres de treball

En el còmput dels llocs de treball s'inclouen les persones afiliades al Règim General de la Seguretat Social (RGSS) i les afiliades al Règim Especial de Treballadors Autònoms. No s'inclouen, en canvi, les persones afiliades al Règim Especial de la Mineria del Carbó, Règim Especial del Mar, Règim Especial Agrari i Règim Especial d'Empleats de la Llar. Pel que fa al Règim Especial Agrari, a partir del primer trimestre del 2008 es van anar incorporant tots els treballadors per compte propi al Registre Especial de Treballadors Autònoms. No obstant això, la magnitud del sector es manté encara subrepresentada, atès que es manté el Règim Especial Agrari.

La informació que s'ofereix en relació a les persones afiliades al Règim General de la Seguretat Social es refereix a la situació d'alta laboral i situacions assimilades a la de l'alta. Tot els treballadors afiliats han d'estar inscrits en un compte de cotització a la Seguretat Social. Aquests comptes agrupen als treballadors d'una mateixa empresa, que desenvolupen l'activitat en una mateixa província. Per tant, les empreses estan obligades a declarar un mínim d'un centre de cotització per província, però poden declarar un centre de cotització per a cada establiment o computar tots els treballadors en un únic centre de cotització per a cada província. En aquest sentit, és força habitual que aquelles institucions que compten amb una xarxa nombrosa d'establiments repartits pel territori, declarin tots els empleats en la que, de fet, n'és la seu central. Per exemple, així succeeix en l'àmbit financer, ja que les comarques que tenen la seu central d'una entitat financera, presenten un pes important de llocs de treball del sector, al computar-se tots, o una part important, dels treballadors de la província. Així, la xifra de persones afiliades als centres de cotització d'una comarca no permet conèixer la situació laboral de les persones que hi resideixen, ja que hi pot haver persones que hi treballin, però que visquin en altres llocs. Tampoc es poden quantificar els llocs de treball efectivament localitzats a la comarca, ja que hi pot haver treballadors de la comarca que, tot i treballar-hi, estiguin adscrits a un centre de cotització domiciliat en un altra comarca de la província, al mateix temps que s'hi poden computar treballadors que, en realitat, treballin en altres comarques de la mateixa província.

Pel que fa als centres de cotització, es pot donar la situació que una mateixa empresa declari més d'un centre. Per exemple, que els treballadors d'oficina es declarin en un centre de cotització i els de producció en un altre. No obstant això, s'ha de dir que aquesta no és una situació molt freqüent.

Tot i aquestes consideracions, la informació sobre les persones afiliades al Règim General de la Seguretat Social i al Règim Especial de Treballadors Autònoms permet aproximar, de forma força ajustada, el volum dels llocs de treball localitzats a la comarca, sobretot d'aquells que pertanyen al teixit empresarial local. A més d'això, l'anàlisi, realitzada a llarg termini, permet resseguir-ne l'evolució.

Atur

L'indicador més comunament utilitzat per a fer la lectura de les xifres d'atur és la taxa d'atur. Aquest taxa és el resultat d'expressar en percentatge el quocient entre la població desocupada i la població activa. Es considera que la població activa és aquella formada pel conjunt de persones que estan treballant (població ocupada), així com per aquelles que estan en disposició de fer-ho, és a dir, les persones desocupades que estan cercant feina. Durant el 2015, l'Observatori d'Empresa i Ocupació ha definit un nou indicador, la taxa d'atur registral, calculat a partir de valors obtinguts de registres administratius. La taxa d'atur registral mesura la relació existent entre l'atur registrat i una aproximació a la població activa registrada (calculada com a suma de l'atur registrat i les afiliacions a la Seguretat Social de la població de 16 a 64 anys resident en el territori considerat). En conseqüència, a partir de l'edició 2015 s'introdueix la taxa d'atur registral en substitució de la taxa d'atur absoluta utilitzada en edicions anteriors.

Canvis en la classificació catalana d'activitats econòmiques

El mes de gener de 2009 va entrar en vigor la nova Classificació Catalana d'Activitats Econòmiques (CCAE-09) que substitueix a l'anterior classificació (CCAE-93). Aquesta actualització respon a la necessària adaptació als canvis que, des de l'any 1993 ençà, s'han anat produint en l'estructura econòmica. Entre aquest canvis es poden destacar l'aparició o l'augment de determinades activitats, que comporta l'aparició de noves categories. És el cas, per exemple, de les seccions "informació i comunicacions", "activitats professionals, científiques i tècniques" i "activitats administratives i serveis auxiliars". També es pot produir la reubicació d'algunes activitats com, per exemple, el canvi que hi ha hagut amb la "promoció immobiliària", que ha passat a ubicar-se a la categoria de "construcció", quan abans es classificava com una activitat de serveis. Així doncs, l'aplicació d'aquesta nova classificació comporta canvis en la categorització i la codificació de les activitats i comporta el trencament de les sèries estadístiques. Aquesta situació afecta només a les magnituds en les quals hi ha desagregacions de les dades per activitat econòmica, com l'afiliació a la Seguretat Social i al treball autònom, als centres de cotització i a l'atur.

Bibliografia de referència**Bibliografia i fonts**

ACTIVA PROSPECT (2004). "Un cas pràctic. El Prat de Llobregat". VVAA. *Deslocalització i localització d'empreses a Catalunya*. Centre de Recerca Econòmica i Social de Catalunya (CRESC) – UGT de Catalunya.

ACTIVA PROSPECT (2004-2017). *Informe de conjuntura econòmica. Garraf, Alt Penedès i Baix Penedès*. Federació Empresarial del Gran Penedès (FEGP). Publicació de caràcter semestral.

ACTIVA PROSPECT (2017). DIPUTACIÓ DE BARCELONA. *La competitivitat de les comarques de la demarcació de Barcelona, a examen. Utilització del model ADEPG i anàlisi dels resultats pel període 2014-2015*.

ACTIVA PROSPECT. (2017). *Els sistemes d'innovació comarcals a la demarcació de Barcelona. Resultats pel període 2013-2015*. Diputació de Barcelona.

CARDIFF UNIVERSITY (2013). *UK Competitiveness Index*.

DEPARTAMENT D'ECONOMIA I FINANCES (2005). *Acord estratègic per a la industrialització, la qualitat de l'ocupació i la competitivitat de l'economia catalana. Un model de competitivitat sostenible i solidari per a Catalunya. Informe del Consell d'Experts*, Generalitat de Catalunya.

ECONOMIST INTELLIGENCE UNIT (2009). *Resilience amid turmoil Benchmarking IT industry competitiveness*

ECONOMIST INTELLIGENCE UNIT (2012). *Benchmarking global city competitiveness*.

EUROCHAMBRES (2007). *Regional Competitiveness Atlas. Economic analysis. Edition 2007*.

EUROPEAN CLUSTER OBSERVATORY (2010). *Benchmarking regional competitiveness in the European Cluster Observatory*.

EUROPEAN COMMISSION (2011). *A New Regional Competitiveness Index: Theory, Methods and Findings*.

EUROPEAN COMMISSION (2011). *European Competitiveness Report. 1999-2011*.

EUROPEAN COMMISSION (2017). *The EU Regional Competitiveness Index 2016*.

GRUP DE RECERCA EN ANÀLISI QUANTITATIVA REGIONAL (AQR) (2007). *Xarxa el Perfil de la Ciutat. Indicadors d'excel·lència empresarial pels municipis de la Xarxa*.

IMD (2015). *World Competitiveness Yearbook 2015*.

INSTITUTO VASCO DE COMPETITIVIDAD (2007). *Indicadores y análisis de competitividad local en el País Vasco*. Gobierno Vasco.

MORENO; D., Toharia, L.; Caprile, M. (2001) *La qualitat del treball a Catalunya en comparació a d'altres regions espanyoles i europees*. Anuari Socio-Laboral de Catalunya de la UGT. Centre de Recerca Econòmica i Social de Catalunya (CRESC) – UGT de Catalunya.

NATIONAL COMPETITIVENESS COUNCIL (2010). *Regional Competitiveness Index of Croatia*.

O'MAHONY, M.; VAN ARK, B. (ed.) (2004). *EU Productivity and Competitiveness, an Industry Perspective. Can Europe Resume the Catching-up Process?*. Luxembourg/GB. Office for Official Publications of the European Communities.

PACTE INDUSTRIAL DE LA REGIÓ METROPOLITANA DE BARCELONA (2000). *Indicadors econòmics i territorials de la Regió Metropolitana de Barcelona*.

PORTER, M. E. (1990). *The Competitive Advantage of Nations*. New York. Free Press.

SOBRINO, J. (2004). *Competitividad territorial: ámbitos e indicadores de análisis*. *Economía, Sociedad y Territorio*, Dossier especial: 123-183.

VYTAUTAS SNIESKA, JURGITA BRUNECKIENE (2009). *Measurement of Lithuanian Regions by Regional Competitiveness Index*. Engineering Economics.

WORLD ECONOMIC FORUM. (2016). *The Global Competitiveness Report 2016–2017*.

Principals fonts consultades

Anuari Econòmic Comarcal BBVA / Catalunya Caixa .

Autoritat Metropolitana del Transport.

Carmedata. Fichero de Empresas de Nueva Creación.

Departament de Governació, Administracions Públiques i Habitatge. Secretaria d'Habitatge i Millora Urbana.

Departament de Territori i Sostenibilitat. Agència de Residus de Catalunya. Estadístiques de residus industrials.

Departament de Territori i Sostenibilitat. Anuari estadístic.

Departament de Treball, Afers socials i Famílies. Observatori del Treball i Model Productiu.

Ferrocarrils de la Generalitat de Catalunya.

Google maps.

Institut d'Estadística de Catalunya.

Ministerio de Hacienda y Función Pública. Dirección General del Catastro.

Ministerio de Indústria, energia y turismo. Secretaria de Estado de Telecomunicaciones y para la Sociedad de la Información.

Oficina Española de Patentes y Marcas (OEPM).

Renfe.

Activa Prospect SL (Research & Solutions)

Centre d'Empreses de Noves Tecnologies . Parc Tecnològic del Vallès
08290 Cerdanyola del Vallès . Barcelona . Tel. 93 5820177 Fax. 93 5801354
activaprospect@activaprospect.cat
<http://www.activaprospect.cat>

CaixaBank
